

گزارش اقتصادی شاپرک

اردیبهشت ۱۳۹۹ . شماره ۵۹

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۶.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹
۲۶.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۷.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۱.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۹.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۹.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۰.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۱.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۶.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۷.....	۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور
۴۹.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۹.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۳.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۴.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۶۰.....	۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۲
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۵
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۹۰
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۹۰
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۴
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۷
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۱
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۴
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۸**
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۸
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۹
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۰
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۳
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۶
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۹
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۹
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۰
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۱
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۴

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۵
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۸
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۵
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۵
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۱
- ۶- جمع‌بندی ۱۴۴
- ۷- واژه‌نامه ۱۵۴

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه ۱۳۹۸..... ۱۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۲
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۴
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۳۱
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۸ و ۱۳۹۸..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۳۶
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۳۷
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت ۱۳۹۸ و اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۳۸
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اردیبهشت نسبت به فروردین ۱۳۹۹..... ۴۲
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۴۳
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۴۷
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۴۸
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۵۰
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۵۱
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۵۲
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۴
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۵۶
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۵۸
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۶۲
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۶۳
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۶۹
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹..... ۷۰

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۷۳
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۷۵
- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۷۷
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۷۸
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - فروردین و اردیبهشت ۹۹ ۸۱
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۹۳
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۹۶
- شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۱۰۳
- شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تاکنون ۱۰۵
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۱۰۹
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۱۱۰
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۱۲۱
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۱۳۰
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۱۳۱
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۱۳۲
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۳۹۹ ۱۳۴

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۸.....	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۸.....	۱۹
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۸.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۳۲
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۴۰
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۴۰
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - فروردین ۱۳۹۹ و اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۴۱
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - فروردین ۱۳۹۹ و اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۴۴
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اردیبهشت ۹۹.....	۶۱
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اردیبهشت ۱۳۹۸ نسبت به ماه گذشته.....	۶۲
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۶۳
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اردیبهشت ۱۳۹۹ و ماه گذشته.....	۶۴
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی.....	۶۵

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۸.....	۶۶
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۷۲
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۷۴
جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۷۶
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۷۷
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۸۰
جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۲
جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۹۹.....	۸۳
جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۸۴
جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - اردیبهشت ۹۹.....	۸۵
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۸۶
جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۸۸
جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۸۹
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌ای به تفکیک استان - اردیبهشت ۹۹.....	۹۱
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده‌ای فعال سیستمی به تفکیک استان - اردیبهشت ۹۹.....	۹۴
جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ای فعال سیستمی هر شرکت - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۹۸
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ای تراکنش دار هر شرکت - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۱۰۰
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ای فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اردیبهشت ۹۹.....	۱۰۱
جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - اردیبهشت ۹۹.....	۱۰۵
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۱۱
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۱۴
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۱۶
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۱۱۸
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۲۰
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۲۲
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۲۴
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۲۶
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - فروردین و اردیبهشت ۹۹.....	۱۲۷

جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۲۸
جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۳۶
جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با احتساب هزینه اجاره بها - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۳۹
جدول ۱۳-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - اردیبهشت ۱۳۹۹.....	۱۴۱

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۵۹ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

به علت خطای شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعریف پایانه‌های اینترنتی، تا زمان اصلاح اطلاعات مبنای انجام محاسبات تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در تمامی بخش‌های این گزارش برای این شرکت اطلاعات مربوط به آبان ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۲/۳۴ درصد
نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۳۳ درصد
سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرک به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۲۱/۴۷ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۹۹

آمار عملکردی

تعداد تراکنش های شاپرک	۲,۶۰۶,۱۳۸,۵۴۶ عدد
ارزش تراکنش های شاپرک	۳,۹۷۷,۴۱۵,۰۲۷ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

رشد اسمی ماهانه اردیبهشت ۹۹ نسبت به فروردین ۹۹	۱۰۱/۰۲ درصد
رشد حقیقی ماهانه اردیبهشت ۹۹ نسبت به فروردین ۹۹	۹۶/۰۵ درصد
رشد اسمی اردیبهشت ۹۹ نسبت به اردیبهشت ۹۸	۴۴/۱۳ درصد
رشد حقیقی اردیبهشت ۹۹ نسبت به اردیبهشت ۹۸	۱۹/۰۸ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۹۹ درصد
ابزار پذیرش موبایلی	۴/۰۳ درصد
کارتخوان فروشگاه	۸۹/۹۸ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

خرید کالا و خدمات	۹۷/۷۱ درصد
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۲/۲۹ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

خرید کالا و خدمات	۸۶/۰۶ درصد
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۸/۵۹۱ درصد
مانده گیری	۵/۳۵ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرنانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

کل ابزارها	۱,۷۸۷/۷۶
کارتخوان فروشگاه	۱,۴۰۸/۵۹
ابزار پذیرش موبایلی	۲۲۰/۳۳
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۸۹/۱۸

سرنانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

کل ابزارها	۴۲/۹۱
کارتخوان فروشگاه	۳۸/۶۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱/۷۳
ابزار پذیرش اینترنتی	۲/۵۷

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	۱,۷۸۳,۹۸۸ عدد استان تهران
بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	۲۸,۹۶۲ عدد استان تهران
بیشترین سرنانه تعداد کارتخوان فروشگاه	۰/۱۹ عدد استان یزد
بیشترین تعداد سرنانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	۴۹/۶۳ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۷۵۰/۹۹
-------------------------------	--------

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

۳

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۱/۱۵ درصد	▼
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۳ درصد	▶

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۱/۰۲ درصد	▲
خطای شاپرکی	۰/۷۶ درصد	▲
خطای صادرکنندگی	۱۲/۱۰ درصد	▲
خطای کاربری	۸۵/۵۳ درصد	▼
خطای کسب و کار	۰/۶۰ درصد	▲

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۷۲ درصد	▼
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۳ درصد	▶

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۰۱ درصد	▼
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۲۸/۶۴ درصد	▲

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در اردیبهشت ماه ۹۹

۴

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۵	▲
کمترین میزان شاخص	فن آوا کارت	۰/۴۸	▲

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سامان	۰/۲۲ درصد	▲
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۱ درصد	▲

سهم کارتخوان های کم تراکنشی و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	تجارت الکترونیک یارسیان	۳۳/۷۷ درصد	▲
کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۰۵ درصد	▲

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۳۶/۳۹ درصد	▲	به پرداخت ملت	۳۶/۰۰ درصد	▲	بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۳۲/۲۶ درصد	▼	به پرداخت ملت	۲۲/۳۴ درصد	▼	بانک ملت

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۴۲/۳۸ درصد	▲	به پرداخت ملت	۳۱/۸۰ درصد	▲	بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۳۴/۰۸ درصد	▼	آسان پرداخت پرشین	۴۳/۵۲ درصد	▼	بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۲/۲۵ درصد	▲	به پرداخت ملت	۲۱/۷۱ درصد	▲	بانک ملت

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۳۷/۳۴ درصد	▼	آسان پرداخت پرشین	۲۲/۶۹ درصد	▼	بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۳۰/۰۴ درصد	▼	آسان پرداخت پرشین	۴۳/۲۲ درصد	▼	بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۲۲/۸۳ درصد	▼	به پرداخت ملت	۲۱/۳۲ درصد	▼	بانک ملت

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۹۷۲	▼	۱,۳۸۴	▼
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۳۰۹	▲	۲,۸۲۵	▼
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۵۲	▼	۹۴۰	▼

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۵/۹۲ درصد	▲
کارت اعتباری	بانک ملت	۳۷/۷۲ درصد	▲
کارت پرداخت	بانک ملی ایران	۲۲/۹۰ درصد	▼

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آذر ماه) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۸

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
دی ۹۷	۱۷,۹۶۴,۳۰۰,۰۰۰	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴	۱۱/۳۶٪
بهمن ۹۷	۱۸,۳۰۶,۵۰۰,۰۰۰	۲,۳۸۵,۰۸۳,۰۶۳	۱۳/۰۳٪
اسفند ۹۷	۱۸,۸۲۸,۹۰۰,۰۰۰	۲,۹۳۹,۲۲۴,۵۱۲	۱۵/۶۱٪
فروردین ۹۸	۱۸,۹۰۴,۹۰۰,۰۰۰	۱,۸۳۴,۵۸۹,۱۲۹	۹/۷۰٪
اردیبهشت ۹۸	۱۹,۴۱۹,۹۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۹,۶۵۷,۱۳۲	۱۴/۲۱٪
خرداد ۹۸	۱۹,۷۹۹,۱۰۰,۰۰۰	۲,۳۹۰,۷۹۷,۷۱۶	۱۲/۰۸٪
تیر ۹۸	۲۰,۲۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۶۴۶,۰۵۳,۲۰۲	۱۳/۰۸٪
مرداد ۹۸	۲۰,۷۶۵,۹۰۰,۰۰۰	۲,۶۱۶,۷۶۹,۵۲۱	۱۲/۶۰٪
شهریور ۹۸	۲۱,۲۶۴,۴۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۵,۳۶۳,۷۳۲	۱۱/۷۸٪
مهر ۹۸	۲۱,۵۶۸,۳۰۰,۰۰۰	۲,۵۳۴,۹۶۷,۶۳۹	۱۱/۷۵٪
آبان ۹۸	۲۲,۱۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۲۲,۶۳۶,۲۷۸	۱۱/۴۱٪
آذر ۹۸	۲۲,۶۲۳,۱۰۰,۰۰۰	۲,۷۹۰,۸۳۵,۱۶۳	۱۲/۳۴٪

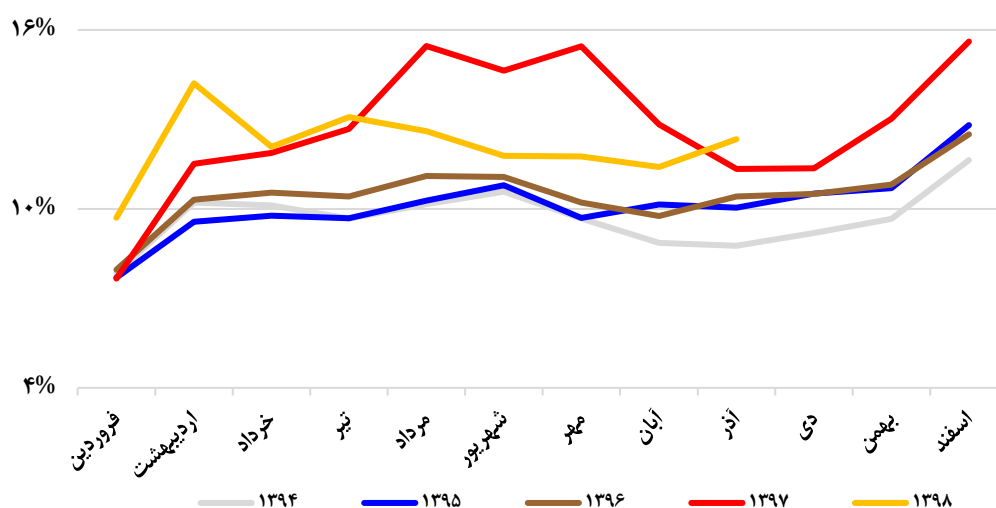
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در آذر ماه ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۲/۳۴ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه آبان ۹۸، رشد ۰/۹۳ درصدی داشته است.

در ماه آذر ۱۳۹۸، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۱۰/۶۳ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۳۰ درصدی نقدینگی نسبت به آبان ماه، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه آذر را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا آذر ماه ۱۳۹۸ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه سال ۱۳۹۸ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه ۱۳۹۸

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

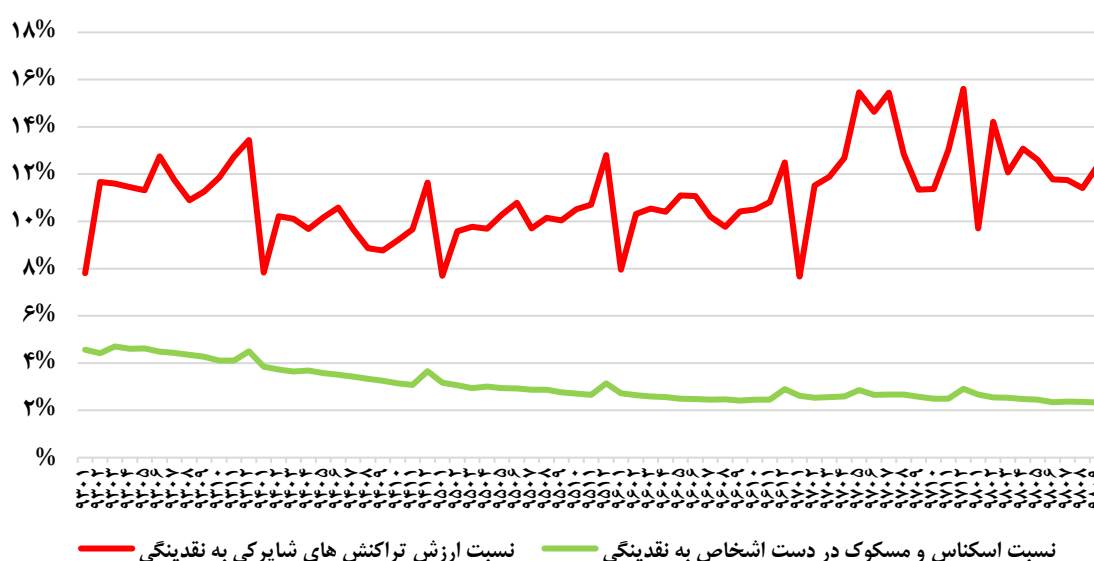
جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۸

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
دی ۹۷	۱۷,۹۶۴,۳۰۰,۰۰۰	۴۴۸,۹۰۰,۰۰۰	۲/۵۰٪
بهمن ۹۷	۱۸,۳۰۶,۵۰۰,۰۰۰	۴۵۵,۴۰۰,۰۰۰	۲/۴۹٪
اسفند ۹۷	۱۸,۸۲۸,۹۰۰,۰۰۰	۵۴۷,۵۰۰,۰۰۰	۲/۹۱٪
فروردین ۹۸	۱۸,۹۰۴,۹۰۰,۰۰۰	۵۰۴,۷۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪
اردیبهشت ۹۸	۱۹,۴۱۹,۹۰۰,۰۰۰	۴۹۵,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۵٪
خرداد ۹۸	۱۹,۷۹۹,۱۰۰,۰۰۰	۵۰۲,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۴٪
تیر ۹۸	۲۰,۲۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۱,۲۰۰,۰۰۰	۲/۴۸٪
مرداد ۹۸	۲۰,۷۶۵,۹۰۰,۰۰۰	۵۰۸,۹۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
شهریور ۹۸	۲۱,۲۶۴,۴۰۰,۰۰۰	۴۹۸,۶۰۰,۰۰۰	۲/۳۴٪
مهر ۹۸	۲۱,۵۶۸,۳۰۰,۰۰۰	۵۱۰,۴۰۰,۰۰۰	۲/۳۷٪
آبان ۹۸	۲۲,۱۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۵۲۲,۷۰۰,۰۰۰	۲/۳۶٪
آذر ۹۸	۲۲,۶۲۳,۱۰۰,۰۰۰	۵۲۷,۹۰۰,۰۰۰	۲/۳۳٪

در آذر ماه ۱۳۹۸، ۲/۳۳ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه آبان کاهش ۰/۰۳ درصدی را تجربه نموده است. در آذر ماه ۱۳۹۸ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۳۰ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۰/۹۹ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۳ تا آذر ماه سال ۱۳۹۸) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۸۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۳ به ۱۲/۳۴ درصد در آذر ماه ۱۳۹۸ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۴/۵۶ درصد به ۲/۳۳ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۲/۲۳ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در آذر ماه ۱۳۹۸ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۳ یکی از عوامل اصلی

افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱-۲- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

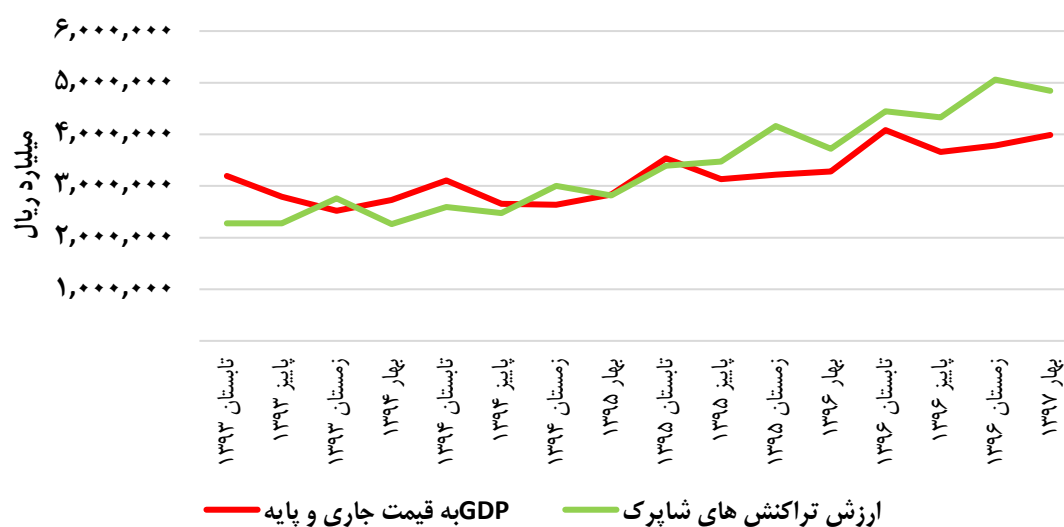
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۳-۱ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت بهار ۱۳۹۷ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه بهار سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

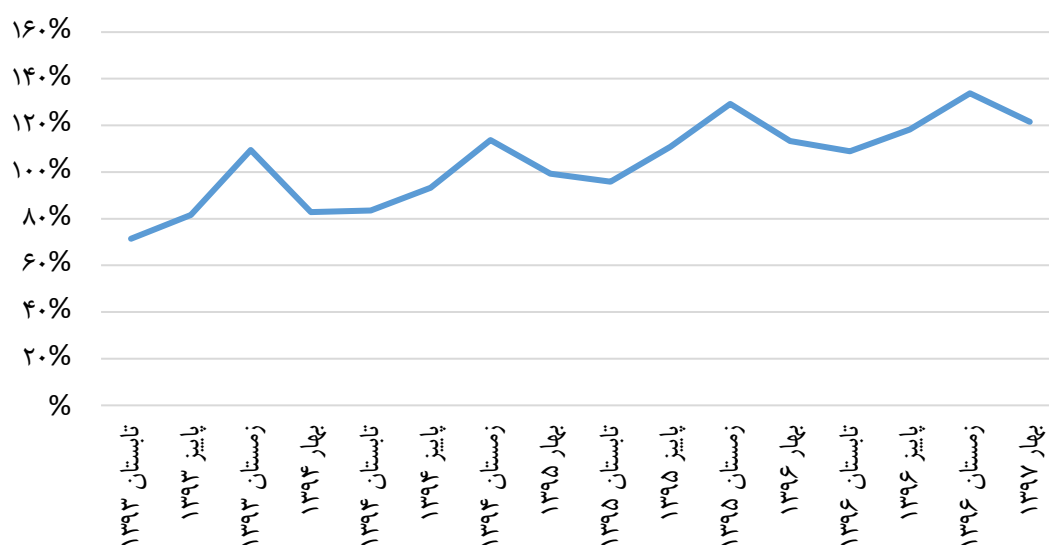
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۳,۹۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۵,۵۳۱/۸۶	۱۲۱/۴۷٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفا ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۵-۱، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۴-۱ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۴-۱ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۹۹

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ بالغ بر ۲۶۰۶ میلیون تراکنش با ارزش ۳،۹۷۷ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به فروردین ماه رشد ۳۵/۶۲ درصدی در تعداد و ۱۰۱/۰۲ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	فروردین ۱۳۹۹	اردیبهشت ۱۳۹۹	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۹۲۱،۵۸۲،۹۷۲	۲،۶۰۶،۱۳۸،۵۴۶	۳۵/۶۲٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۹۷۸،۵۸۰،۳۰۶	۳،۹۷۷،۴۱۵،۰۲۷	۱۰۱/۰۲٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اردیبهشت ۱۳۹۹ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۸

نوع	اردیبهشت ۱۳۹۸	اردیبهشت ۱۳۹۹	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲،۱۴۳،۶۴۹،۹۳۸	۲،۶۰۶،۱۳۸،۵۴۶	۲۱/۵۷٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۲،۷۵۹،۶۵۷،۱۳۲	۳،۹۷۷،۴۱۵،۰۲۷	۴۴/۱۳٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های اردیبهشت ۱۳۹۹ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۸ از نظر تعدادی ۲۱/۵۷٪ و از نظر ریالی ۴۴/۱۳٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲ رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	فروردین ۱۳۹۹	اردیبهشت ۱۳۹۹	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۹۷۸,۵۸۰,۳۰۵/۶۸	۳,۹۷۷,۴۱۵,۰۲۶/۵۹	۱۰۱/۰۲٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۹,۶۷۵,۲۰۹/۳۲	۱۸,۹۴۰,۰۷۱/۵۶	۹۵/۷۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۰۴/۵۰	۲۱۰/۰۰	۲/۶۹٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته با رشد ۱۰۱/۰۲ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در اردیبهشت ۱۳۹۹ رشد ۹۵/۷۶ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اردیبهشت ۱۳۹۸	اردیبهشت ۱۳۹۹	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۲,۷۵۹,۶۵۷,۱۳۲/۳۴	۳,۹۷۷,۴۱۵,۰۲۶/۵۹	۴۴/۱۳٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۵,۹۰۵,۸۰۴/۸۰	۱۸,۹۴۰,۰۷۱/۵۶	۱۹/۰۸٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۷۳/۵۰	۲۱۰/۰۰	۲۱/۰۴٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۴۴/۱۳ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۹/۰۸ درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اردیبهشت ۱۳۹۹ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	فروردین ۱۳۹۹	اردیبهشت ۱۳۹۹	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰,۱۴۸,۹۴۳	۱۰,۲۰۴,۵۸۰	۴/۸۴٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰,۳۲۳,۴۲۴	۱۰,۳۳۸,۱۳۳	۱/۱۱٪
کارتخوان فروشگاهی	۸,۳۸۵,۳۴۷	۸,۵۵۴,۸۴۷	۲/۰۲٪
مجموع ابزارها	۱۰,۸۵۷,۷۱۴	۱۱,۰۹۷,۵۶۰	۲/۲۱٪

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به فروردین ماه رشد ۲/۲۱ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۲/۰۲ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه رشد ۴/۸۴ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۱/۱۱ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

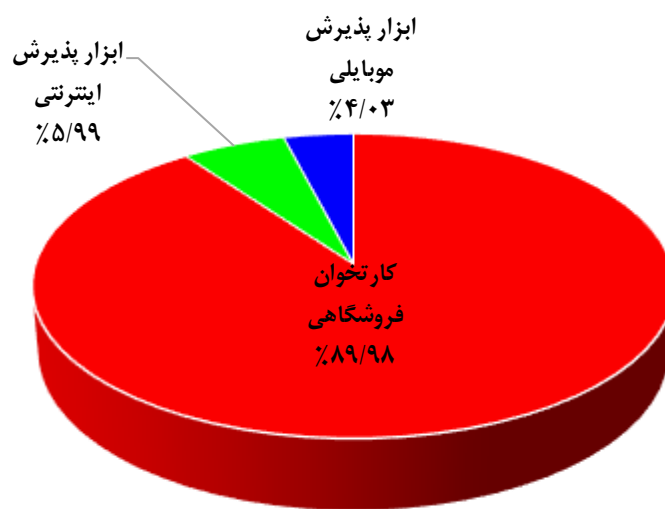
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار اردیبهشت ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	فروردین ۱۳۹۹		اردیبهشت ۱۳۹۹	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰,۱۴۸,۹۴۳	۱۰/۵۸٪	۱۰,۲۰۴,۵۸۰	۱۰/۸۵٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰,۳۲۳,۴۲۴	۱۲/۱۹٪	۱۰,۳۳۸,۱۳۳	۱۲/۰۶٪
کارتخوان فروشگاهی	۸,۳۸۵,۳۴۷	۷۷/۲۳٪	۸,۵۵۴,۸۴۷	۷۷/۰۹٪
مجموع ابزارها	۱۰,۸۵۷,۷۱۴	۱۰۰/۰۰٪	۱۱,۰۹۷,۵۶۰	۱۰۰/۰۰٪

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۹/۹۸ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۲۰۴,۵۸۰	۱۵۶,۱۴۹,۴۹۱	۱۳۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۳۳۸,۱۳۳	۱۰۴,۹۰۰,۳۹۲	۷۸
کارتخوان فروشگاهی	۸,۵۵۴,۸۴۷	۲,۳۴۵,۰۸۸,۶۶۳	۲۷۴
مجموع ابزارها	۱۱,۰۹۷,۵۶۰	۲,۶۰۶,۱۳۸,۵۴۶	۲۳۵

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در اردیبهشت ۱۳۹۹، ۲۳۵ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۵۷/۸۶ واحدی (۳۲/۶۹٪ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. در اردیبهشت ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۲۸/۱۴ درصدی از ۱۰۱ تراکنش در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۳۰ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۸ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۶/۴۱ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۷۰/۲۳ واحد افزایش نسبت به فروردین ۱۳۹۹ به ۲۷۴ عدد در اردیبهشت ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۲۰۴,۵۸۰	۸۴۰,۴۹۵,۰۹۸	۶۹۷/۷۵
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۳۳۸,۱۳۳	۸,۹۳۸,۷۲۵	۶/۶۸
کارتخوان فروشگاهی	۸,۵۵۴,۸۴۷	۳,۱۳۷,۹۱۱,۲۰۴	۳۶۵/۶۴
مجموع ابزارها	۱۱,۰۹۷,۵۶۰	۳,۹۷۷,۴۱۵,۰۲۷	۳۵۸/۴۰

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در اردیبهشت ۱۳۹۹ ماه با افزایش ۳۳۱/۰۹ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۶۹۷/۷۵ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۲۸ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۶/۶۸ میلیون ریال به ازای هر ابزار در اردیبهشت ماه رسیده است.

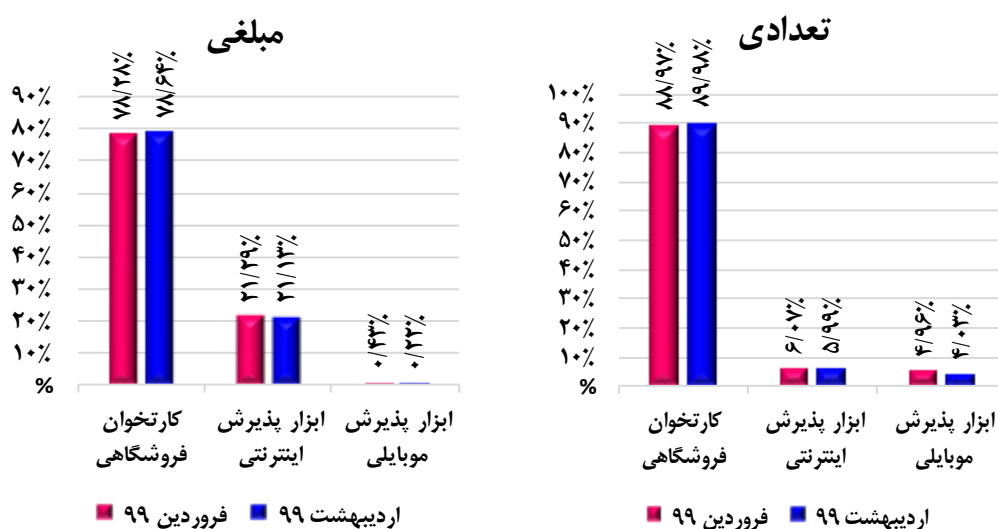
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۳۶۵/۶۴ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۱۸۰/۹۳ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۵۶،۱۴۹،۴۹۱	۸۴۰،۴۹۵،۰۹۸	۵/۳۸
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴،۹۰۰،۳۹۲	۸،۹۳۸،۷۲۵	۰/۰۹
کارتخوان فروشگاه‌های	۲،۳۴۵،۰۸۸،۶۶۳	۳،۱۲۷،۹۸۱،۲۰۴	۱/۳۳
مجموع ابزارها	۲،۶۰۶،۱۳۸،۵۴۶	۳،۹۷۷،۴۱۵،۰۲۷	۱/۵۳

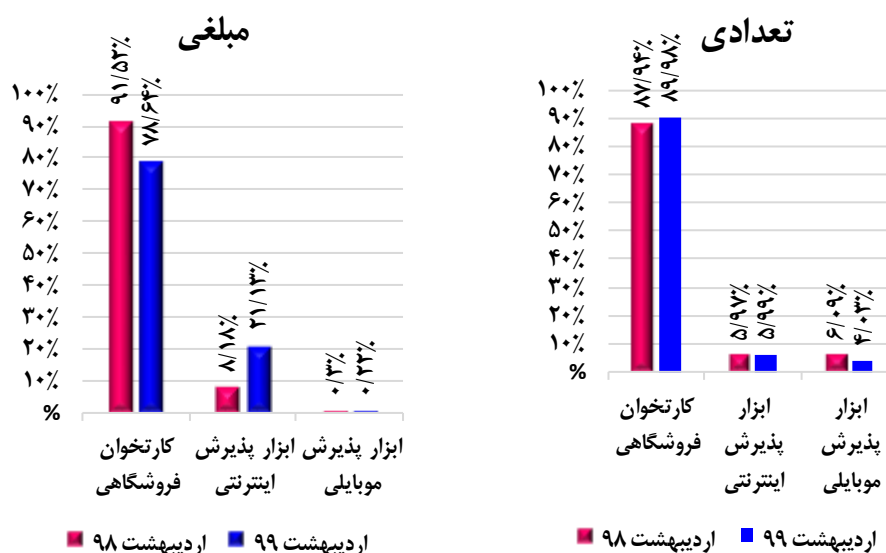
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۱/۰۱ و افزایش ۰/۳۶ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۰۸ و کاهش ۰/۱۶ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۰/۹۳ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و کاهش ۰/۲۰۴ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای اردیبهشت ۱۳۹۹ و مقایسه آن با اردیبهشت ۱۳۹۸ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹

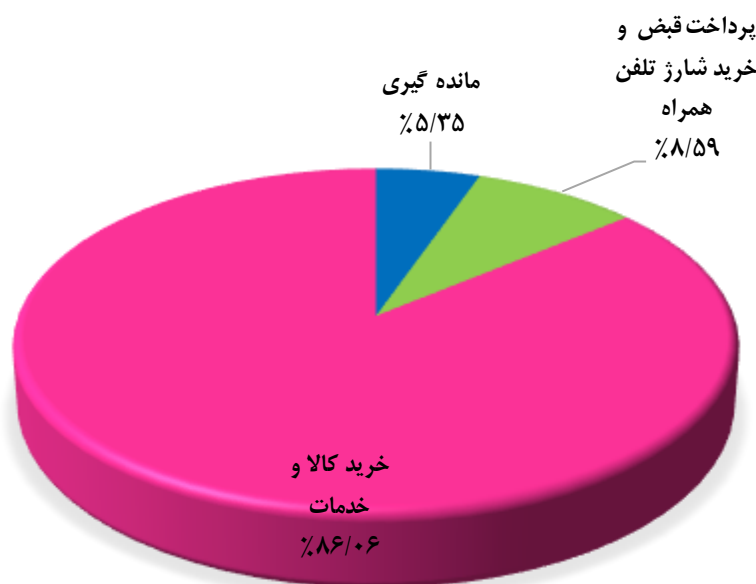
همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با افزایش ۲/۰۵ و کاهش ۱۲/۸۷ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۰۲ درصدی و افزایش ۱۲/۹۵ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۲/۰۷ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۰۷۶ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۴ و شکل ۲-۵ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۴ مبین آن است که در اردیبهشت ۱۳۹۹، ۸۶/۰۶ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۶ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۱/۳۳ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۳۵ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

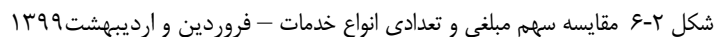
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اردیبهشت ۱۳۹۹

شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۷/۷۱ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه اردیبهشت ۱۳۹۹ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹

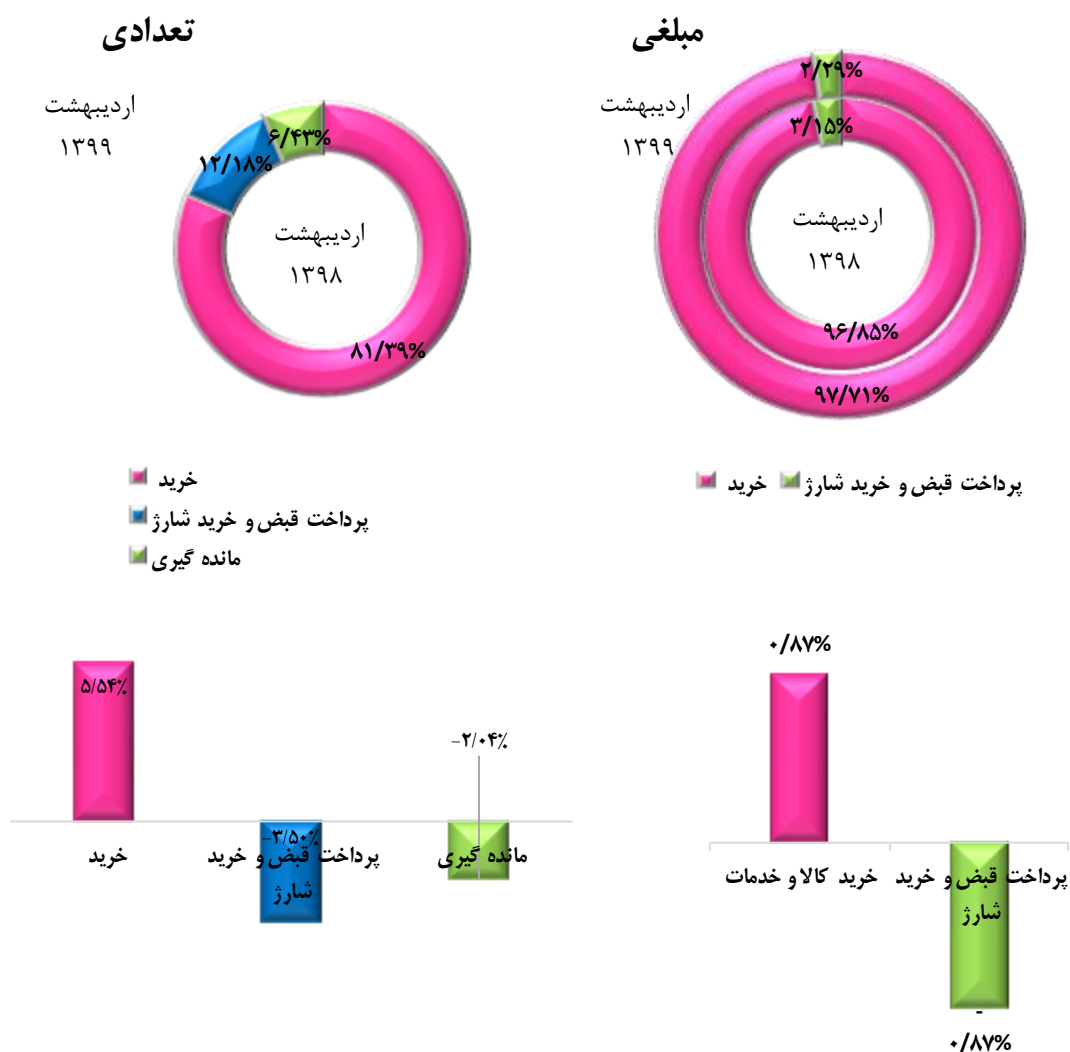
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۶-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۱/۳۳ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۱/۵۳ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری "با افزایش ۰/۲۰ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا

و خدمات" نیز در اردیبهشت ماه با افزایش ۰/۰۹ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی اردیبهشت ۱۳۹۸ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت ۱۳۹۸ و اردیبهشت ۱۳۹۹

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۵/۵۴ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۸، سهم مبلغی آن به میزان ۰/۸۷ درصد افزایش داشته

است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۳/۵۰ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۲/۰۴ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اردیبهشت ۱۳۹۵/۲۵ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاهی با تعداد ۱,۴۰۸/۵۹ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۹۸/۳۴ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۲۰/۳۳ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاهی، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی که نیازمند حضور فیزیک کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۱-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۲۰۴,۵۸۰	۶۰,۷۳۳,۶۰۵	۱۹۸/۳۴
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۳۳۸,۱۳۳		۲۲۰/۳۳
کارتخوان فروشگاهی	۸,۵۵۴,۸۴۷		۱,۴۰۸/۵۹
کل ابزارها	۱۱,۰۹۷,۵۶۰		۱,۸۲۷/۲۵

در اردیبهشت ۱۳۹۹ بیش از ۱,۸۲۷ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۴۰۹ ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۹۸ و ۲۲۰ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در اردیبهشت ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اردیبهشت ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۵۶,۱۴۹,۴۹۱	۶۰,۷۳۳,۶۰۵	۲/۵۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۹۰۰,۳۹۲		۱/۷۳
کارتخوان فروشگاهی	۲,۳۴۵,۰۸۸,۶۶۳		۳۸/۶۱
کل ابزارها	۲۶۰۶,۱۳۸,۵۴۶		۴۲/۹۱

همانطور که در جدول ۱۱-۲ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در اردیبهشت ماه سال جاری ۴۲/۹۱ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتهخوان فروشگاهی با ۳۸/۶۱ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان

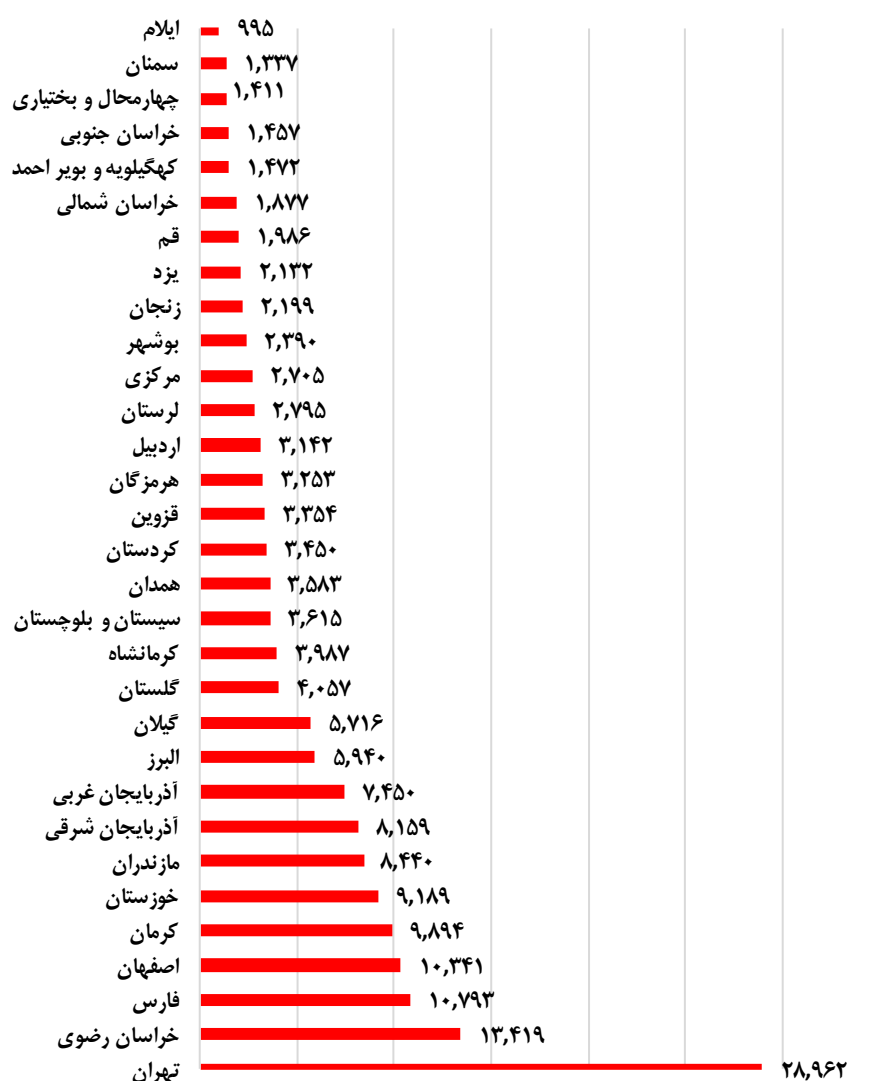
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتهخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاهی فعال و تغییرات آن در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی - فروردین ۱۳۹۹ و اردیبهشت ۱۳۹۹

نام استان	فروردین ۱۳۹۹	اردیبهشت ۱۳۹۹	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۵۵,۰۲۶	۱,۷۸۳,۹۸۸	۲۸,۹۶۲	۱/۶۵٪
خراسان رضوی	۶۳۹,۳۶۲	۶۵۲,۷۸۱	۱۳,۴۱۹	۲/۱۰٪
اصفهان	۵۸۳,۶۵۴	۵۹۳,۹۹۵	۱۰,۳۴۱	۱/۷۷٪
فارس	۵۱۳,۷۰۲	۵۲۴,۴۹۵	۱۰,۷۹۳	۲/۱۰٪
خوزستان	۴۳۱,۷۶۹	۴۴۰,۹۵۸	۹,۱۸۹	۲/۱۳٪

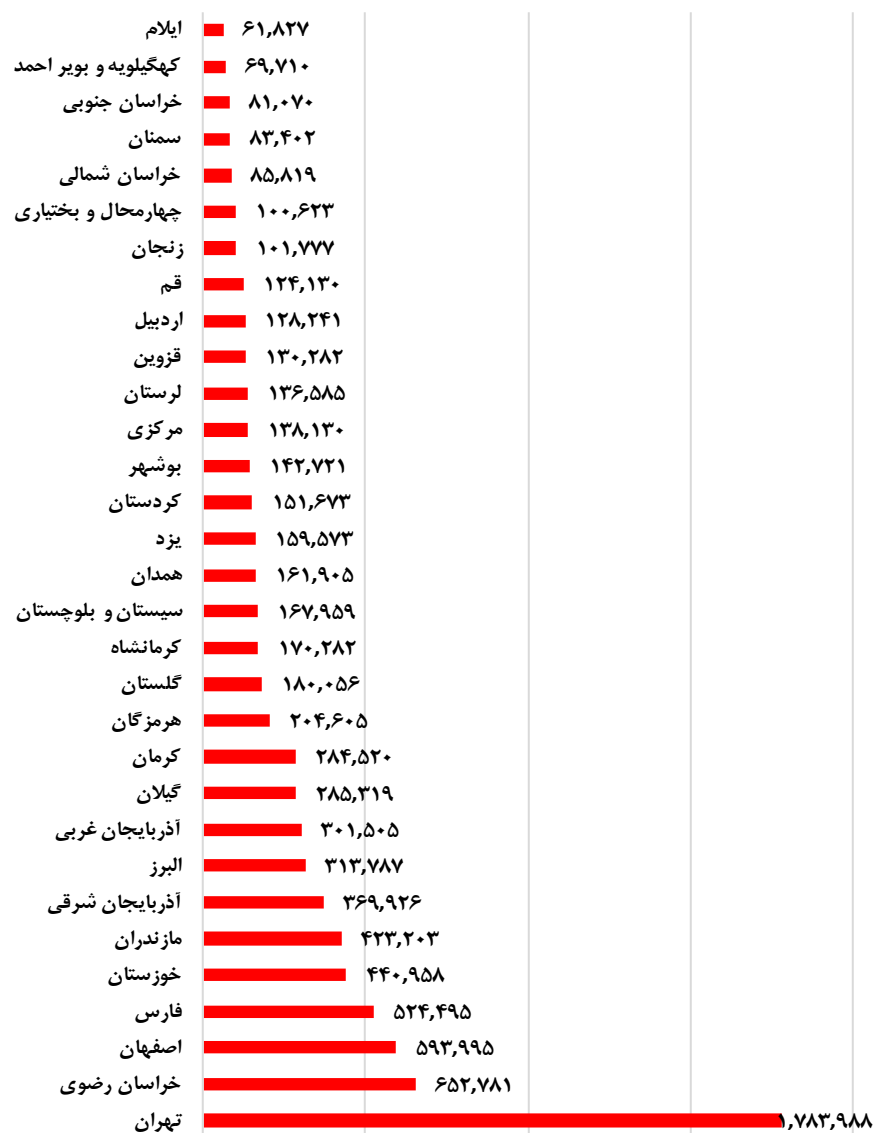
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در اردیبهشت ۱۳۹۹ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۸-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه نشان می‌دهد.

شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اردیبهشت نسبت به فروردین ۱۳۹۹

در اردیبهشت ۱۳۹۹ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۲۸،۹۶۲ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اردیبهشت ۱۳۹۹

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - فروردین ۱۳۹۹ و اردیبهشت ۱۳۹۹

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۹۳	۰/۱۹۶	۱/۳۵٪
تهران	۰/۱۶۸	۰/۱۷۱	۱/۶۵٪
بوشهر	۰/۱۶۶	۰/۱۶۹	۱/۷۰٪
هرمزگان	۰/۱۶۵	۰/۱۶۸	۱/۶۲٪
مازندران	۰/۱۵۹	۰/۱۶۳	۲/۰۳٪
سمنان	۰/۱۵۱	۰/۱۵۴	۱/۶۳٪
خراسان جنوبی	۰/۱۴۸	۰/۱۵۰	۱/۸۳٪
اصفهان	۰/۱۴۸	۰/۱۵۰	۱/۷۷٪
البرز	۰/۱۴۷	۰/۱۴۹	۱/۹۳٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۴۴	۰/۱۴۶	۱/۴۲٪
فارس	۰/۱۴۰	۰/۱۴۳	۲/۱۰٪
خراسان رضوی	۰/۱۳۹	۰/۱۴۲	۲/۱۰٪
ایلام	۰/۱۳۹	۰/۱۴۱	۱/۶۴٪
خراسان شمالی	۰/۱۳۷	۰/۱۴۰	۲/۲۴٪
گیلان	۰/۱۳۶	۰/۱۳۹	۲/۰۴٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۳۴	۰/۱۳۷	۲/۱۶٪
قزوین	۰/۱۳۲	۰/۱۳۶	۲/۶۴٪
اردبیل	۰/۱۳۱	۰/۱۳۵	۲/۵۱٪
گلستان	۰/۱۳۱	۰/۱۳۴	۲/۳۱٪
قم	۰/۱۳۰	۰/۱۳۲	۱/۶۳٪
خوزستان	۰/۱۲۹	۰/۱۳۱	۲/۱۳٪
زنجان	۰/۱۲۶	۰/۱۲۹	۲/۲۱٪
آذربایجان غربی	۰/۱۲۴	۰/۱۲۷	۲/۵۳٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	درصد تغییرات
کردستان	۰/۱۲۴	۰/۱۲۷	۲/۳۳٪
کرمان	۰/۱۲۲	۰/۱۲۶	۳/۶۰٪
مرکزی	۰/۱۲۳	۰/۱۲۶	۲/۰۰٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۲۲	۰/۱۲۵	۲/۲۶٪
همدان	۰/۱۲۰	۰/۱۲۲	۲/۲۶٪
کرمانشاه	۰/۱۱۱	۰/۱۱۳	۲/۴۰٪
لرستان	۰/۱۰۳	۰/۱۰۵	۲/۰۹٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۹۹	۰/۱۰۱	۲/۲۰٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۳۹۹

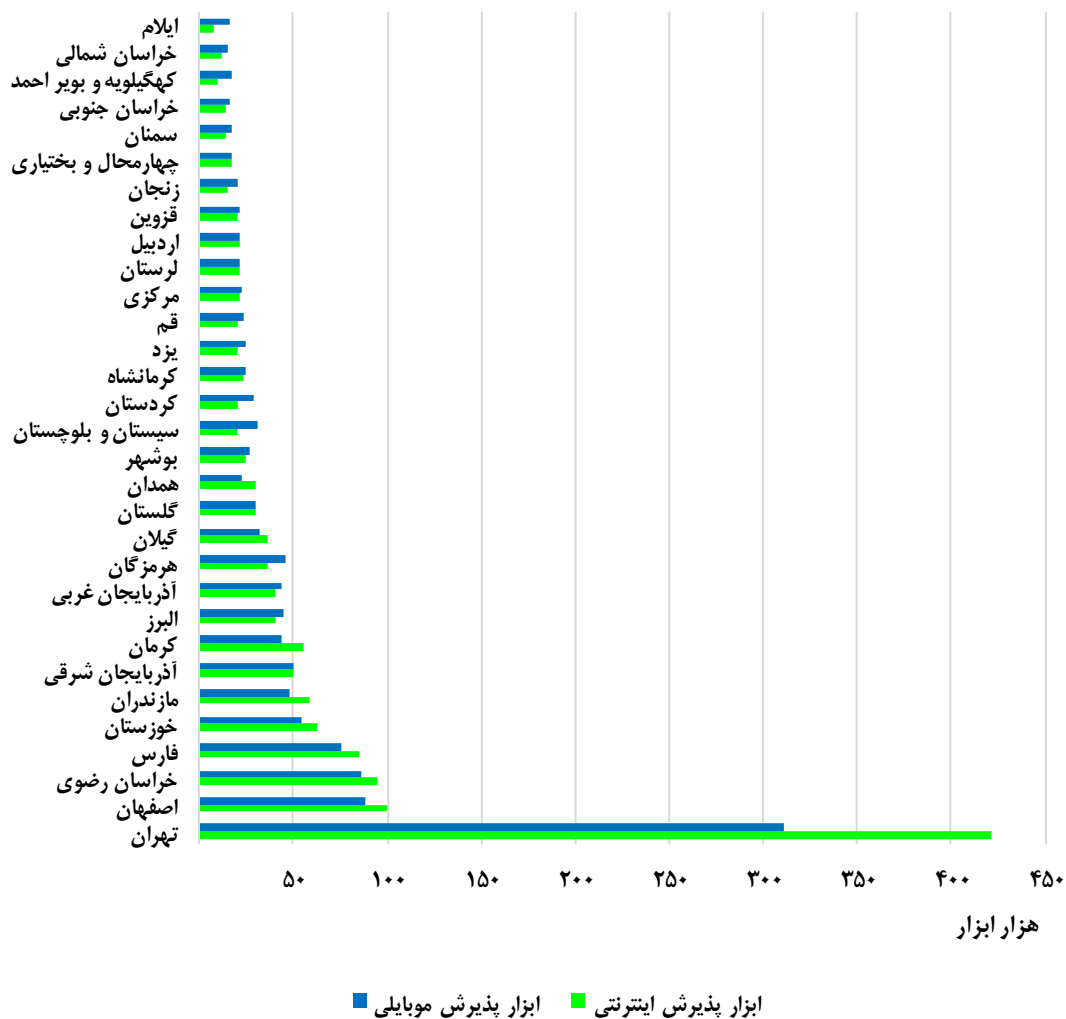
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است.

لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در اردیبهشت ۱۳۹۹، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۴۰۹ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۴۰۹ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

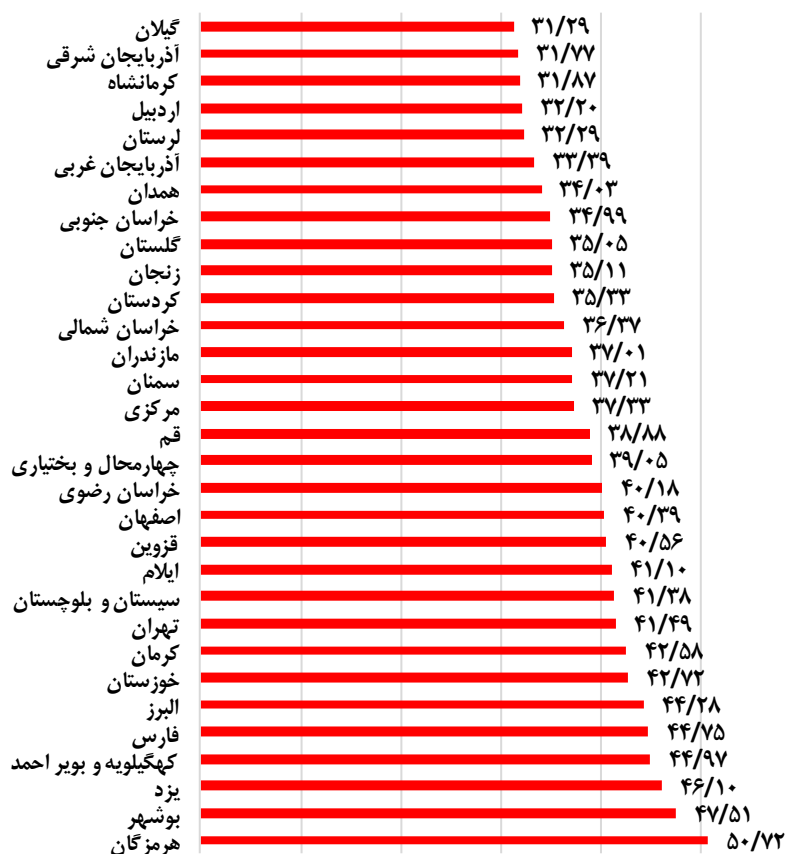
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اردیبهشت ۱۳۹۹

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای اردیبهشت ۱۳۹۹ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اردیبهشت ۱۳۹۹

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و یزد در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و گیلان، آذربایجان شرقی و کرمانشاه کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در اردیبهشت ۱۳۹۹ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

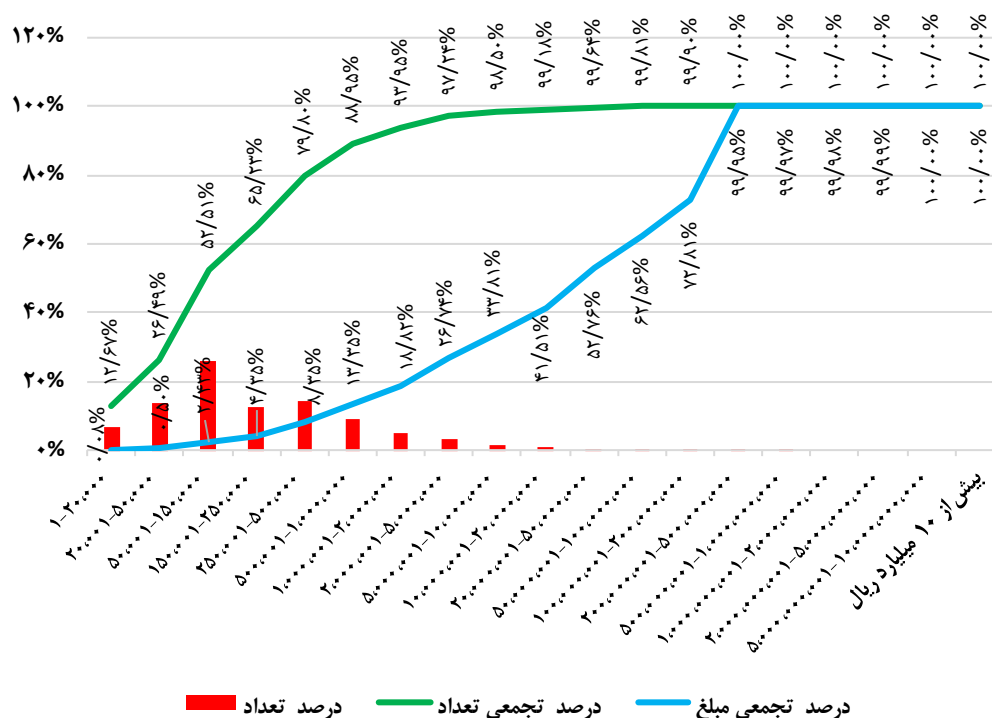
- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۵/۸۳ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۰/۶۶ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

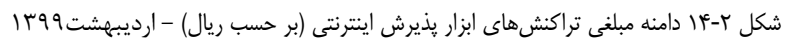
- ۳۸/۷۴ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۳۴/۷۷ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

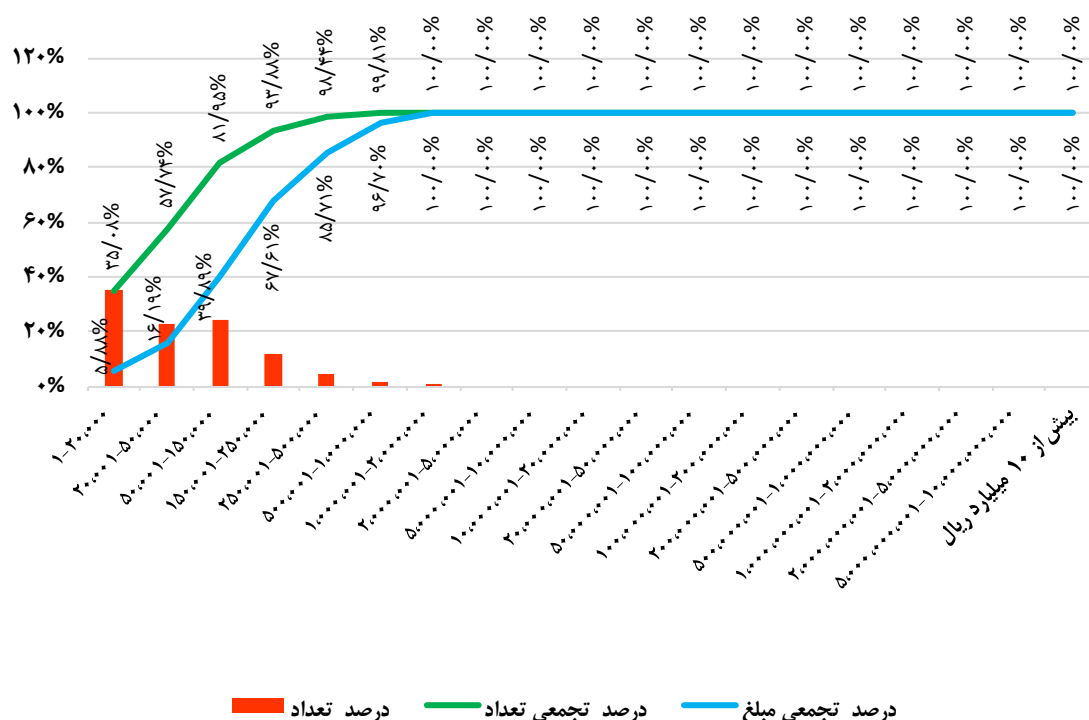
شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۳۹۹

در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها برابر با ۴۸۴,۴۱۱,۱۳۹ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۹۰۸,۴۴۶,۳۷۷ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۸۱۵,۴۱۸,۴۴۸ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغ تراکنش‌های انبار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اردیبهشت ۱۳۹۹

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۳۵/۰۸ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۵۷/۷۴ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار

پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

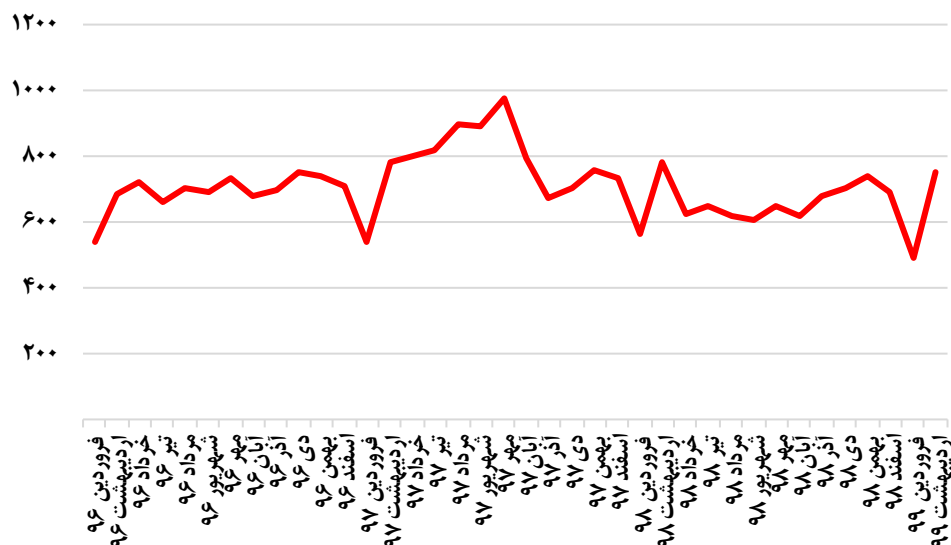
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۸ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	اردیبهشت ۱۳۹۹	اردیبهشت ۱۳۹۸	درصد تغییرات	اردیبهشت ۱۳۹۹	فروردین ۱۳۹۹	
۱۸/۰۹٪	۱۴,۰۵۶,۶۱۷/۳۹	۱۱,۹۰۲,۹۶۹/۰۵	۵۴/۷۰٪	۱۴,۰۵۶,۶۱۷/۳۹	۹,۰۸۶,۴۲۹/۹۶	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۲۲/۹۲٪	۱۸,۷۱۷/۳۴	۱۵,۲۲۷/۵۰	۰/۹۰٪	۱۸,۷۱۷/۳۴	۱۸,۵۵۰/۶۳	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
-۳/۹۳٪	۷۵۰/۹۹	۷۸۱/۶۸	۵۳/۳۲٪	۷۵۰/۹۹	۴۸۹/۸۲	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۳/۹۳- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۵۳/۳۲ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۵۴/۷۰ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۰/۹۰ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۵۳/۳۲ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به فروردین رشد ۲۶۱/۱۸ واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

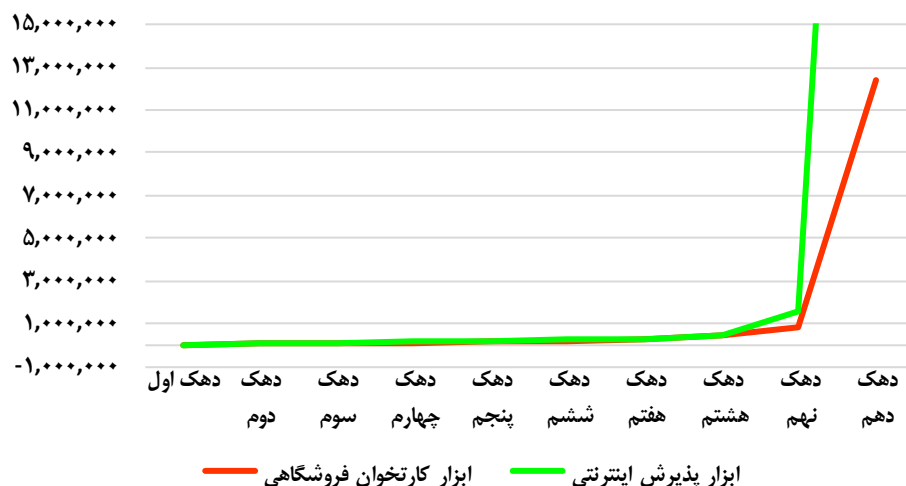
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۲۰,۰۴۷/۰۱	۱۹,۲۴۸/۳۰	دهک اول
۶۶,۴۴۰/۷۱	۴۲,۷۶۹/۰۲	دهک دوم
۱۰۱,۱۵۹/۵۳	۶۵,۳۷۵/۷۴	دهک سوم
۱۴۴,۵۳۲/۹۲	۹۸,۳۶۱/۸۰	دهک چهارم
۱۹۲,۸۷۷/۲۸	۱۳۸,۷۹۰/۰۳	دهک پنجم
۲۲۶,۳۹۱/۵۶	۱۹۸,۶۱۶/۸۹	دهک ششم
۲۵۲,۹۸۶/۵۱	۲۸۹,۲۹۸/۴۶	دهک هفتم
۴۴۰,۱۳۸/۰۸	۴۵۲,۳۹۵/۸۴	دهک هشتم
۱,۵۶۵,۲۴۴/۲۸	۸۵۳,۶۴۳/۱۰	دهک نهم
۶۰,۷۸۶,۹۳۸/۵۰	۱۲,۴۳۷,۰۶۶/۱۶	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اردیبهشت ۱۳۹۹

در شکل ۱۷-۲ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۶۰,۷۸۶,۹۳۸/۵۰ ریال بوده است.

جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

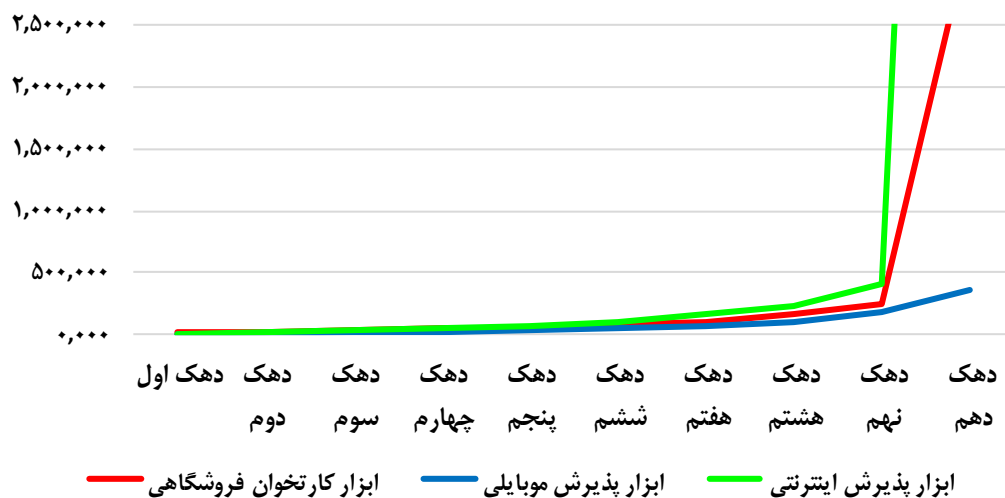
جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۲,۷۳۱/۳۴	۹,۴۰۳/۱۸	۱۷,۱۴۱/۹۲	دهک اول
۲۰,۸۳۰/۰۳	۱۰,۷۲۶/۴۲	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۴۰,۴۵۹/۸۲	۱۹,۸۴۱/۰۵	۳۵,۴۲۱/۸۷	دهک سوم
۵۲,۱۹۴/۶۹	۲۰,۸۸۴/۹۰	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۶۷,۱۱۹/۵۶	۳۸,۴۰۱/۹۱	۵۰,۳۵۲/۷۷	دهک پنجم
۱۰۳,۷۲۲/۰۳	۵۰,۹۷۱/۵۰	۸۹,۰۰۱/۳۹	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۶۵،۹۸۶/۲۲	۶۲،۶۲۶/۲۴	۱۰۰،۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۲۲۵،۱۹۷/۵۳	۱۰۲،۷۳۴/۱۵	۱۶۸،۲۲۵/۹۲	دهک هشتم
۴۰۵،۰۴۸/۷۵	۱۷۶،۳۴۸/۲۸	۲۴۹،۳۶۶/۱۷	دهک نهم
۱۴،۹۲۵،۴۲۵/۰۶	۳۶۰،۱۶۱/۷۷	۳،۲۳۱،۳۹۵/۲۱	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰،۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰،۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰،۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اردیبهشت ۱۳۹۹

در شکل ۱۸-۲ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۱۴,۹۲۵,۴۲۵/۰۶ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشنده در حدود ۳,۲۳۱,۳۹۵/۲۱ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۶۰,۱۶۱/۷۷ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۱/۱۵ درصدی تراکنش‌های موفق و ۸/۸۵ درصدی خطاهای رخ داده در اردیبهشت ۹۹ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اردیبهشت ۹۹

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۲۶۰۶،۱۳۸،۵۴۶	۹۱/۱۵٪
تراکنش‌های ناموفق	۲۵۲،۸۸۰،۸۹۷	۸/۸۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲،۸۵۹،۰۱۹،۴۴۳	۱۰۰/۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در اردیبهشت ۱۳۹۹ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

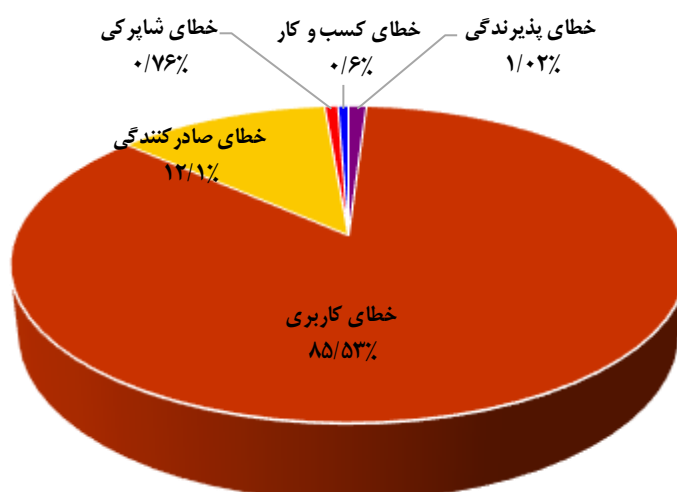
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اردیبهشت ۱۳۹۸ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	فروردین ۱۳۹۹	اردیبهشت ۱۳۹۹	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۲۳۹,۲۶۲	۲,۵۸۲,۳۹۵	۱۰۸/۳۸٪
خطای کاربری	۱,۶۷,۶۲۰,۰۴۹	۲۱۶,۲۷۸,۱۹۶	۲۹/۰۳٪
خطای صادرکنندگی	۱۴,۰۸۴,۳۷۵	۳۰,۵۹۷,۵۴۷	۱۱۷/۲۴٪
خطای شاپرکی	۹۹۰,۵۶۳	۱,۹۰۹,۶۷۸	۹۲/۷۹٪
خطای کسب و کار	۱,۱۳۱,۳۴۱	۱,۵۱۳,۰۸۱	۳۳/۷۴٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۸۵,۰۶۵,۵۹۰	۲۵۲,۸۸۰,۸۹۷	۳۶/۶۴٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۹۲۱,۵۸۲,۹۷۲	۲,۶۰۶,۱۳۸,۵۴۶	۳۵/۶۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۱۰۶,۶۴۸,۵۶۲	۲,۸۵۹,۰۱۹,۴۴۳	۳۵/۷۱٪

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اردیبهشت ۱۳۹۹

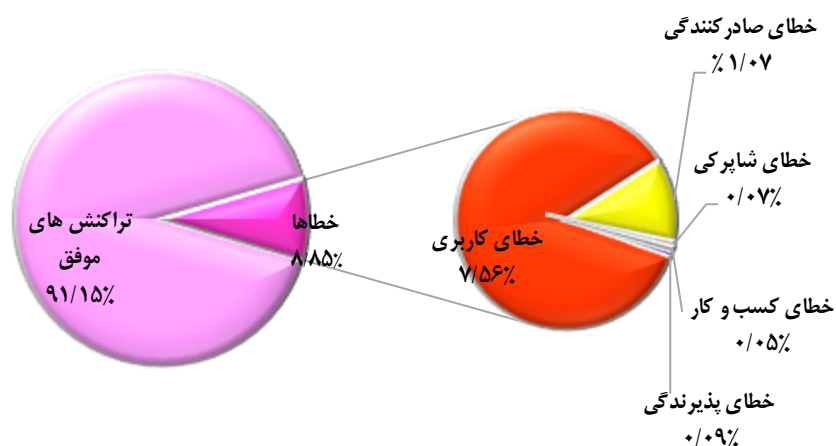
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۵/۵۳ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - اردیبهشت ۱۳۹۹

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش های موفق	۹۱/۱۵%
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۰۹%
	خطای کاربری	۷/۵۶%
	خطای صادرکنندگی	۱/۰۷%
	خطای شاپرکی	۰/۰۷%
	خطای کسب و کار	۰/۰۵%
	تعداد کل تراکنش ها	۲۸۵۹,۰۱۹,۴۴۳

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - اردیبهشت ۱۳۹۹

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای کسب و کار با سهم ۰/۰۵ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۷۶ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اردیبهشت ۱۳۹۹ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها فروردین ۱۳۹۹	سهم از کل تراکنش‌ها اردیبهشت ۱۳۹۹	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۶٪	۰/۰۹٪	۰/۰۳۱٪
خطای کاربری	۷/۹۶٪	۷/۵۶٪	-۰/۳۹۲٪
خطای صادرکنندگی	۰/۶۷٪	۱/۰۷٪	۰/۴۰۲٪
خطای شاپرکی	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۲۰٪
کسب و کار	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۰۱٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۸/۷۸٪	۸/۸۵٪	۰/۰۶۰٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۱/۲۲٪	۹۱/۱۵٪	-۰/۰۶۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

اردیبهشت ۱۳۹۹		فروردین ۱۳۹۹		اردیبهشت ۱۳۹۸		تراکنش های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۸/۷۲٪	۲,۸۲۲,۴۱۶,۷۴۲	۹۹/۱۷٪	۲,۰۸۹,۲۰۳,۰۲۱	۹۹/۱۴٪	۲,۳۱۵,۷۸۶,۸۶۳	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۳٪	۲,۸۵۷,۱۰۹,۷۶۵	۹۹/۹۵٪	۲,۱۰۵,۶۵۷,۹۹۹	۹۹/۹۵٪	۲,۳۳۴,۶۱۳,۰۷۲	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۲,۸۵۹,۰۱۹,۴۴۳	-	۲,۱۰۶,۶۴۸,۵۶۲	-	۲,۳۳۵,۸۵۲,۱۶۱	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۳ درصدی خدمات شرکت شاپرک در اردیبهشت ۱۳۹۹ می باشد که نسبت به اردیبهشت ۱۳۹۸ تغییر ۰/۱- درصدی و نسبت به فروردین ۱۳۹۹ رشد ۰/۲- درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۸

تغییرات	اردیبهشت ۱۳۹۹	فروردین ۱۳۹۹	تراکنش‌های ناتمام
۲۸/۶۴٪	۲۹۰،۶۴۷	۲۲۵،۹۴۱	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۳۵/۶۲٪	۲،۶۰۶،۱۳۸،۵۴۶	۱،۹۲۱،۵۸۲،۹۷۲	تعداد کل تراکنش‌ها
-۰/۰۰۰۶٪	۰/۰۱۱٪	۰/۰۱۲٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام اردیبهشت ماه نسبت به فروردین ماه با رشد

۲۸/۶۴ درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۳۵/۶۲ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۰۶ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

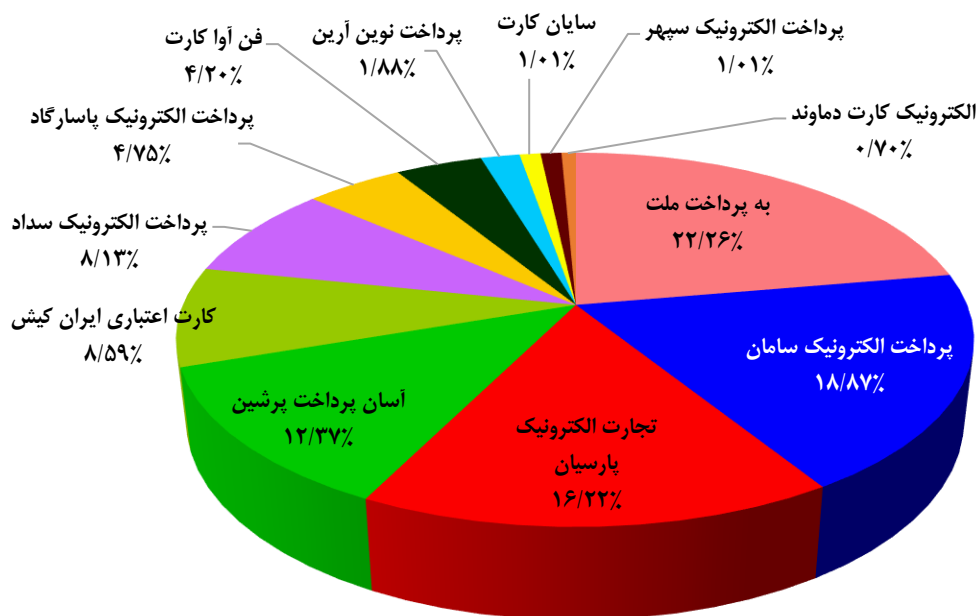
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

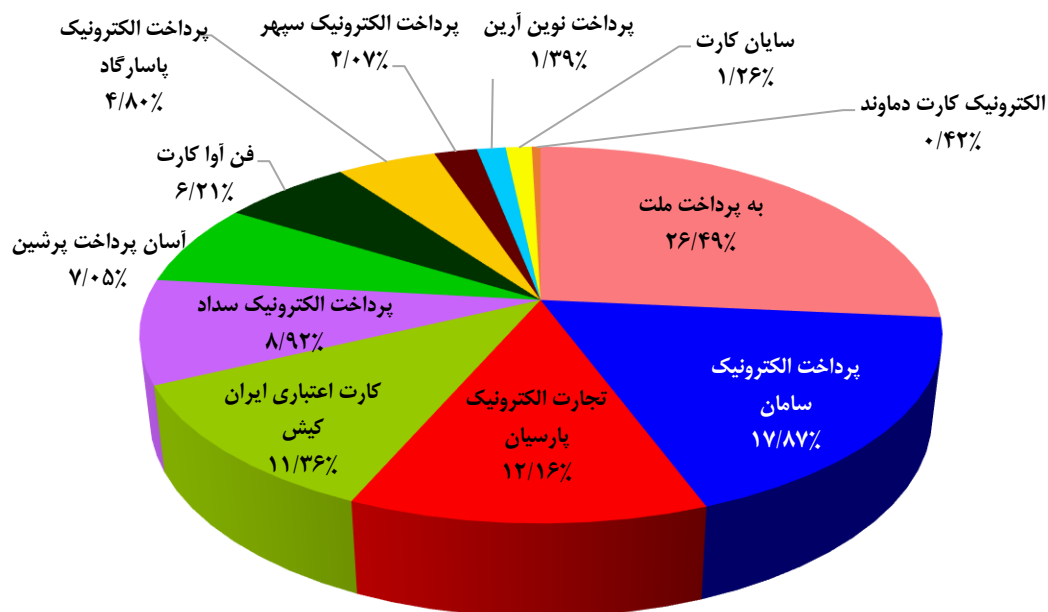
به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اردیبهشت ۱۳۹۹

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به‌پرداخت ملت" با سهم ۲۲/۲۶ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۶/۴۹ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است. اختلاف سهم مبلغی بیش از ۸ درصدی بین دو شرکت نخست بازار، نقش شرکت "به‌پرداخت ملت" را در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی نشان می‌دهد. این در حالی است که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود سه درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش فروردین ماه سال ۹۸، حکایت از آن دارد که نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی چندان قابل توجه نبوده و در تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان رخ نداده است. در مولفه سهم مبلغی شاهد جابه‌جایی بین شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سداد" بوده‌ایم.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۹۹ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

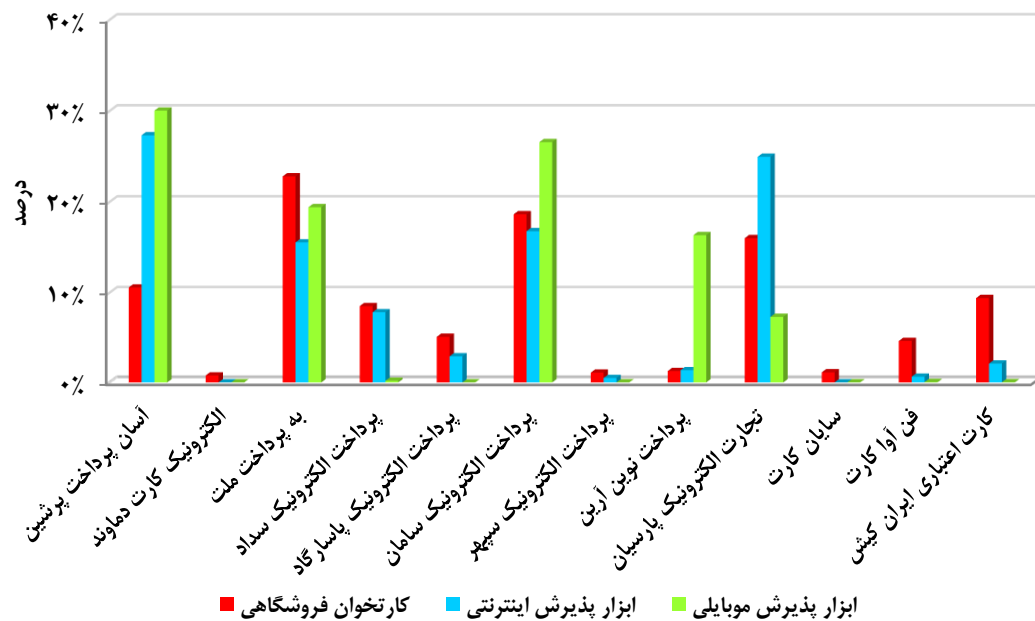
در اردیبهشت ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۲/۸۳ درصد از بازار تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۷/۳۴ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. همین شرکت با پوشش ۳۰/۰۴ درصدی از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته شده است.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - فروردین و اردیبهشت ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۱/۳۹٪	۱۰/۵۸٪	-۰/۸۱٪	۲۷/۵۷٪	۲۷/۳۴٪	-۰/۲۳٪	۳۰/۷۸٪	۳۰/۰۴٪	-۰/۷۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۹٪	۰/۷۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۰۷٪	۲۲/۸۳٪	-۰/۲۴٪	۱۵/۳۴٪	۱۵/۵۷٪	۰/۲۳٪	۱۹/۶۳٪	۱۹/۴۴٪	-۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۲۴٪	۸/۵۱٪	۰/۲۷٪	۵/۹۹٪	۷/۸۳٪	۱/۸۳٪	۰/۱۸٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴/۸۲٪	۵/۰۸٪	۰/۲۷٪	۳/۱۱٪	۲/۹۰٪	-۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۹۹٪	۱۸/۶۷٪	-۰/۳۳٪	۱۶/۱۲٪	۱۶/۸۱٪	۰/۶۸٪	۲۴/۸۹٪	۲۶/۵۹٪	۱/۷۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۹۷٪	۱/۰۹٪	۰/۱۲٪	۰/۴۶٪	۰/۴۹٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۱۱٪	۱/۲۷٪	۰/۱۶٪	۱/۲۲٪	۱/۳۶٪	۰/۱۴٪	۱۶/۸۷٪	۱۶/۳۷٪	-۰/۵۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۳۶٪	۱۶/۰۴٪	-۰/۳۲٪	۲۷/۴۳٪	۲۴/۹۷٪	-۲/۴۶٪	۷/۶۲٪	۷/۳۱٪	-۰/۳۱٪
سایان کارت	۱/۰۷٪	۱/۱۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۲۹٪	۴/۶۳٪	۰/۳۴٪	۰/۶۰٪	۰/۶۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۹۱٪	۹/۴۱٪	۰/۵۰٪	۲/۱۶٪	۲/۱۰٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. اختلاف سهم این شرکت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در اردیبهشت ماه نسبت به ماه گذشته، رقم منفی ۰/۸۱ درصد گزارش شده است. بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با منفی ۲/۴۶ درصد به "تجارت الکترونیک پارسیان" تعلق دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز در ابزار پذیرش موبایلی با ۱/۷۰ درصد افزایش، بیشترین تفاضل را در تعداد تراکنش‌های این ابزار نشان می‌دهد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۹

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۹۹ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اردیبهشت ماه تغییری در شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هیچ یک از ابزارهای کارتخوان فروشگاه، اینترنتی و موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است.

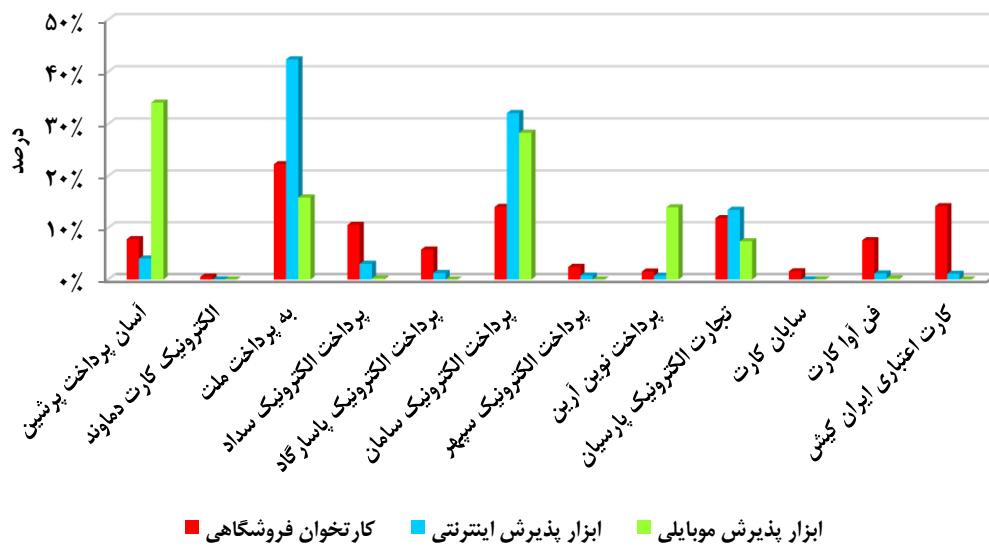
در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۲/۲۵ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ی بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. این شرکت با رقمی معادل با ۴۲/۳۸ درصد بیشترین سهم بازار مبلغی تراکنش‌های اینترنتی را نیز کسب نموده است. در ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با پوشش ۳۴/۰۸ درصدی بخش قابل توجهی از بازار مبلغی تراکنش‌های این ابزار را پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش -فروردین و اردیبهشت ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۳۱٪	۷/۷۸٪	-۱/۵۳٪	۴/۶۴٪	۴/۰۴٪	-۰/۶۰٪	۳۵/۳۱٪	۳۴/۰۸٪	-۱/۲۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۵٪	۰/۵۳٪	-۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۱/۳۹٪	۲۲/۲۵٪	۰/۸۵٪	۴۰/۵۳٪	۴۲/۳۸٪	۱/۸۵٪	۱۶/۲۷٪	۱۵/۸۳٪	-۰/۴۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۹۸٪	۱۰/۵۳٪	۰/۵۵٪	۲/۷۲٪	۳/۰۳٪	۰/۳۱٪	۰/۱۶٪	۰/۲۰٪	۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۱۸٪	۵/۷۷٪	۰/۵۹٪	۱/۴۲٪	۱/۲۶٪	-۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۷۷٪	۱۴/۰۲٪	-۰/۷۵٪	۳۳/۶۱٪	۳۲/۰۸٪	-۱/۵۴٪	۲۵/۴۱٪	۲۸/۳۰٪	۲/۸۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۱۲٪	۲/۴۳٪	۰/۳۱٪	۰/۷۲٪	۰/۷۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۳۰٪	۱/۵۳٪	۰/۲۳٪	۰/۸۹٪	۰/۷۴٪	-۰/۱۵٪	۱۵/۱۴٪	۱۳/۹۳٪	-۱/۲۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۳۹٪	۱۱/۸۳٪	-۰/۵۶٪	۱۴/۱۷٪	۱۳/۴۵٪	-۰/۷۳٪	۷/۶۴٪	۷/۳۸٪	-۰/۲۵٪
سایان کارت	۱/۶۰٪	۱/۵۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۲۸٪	۷/۵۹٪	۰/۳۰٪	۰/۶۲٪	۱/۱۶٪	۰/۵۴٪	۰/۰۴٪	۰/۲۲٪	۰/۱۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۰۲٪	۱۴/۱۵٪	۰/۱۴٪	۰/۶۷٪	۱/۱۰٪	۰/۴۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در اردیبهشت ماه نسبت به فروردین در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با منفی ۱/۵۳ درصد افزایش گزارش شده است. شرکت "به پرداخت ملت" در ابزارهای پذیرش اینترنتی با ۱/۸۵ درصد افزایش و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش موبایلی با ۲/۸۹ درصد افزایش بیشترین تفاضل سهم را نشان می‌دهد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در اردیبهشت ۱۳۹۹ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۹

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۹۹ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

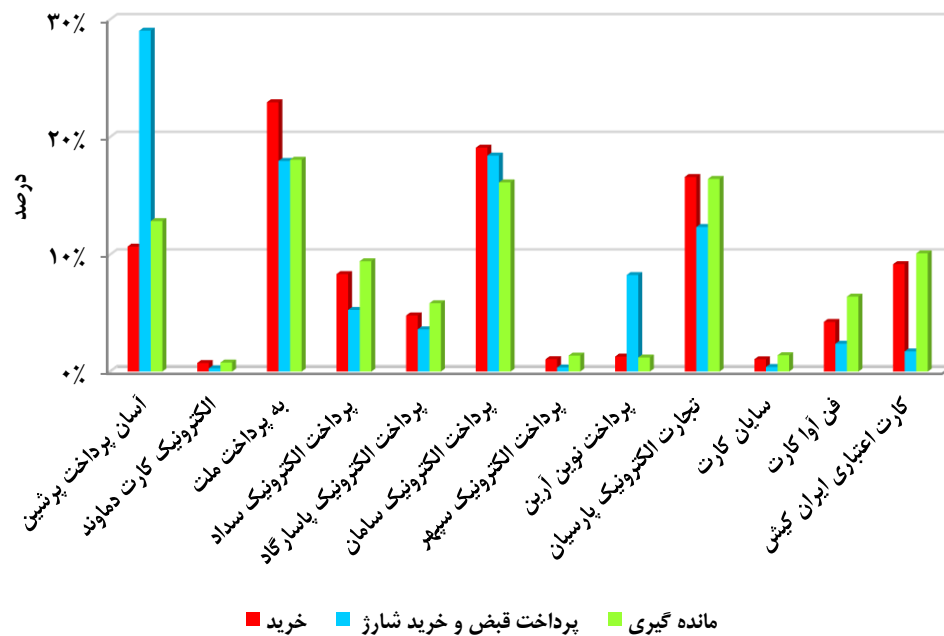
شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۲/۵۹ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت فوق همانند گذشته با کسب ۱۸/۰۶ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد. در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۹/۰۴ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین و اردیبهشت ۹۹

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۱/۰۵٪	۱۰/۶۷٪	-۰/۳۸٪	۳۲/۱۳٪	۲۹/۰۴٪	-۳/۱۰٪	۱۳/۹۵٪	۱۲/۸۵٪	-۱/۱۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۴٪	۰/۷۳٪	۰/۰۰٪	۰/۳۱٪	۰/۲۸٪	-۰/۰۳٪	۰/۸۵٪	۰/۷۸٪	-۰/۰۷٪
به پرداخت ملت	۲۳/۲۹٪	۲۲/۹۵٪	-۰/۳۴٪	۱۷/۶۲٪	۱۷/۹۶٪	۰/۳۵٪	۱۷/۸۳٪	۱۸/۰۶٪	۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۹۸٪	۸/۳۳٪	۰/۳۵٪	۴/۵۲٪	۵/۲۷٪	۰/۷۵٪	۹/۴۴٪	۹/۴۳٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴/۵۹٪	۴/۷۹٪	۰/۲۰٪	۳/۰۳٪	۳/۶۱٪	۰/۵۸٪	۵/۳۹٪	۵/۸۴٪	۰/۴۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۵۱٪	۱۹/۰۹٪	-۰/۴۲٪	۱۷/۳۰٪	۱۸/۴۱٪	۱/۱۱٪	۱۶/۰۶٪	۱۶/۱۴٪	۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۹۴٪	۱/۰۵٪	۰/۱۱٪	۰/۲۷٪	۰/۳۵٪	۰/۰۸٪	۱/۲۴٪	۱/۳۷٪	۰/۱۲٪
پرداخت نوین آراین	۱/۱۳٪	۱/۳۹٪	۰/۱۶٪	۸/۷۶٪	۸/۲۵٪	-۰/۵۱٪	۱/۰۷٪	۱/۲۰٪	۰/۱۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۱۲٪	۱۶/۶۰٪	-۰/۵۲٪	۱۲/۰۸٪	۱۲/۳۴٪	۰/۲۶٪	۱۶/۸۴٪	۱۶/۴۳٪	-۰/۴۱٪
سایان کارت	۱/۰۱٪	۱/۰۵٪	۰/۰۵٪	۰/۲۵٪	۰/۴۰٪	۰/۱۴٪	۱/۳۵٪	۱/۴۰٪	۰/۰۴٪
فن آوا کارت	۳/۹۳٪	۴/۲۵٪	۰/۳۲٪	۲/۰۱٪	۲/۳۸٪	۰/۳۷٪	۶/۲۹٪	۶/۴۱٪	۰/۱۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۷۲٪	۹/۱۸٪	۰/۴۷٪	۱/۷۲٪	۱/۷۲٪	۰/۰۰٪	۹/۶۹٪	۱۰/۱۰٪	۰/۴۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه اردیبهشت نسبت به فروردین در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۰/۵۲ درصد کاهش گزارش شده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۳/۱۰ درصد کاهش در سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید و با کاهش ۱/۱۰ درصدی سهم خود در تراکنش‌های مانده‌گیری بیشترین تفاضل را نشان می‌دهند.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت ۱۳۹۹

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۹۹ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اردیبهشت ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۶/۹۳ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با سهم مبلغی ۳۸/۵۲ درصد بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ را به خود اختصاص داده است.

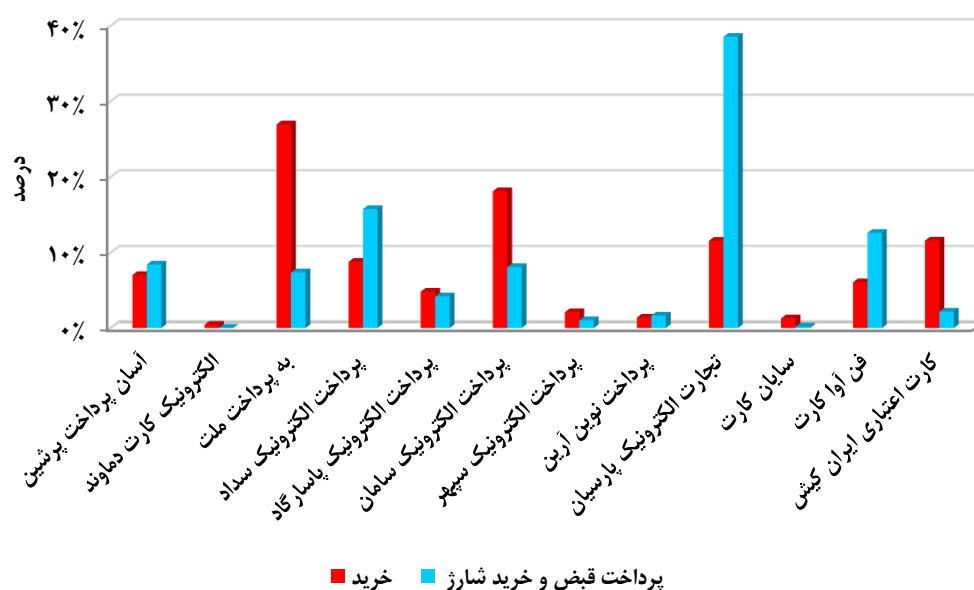
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین و اردیبهشت ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
			فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین			۸/۲۱٪	۷/۰۲٪	-۱/۲۰٪	۱۶/۹۸٪	۸/۴۰٪	-۸/۵۸٪
الکترونیک کارت دماوند			۰/۵۲٪	۰/۴۳٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۹٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۴٪
به پرداخت ملت			۲۵/۸۵٪	۲۶/۹۳٪	۱/۰۸٪	۸/۸۰٪	۷/۳۷٪	-۱/۴۳٪
پرداخت الکترونیک سداد			۸/۳۱٪	۸/۷۶٪	۰/۴۵٪	۱۱/۷۷٪	۱۵/۷۴٪	۳/۹۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد			۴/۳۶٪	۴/۸۲٪	۰/۴۶٪	۴/۴۱٪	۴/۱۹٪	-۰/۲۲٪

پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۰۷٪	۱۸/۱۰٪	-۰/۹۷٪	۹/۰۷٪	۸/۰۸٪	-۰/۹۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۸۵٪	۲/۱۰٪	۰/۲۴٪	۰/۲۷٪	۱/۰۴٪	۰/۷۸٪
پرداخت نوین آراین	۱/۲۳٪	۱/۳۸٪	۰/۱۵٪	۲/۹۷٪	۱/۶۶٪	-۱/۳۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۱۳٪	۱۱/۵۴٪	-۰/۵۹٪	۳۸/۳۱٪	۳۸/۵۲٪	۰/۲۱٪
سایان کارت	۱/۲۸٪	۱/۲۸٪	۰/۰۰٪	۰/۱۵٪	۰/۱۸٪	۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۵/۸۴٪	۶/۰۶٪	۰/۲۲٪	۵/۵۲٪	۱۲/۵۸٪	۷/۰۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۳۵٪	۱۱/۵۸٪	۰/۲۳٪	۱/۶۵٪	۲/۱۸٪	۰/۵۳٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در فروردین و اردیبهشت ۹۹ با رقمی برابر با ۱/۲۰ درصد کاهش در شرکت "آسان پرداخت پرشین" مشاهده شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با ۸/۵۸ درصد کاهش، در همین شرکت مشاهده شده است.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت ۱۳۹۹

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شد که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۹۹ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP- فروردین و اردیبهشت ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۲۴٪	۰/۰۳۳٪	۰/۰۱۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۷۳٪	۰/۲۱۹٪	۰/۰۴۶٪
به پرداخت ملت	۰/۰۴۳٪	۰/۰۴۷٪	۰/۰۰۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۶۵٪	۰/۰۷۶٪	۰/۰۱۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۲۹٪	۰/۰۵۳٪	۰/۰۲۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۹۶٪	۰/۲۲۳٪	۰/۱۲۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۰۸٪	۰/۰۰۸٪	۰/۰۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۹۱٪	۰/۰۶۱٪	-۰/۱۳۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۰۹٪	۰/۰۱۰٪	۰/۰۰۲٪
سایان کارت	۰/۰۳۷٪	۰/۰۳۷٪	۰/۰۰۱٪
فن آوا کارت	۰/۰۹۱٪	۰/۰۶۵٪	-۰/۰۲۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۳۸٪	۰/۲۰۶٪	۰/۰۶۸٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه اردیبهشت شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقمی برابر با ۰/۰۰۸ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را داشته‌اند. در مقابل شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب رقم ۰/۲۲۳ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد کاهشی بیشتر شرکت‌ها به ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" سبب افزایش ۱۰۸/۳۸ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirschman Index

^{۲۲} برای پیداستاوردن شاخص از مجموع مربعات سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به بنگاه‌ها اندازه سهم آن‌ها در بازار روز نمی‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای اردیبهشت سال ۹۹ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۹۹

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۱	۱۱۲	۲۷	۷۴۷	۳۰	۹۰۳	
۱	۱	۰	۰	۰	۰	
۲۳	۵۲۱	۱۶	۲۴۲	۱۹	۳۷۸	
۹	۷۲	۸	۶۱	۰	۰	
۵	۲۶	۳	۸	۰	۰	
۱۹	۳۴۸	۱۷	۲۸۲	۲۷	۷۰۷	
۱	۱	۰	۰	۰	۰	
۱	۲	۱	۲	۱۶	۲۶۸	
۱۶	۲۵۷	۲۵	۶۲۴	۷	۵۳	
۱	۱	۰	۰	۰	۰	
۵	۲۱	۱	۰	۰	۰	
۹	۸۸	۲	۴	۰	۰	
۱۰۰	۱۰۴۵۲	۱	۱۰۹۷۲	۱	۲۰۳۰۹	

در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱۰۴۵۲ به دست آمده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۰۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۱۰۹۷۲ و ۲۰۳۰۹ حاصل شده است (بیشتر از ۱۰۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت

"پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تأثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه اردیبهشت ۹۹ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در فروردین و اردیبهشت ۹۹

کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی			HHI
فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	اختلاف	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	اختلاف	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	اختلاف	
۱۰۴۸۳	۱۰۴۵۲	-۳۱	۲۰۶۰	۱۰۹۷۲	-۸۸	۲۰۲۹۵	۲۰۳۰۹	۱۴	شاخص H- H

در ماه اردیبهشت شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی کاهش داشته است. این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. پایین آمدن این شاخص بیانگر کم شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. این موضوع در تراکنش‌های اینترنتی تحت تأثیر تغییر سهم بازار شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" ارزیابی می‌شود. در تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی تحت تأثیر تغییر سهم بازار شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "به پرداخت ملت" ارزیابی می‌شود.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای اردیبهشت ۹۹ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - اردیبهشت ۹۹

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۱	۱۱۴	۲۹	۸۴۳	۱۳	۱۶۵	
۱	۱	۰	۰	۱	۱	
۲۳	۵۲۷	۱۸	۳۲۳	۱۸	۳۲۶	
۸	۶۹	۵	۲۸	۹	۸۹	
۵	۲۳	۴	۱۳	۶	۳۴	
۱۹	۳۶۴	۱۸	۳۳۹	۱۶	۲۶۰	
۱	۱	۰	۰	۱	۲	
۱	۲	۸	۶۸	۱	۱	
۱۷	۲۷۶	۱۲	۱۵۲	۱۶	۲۷۰	
۱	۱	۰	۰	۱	۲	
۴	۱۸	۲	۶	۶	۴۱	
۹	۸۴	۲	۳	۱۰	۱۰۲	
۱۰۰	۱،۴۸۰	۱۰۰	۱،۷۷۵	۱	۱،۲۹۴	

در اردیبهشت ماه شاخص هرفیندال - هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱،۴۸۰، ۱،۷۷۵ و ۱،۲۹۴ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در

بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های همه‌ی سرویس‌ها در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه اردیبهشت ۹۹ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در فروردین و اردیبهشت ۹۹

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	اختلاف	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	اختلاف	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹
شاخص H-H	۱،۵۱۸	۱،۴۸۰	-۳۸	۱،۹۰۲	۱،۷۷۵	-۱۲۷	۱،۳۱۱	۱،۲۹۴
								-۱۷

در ماه اردیبهشت شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در بازار هر سه نوع سرویس شبکه‌ی پرداخت کاهش داشته است. این تغییرات سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ حائز اهمیت است چرا که وضعیت تمرکز بازار را از حالت تمرکز بالا به تمرکز ملایم تغییر داده است. این موضوع در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از تغییر در سهم شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" تاثیر پذیرفته است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارخوان-های فروشگاه‌ی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارخوان فروشگاه‌ی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه فروردین و اردیبهشت ۹۹ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

در اردیبهشت ماه ۲/۰۲ درصد بر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزوده شده است. در ماه جاری بیشتر شرکت‌ها نسبت به ماه گذشته کارتخوان فعال جدید بیشتری در شبکه تعریف نموده‌اند. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب سهم بازار ۱۸/۲۴ درصدی همانند ماه گذشته به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. این شرکت در این ماه بیشترین کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نموده است.

بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی نیز با افزایش ۴/۸۳ درصدی روبه‌رو بوده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" علی‌رغم ثبت بیشترین کاهش ابزارهای فوق نسبت به سایر شرکت‌ها، ولیکن همچنان با سهم بازار ۴۶/۴۲ درصد از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان‌های فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم‌افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی نیز شرکت "به‌پرداخت ملت" با رشد مثبت روبه‌رو بوده است و همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۵/۴۵ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - فروردین و اردیبهشت ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۱۱٪	۶/۹۷٪	-۰/۱۴٪	۴۹/۱۳٪	۴۶/۴۲٪	-۲/۷۰٪	۳/۹۷٪	۳/۸۹٪	-۰/۰۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۳٪	۰/۶۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۲۳٪	۱۳/۰۷٪	-۰/۱۶٪	۱/۴۶٪	۱/۶۰٪	۰/۱۴٪	۹۵/۳۷٪	۹۵/۴۵٪	۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۷۵٪	۹/۶۶٪	-۰/۰۹٪	۴/۴۷٪	۴/۲۹٪	-۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۹۷٪	۷/۲۱٪	۰/۲۴٪	۱/۹۲٪	۴/۲۰٪	۲/۲۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۹۵٪	۱۳/۹۱٪	-۰/۰۴٪	۱۰/۱۱٪	۱۰/۰۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۹۴٪	۱/۸۵٪	-۰/۰۸٪	۰/۲۱٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۱۴٪	۲/۱۹٪	۰/۰۵٪	۶/۸۰٪	۸/۴۴٪	۱/۶۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۹۴٪	۱۸/۲۴٪	۰/۲۹٪	۹/۳۱٪	۸/۸۸٪	-۰/۴۳٪	۰/۴۱٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۱/۶۱٪	۱/۵۸٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۹/۶۳٪	۹/۶۴٪	۰/۰۱٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۱۱٪	۱۵/۰۵٪	-۰/۰۵٪	۱۶/۴۰٪	۱۵/۶۳٪	-۰/۷۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪

شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۰/۲۹ درصد افزایش بیشترین اختلاف سهم را نسبت به فروردین ماه رقم زده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۲/۷۰ درصد ریزش مشاهده می شود. سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۰/۰۸ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته نشان می دهند. این سهم از شرکت "آسان پرداخت پرشین" کاسته شده و به شرکت "به پرداخت ملت" اضافه شده است.

سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش - دار در دو ماه متوالی فروردین و اردیبهشت ۹۹ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می گردد، در این ماه همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش دار با کسب ۱۵/۰۰ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد.

شرکت "آسان پرداخت پرشین" با رشد چشم گیر ۱۴/۲۷ درصدی و کسب سهم ۳۳/۸۲ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است.

شرکت "به پرداخت ملت" نیز با رشد ۳/۳۴ در تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار همچنان با ۶۲/۹۰ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش موبایلی را در دست دارد.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - فروردین و اردیبهشت ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشنده‌های			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف	فروردین	اردیبهشت	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۴۸٪	۸/۱۲٪	-۰/۳۷٪	۱۹/۵۵٪	۳۳/۸۲٪	۱۴/۲۷٪	۱۵/۹۸٪	۱۵/۲۲٪	-۰/۷۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۵٪	۰/۷۱٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۸۱٪	۱۳/۵۰٪	-۰/۳۱٪	۱۱/۷۲٪	۹/۰۰٪	-۲/۷۲٪	۵۹/۵۵٪	۶۲/۹۰٪	۳/۳۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۳۳٪	۱۰/۴۲٪	۰/۱۰٪	۷/۰۹٪	۶/۵۷٪	-۰/۵۲٪	۲/۲۳٪	۱/۹۵٪	-۰/۲۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۶۸٪	۸/۰۳٪	۰/۳۵٪	۹/۰۰٪	۱۰/۵۶٪	۱/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۰۲٪	۱۴/۷۹٪	-۰/۲۳٪	۲۳/۲۴٪	۱۸/۳۸٪	-۴/۸۶٪	۱۱/۱۶٪	۱۰/۰۹٪	-۱/۰۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۲۷٪	۲/۲۷٪	۰/۰۰٪	۱/۲۰٪	۱/۰۶٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۰۲٪	۲/۲۱٪	۰/۱۹٪	۱/۰۰٪	۱/۴۵٪	۰/۴۵٪	۷/۷۷٪	۶/۹۲٪	-۰/۸۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۵/۰۸٪	۱۵/۰۰٪	-۰/۰۹٪	۲۵/۰۲٪	۱۷/۴۷٪	-۷/۵۵٪	۱/۷۹٪	۱/۴۶٪	-۰/۳۳٪
سایان کارت	۱/۸۰٪	۱/۸۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۱٪	۱/۱۶٪	۱/۱۴٪	-۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۸/۹۹٪	۹/۲۶٪	۰/۲۷٪	۰/۳۴٪	۰/۲۶٪	-۰/۰۷٪	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۷۷٪	۱۳/۸۹٪	۰/۱۲٪	۱/۷۳٪	۱/۳۳٪	-۰/۴۱٪	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۲٪

سهم بازار کارتخوان فروشنده‌های در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۰/۳۷ درصدی بیشترین اختلاف را داشته است. همین شرکت با افزایش ۱۴/۲۷ درصدی بیشترین اختلاف را در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی نیز رقم زده است. شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۳/۳۴ درصدی، بالاترین تفاضل سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۲۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی

^{۲۳} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در اردیبهشت ماه در حدود ۸۹ درصد بوده که بالغ بر ۷۸ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

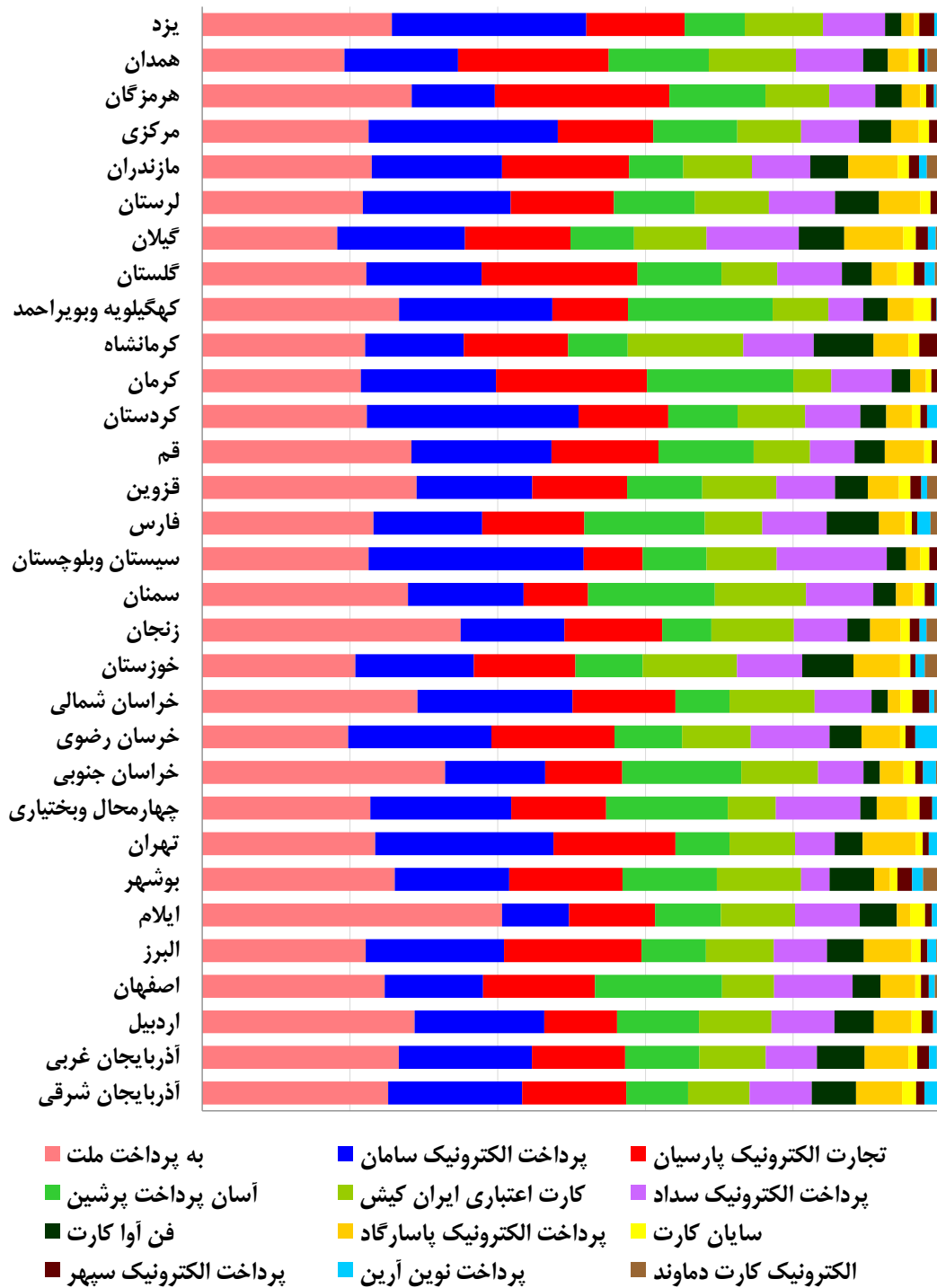
را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان - اردیبهشت ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۸/۳۷٪	۰/۳۶٪	۲۵/۱۶٪	۸/۳۸٪	۶/۲۱٪	۱۸/۱۵٪	۱/۱۳٪	۱/۸۶٪	۱۴/۱۲٪	۱/۹۳٪	۶/۰۲٪	۸/۳۳٪
آذربایجان غربی	۱۰/۰۵٪	۰/۵۴٪	۲۶/۶۱٪	۶/۹۵٪	۵/۹۴٪	۱۸/۰۵٪	۱/۵۸٪	۱/۰۷٪	۱۲/۵۸٪	۱/۲۰٪	۶/۴۵٪	۸/۹۹٪
اردبیل	۱۱/۰۷٪	۰/۵۵٪	۲۸/۷۴٪	۸/۵۳٪	۵/۱۰٪	۱۷/۵۷٪	۱/۵۴٪	۰/۵۱٪	۹/۸۷٪	۱/۳۶٪	۵/۳۴٪	۹/۸۳٪
اصفهان	۱۷/۲۱٪	۰/۸۳٪	۲۴/۷۰٪	۱۰/۶۴٪	۴/۷۰٪	۱۳/۳۲٪	۱/۰۳٪	۰/۸۲٪	۱۵/۱۴٪	۰/۷۹٪	۳/۷۷٪	۷/۰۶٪
البرز	۸/۷۰٪	۰/۶۱٪	۲۲/۱۵٪	۷/۱۹٪	۶/۴۶٪	۱۸/۷۰٪	۰/۸۷٪	۱/۲۳٪	۱۸/۶۴٪	۱/۲۸٪	۴/۹۸٪	۹/۲۰٪
ایلام	۸/۹۱٪	۰/۰۲٪	۴۰/۶۱٪	۸/۷۸٪	۱/۷۷٪	۹/۰۶٪	۰/۹۴٪	۱/۲۰٪	۱۱/۶۴٪	۲/۰۲٪	۵/۰۲٪	۱۰/۰۴٪
بوشهر	۱۲/۷۶٪	۲/۴۲٪	۲۶/۰۸٪	۳/۸۲٪	۲/۱۳٪	۱۵/۴۶٪	۲/۰۲٪	۱/۴۵٪	۱۵/۳۵٪	۰/۹۹٪	۶/۰۶٪	۱۱/۴۴٪
تهران	۷/۳۰٪	۰/۲۵٪	۲۳/۴۰٪	۵/۳۸٪	۷/۱۶٪	۲۴/۱۷٪	۰/۸۴٪	۱/۳۷٪	۱۶/۴۹٪	۰/۹۶٪	۳/۷۹٪	۸/۸۸٪
چهارمحال و بختیاری	۱۶/۴۸٪	۰/۳۵٪	۲۲/۷۸٪	۱۱/۴۶٪	۴/۱۲٪	۱۹/۰۷٪	۱/۷۰٪	۰/۸۲٪	۱۲/۸۴٪	۱/۶۷٪	۲/۲۱٪	۶/۴۹٪
خراسان جنوبی	۱۶/۱۳٪	۰/۶۸٪	۳۲/۸۷٪	۶/۱۳٪	۳/۱۸٪	۱۳/۵۸٪	۱/۰۴٪	۱/۷۳٪	۱۰/۴۰٪	۱/۶۲٪	۲/۲۳٪	۱۰/۴۱٪
خراسان رضوی	۹/۱۶٪	۰/۵۰٪	۱۹/۷۶٪	۱۰/۶۸٪	۵/۲۳٪	۱۹/۴۰٪	۱/۳۰٪	۲/۹۸٪	۱۶/۶۶٪	۰/۷۳٪	۴/۳۲٪	۹/۲۹٪
خراسان شمالی	۷/۳۲٪	۰/۸۸٪	۲۹/۱۵٪	۷/۷۱٪	۱/۶۹٪	۲۰/۹۷٪	۲/۳۰٪	۰/۶۸٪	۱۳/۹۴٪	۱/۶۲٪	۲/۲۰٪	۱۱/۵۴٪
خوزستان	۹/۰۸٪	۲/۱۹٪	۲۰/۷۲٪	۸/۸۳٪	۶/۳۲٪	۱۶/۰۴٪	۰/۷۲٪	۱/۲۳٪	۱۳/۷۷٪	۱/۳۹٪	۶/۹۲٪	۱۲/۷۸٪
زنجان	۶/۶۵٪	۱/۹۳٪	۳۴/۹۷٪	۷/۲۵٪	۴/۱۳٪	۱۴/۰۶٪	۱/۳۳٪	۰/۹۵٪	۱۳/۲۵٪	۱/۲۴٪	۳/۰۸٪	۱۱/۱۷٪
سمنان	۱۷/۱۷٪	۰/۰۱٪	۲۷/۸۸٪	۹/۱۰٪	۲/۲۹٪	۱۵/۶۵٪	۱/۳۲٪	۰/۸۳٪	۸/۷۲٪	۱/۶۱٪	۳/۱۰٪	۱۲/۳۱٪
سیستان و بلوچستان	۸/۶۵٪	۰/۰۰٪	۲۲/۵۲٪	۱۴/۸۸٪	۱/۹۰٪	۲۹/۱۲٪	۱/۳۶٪	۰/۲۰٪	۷/۹۸٪	۱/۲۴٪	۲/۶۳٪	۹/۵۱٪
فارس	۱۶/۳۱٪	۱/۴۱٪	۲۳/۱۸٪	۸/۷۴٪	۳/۴۹٪	۱۴/۷۳٪	۰/۷۳٪	۱/۷۸٪	۱۳/۸۱٪	۰/۹۵٪	۷/۰۸٪	۷/۷۸٪
قزوین	۱۰/۱۶٪	۱/۸۵٪	۲۹/۰۳٪	۷/۹۶٪	۴/۲۰٪	۱۵/۶۵٪	۱/۴۸٪	۰/۸۰٪	۱۲/۸۶٪	۱/۵۴٪	۴/۴۳٪	۱۰/۰۲٪
قم	۱۲/۹۲٪	۰/۰۰٪	۲۸/۳۳٪	۶/۰۴٪	۵/۳۳٪	۱۸/۹۵٪	۰/۷۹٪	۰/۴۷٪	۱۴/۴۸٪	۰/۹۹٪	۴/۱۰٪	۷/۶۰٪
کردستان	۹/۳۷٪	۰/۴۰٪	۲۲/۲۷٪	۷/۴۹٪	۳/۴۸٪	۲۸/۶۹٪	۰/۸۸٪	۱/۴۸٪	۱۲/۱۳٪	۱/۱۸٪	۳/۴۸٪	۹/۱۶٪
کرمان	۱۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۲۱/۴۸٪	۸/۱۹٪	۲/۱۰٪	۱۸/۳۰٪	۰/۷۹٪	۰/۳۱٪	۲۰/۴۴٪	۰/۷۵٪	۲/۵۱٪	۵/۱۳٪
کرمانشاه	۸/۰۴٪	۰/۰۰٪	۲۲/۰۴٪	۹/۵۴٪	۴/۷۰٪	۱۳/۳۸٪	۲/۵۶٪	۰/۳۷٪	۱۴/۱۲٪	۱/۴۶٪	۸/۱۲٪	۱۵/۶۵٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۹/۶۰٪	۰/۰۴٪	۲۶/۶۷٪	۴/۷۰٪	۳/۵۱٪	۲۰/۷۵٪	۰/۷۱٪	۰/۵۶٪	۱۰/۲۱٪	۲/۴۰٪	۳/۳۱٪	۷/۵۴٪
گلستان	۱۱/۳۵٪	۰/۸۱٪	۲۲/۲۳٪	۸/۷۸٪	۳/۴۰٪	۱۵/۵۹٪	۱/۴۷٪	۱/۳۶٪	۲۱/۱۳٪	۲/۲۹٪	۴/۰۵٪	۷/۵۴٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
گیلان	۸/۵۸٪	۰/۷۰٪	۱۸/۲۸٪	۱۲/۴۸٪	۸/۰۰٪	۱۷/۳۰٪	۱/۶۳٪	۱/۰۶٪	۱۴/۳۰٪	۱/۷۰٪	۶/۱۳٪	۹/۸۴٪
لرستان	۱۰/۹۳٪	۰/۰۰٪	۲۱/۷۴٪	۸/۹۹٪	۵/۵۵٪	۲۰/۰۰٪	۱/۱۰٪	۰/۳۰٪	۱۴/۰۱٪	۱/۴۰٪	۵/۹۵٪	۱۰/۰۳٪
مازندران	۷/۳۲٪	۱/۹۱٪	۲۲/۹۴٪	۷/۹۲٪	۶/۶۹٪	۱۷/۶۵٪	۱/۳۶٪	۱/۰۶٪	۱۷/۲۰٪	۱/۵۰٪	۵/۱۵٪	۹/۳۱٪
مرکزی	۱۱/۳۴٪	۰/۰۵٪	۲۲/۵۲٪	۷/۸۶٪	۳/۷۳٪	۲۵/۶۴٪	۱/۱۱٪	۰/۴۱٪	۱۲/۹۳٪	۱/۴۳٪	۴/۳۵٪	۸/۶۴٪
هرمزگان	۱۲/۹۷٪	۰/۵۸٪	۲۸/۳۸٪	۶/۲۳٪	۲/۴۹٪	۱۱/۲۵٪	۱/۰۳٪	۰/۳۷٪	۲۳/۶۳٪	۰/۸۴٪	۳/۵۸٪	۸/۶۵٪
همدان	۱۳/۵۶٪	۱/۸۳٪	۱۹/۲۴٪	۹/۱۱٪	۲/۸۵٪	۱۵/۳۸٪	۰/۸۳٪	۰/۳۷٪	۲۰/۴۰٪	۱/۲۸٪	۳/۳۵٪	۱۱/۷۹٪
یزد	۸/۱۱٪	۰/۳۵٪	۲۵/۶۸٪	۸/۴۱٪	۱/۶۹٪	۲۶/۳۲٪	۲/۰۱٪	۰/۵۷٪	۱۳/۳۳٪	۰/۷۳٪	۲/۲۰٪	۱۰/۶۲٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌های کشور برای اردیبهشت ماه در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها- اردیبهشت ۱۳۹۹

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

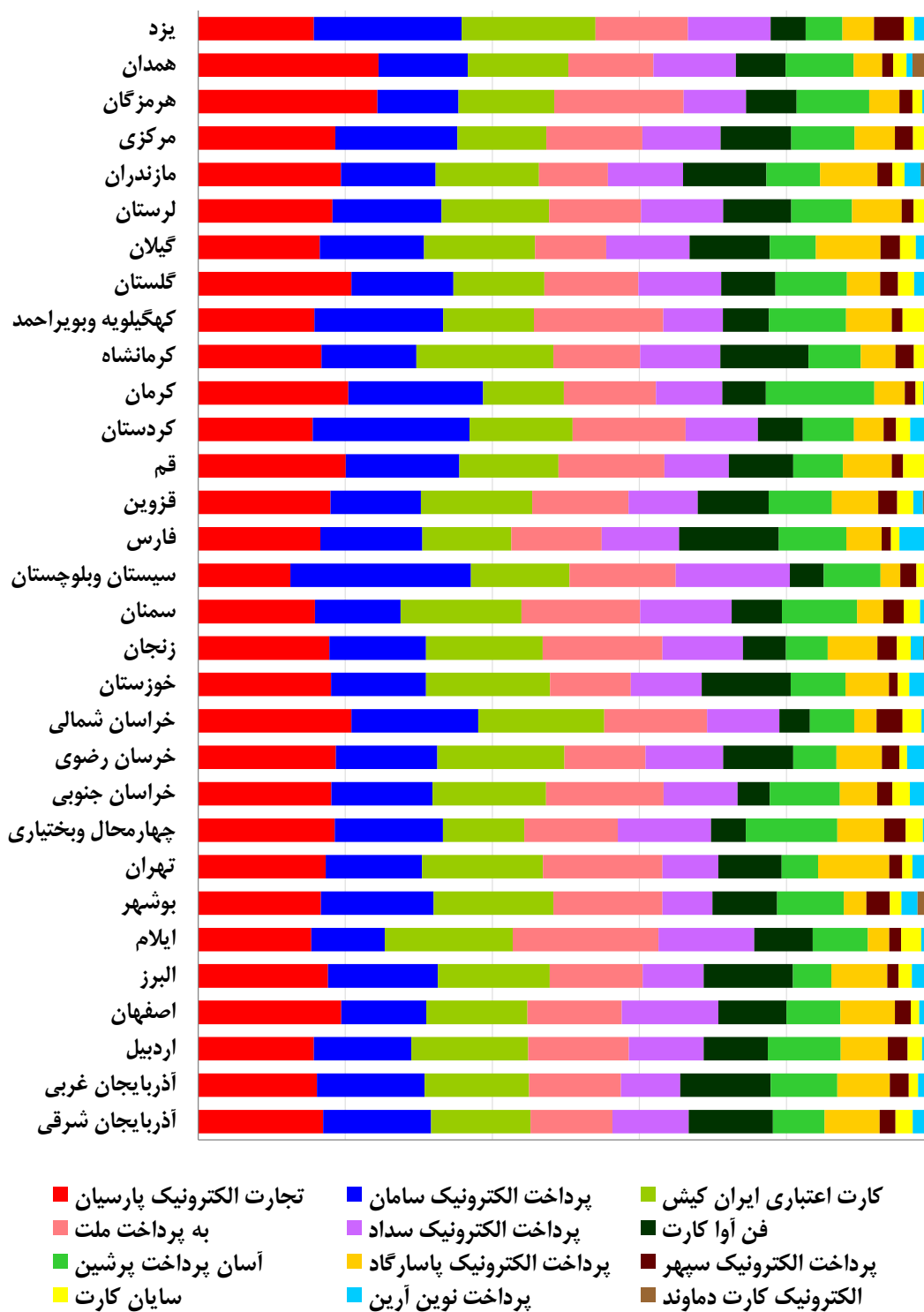
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای اردیبهشت ۱۳۹۹ نشان می‌دهد. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "کارت اعتباری ایران کیش"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - اردیبهشت ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۷/۰۵٪	۰/۳۴٪	۱۱/۱۶٪	۱۰/۳۶٪	۷/۴۸٪	۱۴/۶۶٪	۲/۱۶٪	۲/۴۸٪	۱۷/۰۱٪	۲/۳۳٪	۱۱/۴۵٪	۱۳/۵۱٪
آذربایجان غربی	۹/۰۵٪	۰/۴۶٪	۱۲/۵۰٪	۸/۰۵٪	۷/۱۷٪	۱۴/۶۱٪	۲/۵۶٪	۱/۶۲٪	۱۶/۱۵٪	۱/۲۸٪	۱۲/۳۲٪	۱۴/۲۲٪
اردبیل	۹/۹۲٪	۰/۴۸٪	۱۳/۷۰٪	۱۰/۱۶٪	۶/۴۲٪	۱۳/۲۳٪	۲/۶۹٪	۱/۰۹٪	۱۵/۷۴٪	۱/۹۴٪	۸/۷۰٪	۱۵/۹۱٪
اصفهان	۷/۳۴٪	۰/۵۷٪	۱۲/۸۴٪	۱۳/۱۲٪	۷/۳۹٪	۱۱/۵۷٪	۲/۱۸٪	۱/۳۶٪	۱۹/۴۴٪	۱/۱۴٪	۹/۲۷٪	۱۳/۷۷٪
البرز	۵/۲۳٪	۰/۵۱٪	۱۲/۶۴٪	۸/۳۱٪	۷/۶۱٪	۱۴/۹۴٪	۱/۵۳٪	۲/۴۲٪	۱۷/۶۴٪	۱/۸۳٪	۱۲/۱۱٪	۱۵/۲۳٪
ایلام	۷/۴۶٪	۰/۰۸٪	۱۹/۸۳٪	۱۳/۰۲٪	۲/۹۲٪	۱۰/۰۱٪	۱/۶۴٪	۱/۵۸٪	۱۵/۳۸٪	۲/۷۳٪	۷/۹۷٪	۱۷/۴۱٪
بوشهر	۹/۱۰٪	۲/۱۵٪	۱۴/۸۲٪	۶/۷۹٪	۳/۰۴٪	۱۵/۳۲٪	۳/۲۰٪	۲/۲۰٪	۱۶/۶۹٪	۱/۵۹٪	۸/۷۹٪	۱۶/۳۲٪
تهران	۴/۹۷٪	۰/۳۳٪	۱۶/۲۳٪	۷/۶۲٪	۹/۶۷٪	۱۳/۰۸٪	۱/۷۸٪	۲/۵۳٪	۱۷/۳۵٪	۱/۳۸٪	۸/۶۰٪	۱۶/۴۷٪
چهارمحال و بختیاری	۱۲/۴۴٪	۰/۴۱٪	۱۲/۷۳٪	۱۲/۶۹٪	۶/۳۷٪	۱۴/۷۳٪	۲/۹۴٪	۱/۰۲٪	۱۸/۵۵٪	۲/۳۵٪	۴/۷۱٪	۱۱/۰۴٪
خراسان جنوبی	۹/۵۴٪	۰/۸۰٪	۱۵/۹۵٪	۱۰/۱۰٪	۵/۰۸٪	۱۳/۷۶٪	۲/۰۴٪	۲/۴۲٪	۱۸/۱۰٪	۲/۳۹٪	۴/۳۵٪	۱۵/۴۷٪
خراسان رضوی	۵/۸۷٪	۰/۴۹٪	۱۱/۰۳٪	۱۰/۵۷٪	۶/۲۱٪	۱۳/۷۹٪	۲/۳۹٪	۳/۰۸٪	۱۸/۷۳٪	۱/۰۴٪	۹/۵۱٪	۱۷/۲۹٪
خراسان شمالی	۶/۰۶٪	۰/۷۲٪	۱۳/۹۹٪	۹/۸۱٪	۳/۰۲٪	۱۷/۲۵٪	۳/۵۵٪	۰/۹۰٪	۲۰/۸۲٪	۲/۵۷٪	۴/۱۴٪	۱۷/۱۶٪
خوزستان	۷/۴۷٪	۱/۲۷٪	۱۰/۹۸٪	۹/۶۸٪	۵/۹۰٪	۱۲/۹۰٪	۱/۲۱٪	۲/۰۳٪	۱۸/۰۷٪	۱/۵۶٪	۱۲/۰۲٪	۱۶/۸۷٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
زنجان	۵/۶۸٪	۱/۳۹٪	۱۶/۲۶٪	۱۰/۹۶٪	۶/۷۳٪	۱۳/۱۵٪	۲/۶۸٪	۱/۶۹٪	۱۷/۸۴٪	۱/۸۷٪	۵/۸۶٪	۱۵/۸۷٪
سمنان	۱۰/۲۳٪	۰/۰۵٪	۱۶/۱۳٪	۱۲/۴۴٪	۳/۵۸٪	۱۱/۶۴٪	۲/۷۷٪	۱/۷۸٪	۱۵/۸۹٪	۲/۲۱٪	۶/۸۲٪	۱۶/۴۵٪
سیستان و بلوچستان	۷/۶۹٪	۰/۰۱٪	۱۴/۴۵٪	۱۵/۵۱٪	۲/۷۱٪	۲۴/۵۳٪	۲/۱۸٪	۰/۵۵٪	۱۲/۵۵٪	۱/۷۶٪	۴/۶۳٪	۱۳/۴۳٪
فارس	۹/۱۸٪	۰/۷۸٪	۱۲/۲۷٪	۱۰/۵۴٪	۴/۸۰٪	۱۳/۸۶٪	۱/۲۸٪	۳/۸۵٪	۱۶/۶۳٪	۱/۱۳٪	۱۳/۵۸٪	۱۲/۱۰٪
قزوین	۸/۶۱٪	۱/۴۵٪	۱۳/۱۱٪	۹/۴۳٪	۶/۳۰٪	۱۲/۲۹٪	۲/۵۷٪	۱/۲۸٪	۱۷/۹۸٪	۲/۲۰٪	۹/۶۳٪	۱۵/۱۴٪
قم	۶/۷۷٪	۰/۰۲٪	۱۴/۴۰٪	۸/۷۶٪	۶/۶۴٪	۱۵/۴۳٪	۱/۵۴٪	۰/۸۸٪	۲۰/۰۸٪	۳/۲۲٪	۸/۷۸٪	۱۳/۴۹٪
کردستان	۶/۹۷٪	۰/۴۶٪	۱۵/۳۴٪	۹/۸۶٪	۴/۰۴٪	۲۱/۳۳٪	۱/۶۶٪	۲/۷۰٪	۱۵/۵۶٪	۱/۹۴٪	۶/۰۹٪	۱۴/۰۴٪
کرمان	۱۴/۷۴٪	۰/۳۱٪	۱۲/۵۱٪	۹/۰۶٪	۴/۱۶٪	۱۸/۳۳٪	۱/۴۸٪	۱/۰۷٪	۲۰/۴۲٪	۱/۰۴٪	۵/۹۰٪	۱۰/۹۸٪
کرمانشاه	۷/۰۸٪	۰/۰۱٪	۱۱/۷۸٪	۱۰/۹۰٪	۴/۷۲٪	۱۲/۹۴٪	۲/۵۰٪	۰/۹۵٪	۱۶/۷۶٪	۱/۷۱٪	۱۲/۰۱٪	۱۸/۶۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۰/۵۱٪	۰/۱۰٪	۱۷/۶۰٪	۸/۱۱٪	۶/۲۱٪	۱۷/۵۴٪	۱/۴۶٪	۱/۰۱٪	۱۵/۷۹٪	۳/۰۹٪	۶/۲۶٪	۱۲/۳۱٪
گلستان	۹/۷۱٪	۰/۸۳٪	۱۲/۷۹٪	۱۱/۲۷٪	۴/۵۵٪	۱۳/۸۷٪	۲/۴۱٪	۱/۷۸٪	۲۰/۸۵٪	۲/۲۱٪	۷/۳۸٪	۱۲/۳۶٪
گیلان	۶/۲۸٪	۰/۶۹٪	۹/۶۹٪	۱۱/۳۲٪	۸/۷۸٪	۱۴/۱۹٪	۲/۶۵٪	۱/۷۰٪	۱۶/۵۲٪	۲/۱۶٪	۱۰/۹۲٪	۱۵/۱۰٪
لرستان	۸/۲۶٪	۰/۰۰٪	۱۲/۴۹٪	۱۱/۱۶٪	۶/۷۶٪	۱۴/۸۳٪	۱/۶۰٪	۰/۷۱٪	۱۸/۲۷٪	۱/۹۹٪	۹/۲۸٪	۱۴/۶۴٪
مازندران	۷/۲۹٪	۱/۷۵٪	۹/۳۷٪	۱۰/۲۱٪	۷/۸۱٪	۱۲/۸۷٪	۲/۰۳٪	۲/۱۹٪	۱۹/۴۳٪	۱/۶۵٪	۱۱/۳۴٪	۱۴/۰۵٪
مرکزی	۸/۵۹٪	۰/۱۱٪	۱۳/۰۳٪	۱۰/۶۷٪	۵/۵۰٪	۱۶/۶۰٪	۲/۴۴٪	۰/۹۲٪	۱۸/۶۳٪	۱/۷۶٪	۹/۶۱٪	۱۲/۱۳٪
هرمزگان	۹/۸۵٪	۰/۴۹٪	۱۷/۵۸٪	۸/۵۱٪	۴/۱۱٪	۱۱/۰۴٪	۱/۷۹٪	۱/۰۲٪	۲۴/۳۸٪	۱/۳۵٪	۶/۸۷٪	۱۳/۰۲٪
همدان	۹/۲۵٪	۲/۸۷٪	۱۱/۵۹٪	۱۱/۲۲٪	۳/۸۸٪	۱۲/۱۴٪	۱/۵۰٪	۰/۸۰٪	۲۴/۵۲٪	۱/۸۰٪	۶/۷۷٪	۱۳/۶۷٪
یزد	۴/۹۹٪	۰/۵۲٪	۱۲/۵۶٪	۱۱/۲۵٪	۴/۲۸٪	۲۰/۰۷٪	۴/۰۵٪	۲/۰۹٪	۱۵/۷۴٪	۱/۴۳٪	۴/۷۹٪	۱۸/۲۲٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هریک از استان‌های کشور را برای دوره اردیبهشت ۱۳۹۹ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- اردیبهشت ۱۳۹۹

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در اردیبهشت ۱۳۹۹ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - فروردین و اردیبهشت ۹۹

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی	
	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۵۸٪	۶/۹۷٪	۱/۶۰۳	۱/۵۱۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۷٪	۰/۶۳٪	۱/۲۴۶	۱/۲۳۲
به پرداخت ملت	۲۲/۸۳٪	۱۳/۰۷٪	۱/۷۴۴	۱/۷۴۷
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۱٪	۹/۶۶٪	۰/۸۴۶	۰/۸۸۱
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۰۸٪	۷/۲۱٪	۰/۶۹۱	۰/۷۰۵
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۶۷٪	۱۳/۹۱٪	۱/۳۶۱	۱/۳۴۲
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۹٪	۱/۸۵٪	۰/۵۰۰	۰/۵۸۹
پرداخت نوین آراین	۱/۲۷٪	۲/۱۹٪	۰/۵۲۰	۰/۵۸۰
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۰۴٪	۱۸/۲۴٪	۰/۹۱۲	۰/۸۸۰
سایان کارت	۱/۱۳٪	۱/۵۸٪	۰/۶۶۰	۰/۷۱۲
فن آوا کارت	۴/۶۳٪	۹/۶۴٪	۰/۴۴۵	۰/۴۸۰
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۴۱٪	۱۵/۰۵٪	۰/۵۹۰	۰/۶۲۵

در اردیبهشت ماه همانند ماه‌های پیشین شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در اردیبهشت ماه ۹۹ نسبت به ماه گذشته در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با ۰/۰۸۹ واحد افزایش گزارش می‌شود. این امر به دلیل افزایش سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های این شرکت در مقابل کاهش سهم پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در اردیبهشت ۹۹ محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهخوان های فروشگاه های تراکنش دار هر شرکت -فروردین و اردیبهشت ۹۹

شرکت		کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار				اثربخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار	
		سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	اختلاف	
آسان پرداخت پرشین		۱۰/۵۸٪	۸/۱۲٪	۱/۳۴۳	۱/۳۰۴	-۰/۰۳۹	
الکترونیک کارت دماوند		۰/۷۷٪	۰/۷۱٪	۱/۰۵۱	۱/۰۸۵	۰/۰۳۴	
به پرداخت ملت		۲۲/۸۳٪	۱۳/۵۰٪	۱/۶۷۱	۱/۶۹۱	۰/۰۲۰	
پرداخت الکترونیک سداد		۸/۵۱٪	۱۰/۴۲٪	۰/۷۹۸	۰/۸۱۶	۰/۰۱۸	
پرداخت الکترونیک پاسارگاد		۵/۰۸٪	۸/۰۳٪	۰/۶۲۷	۰/۶۳۳	۰/۰۰۶	
پرداخت الکترونیک سامان		۱۸/۶۷٪	۱۴/۷۹٪	۱/۲۶۵	۱/۲۶۲	-۰/۰۰۳	
پرداخت الکترونیک سپهر		۱/۰۹٪	۲/۲۷٪	۰/۴۲۶	۰/۴۸۰	۰/۰۵۴	
پرداخت نوین آرین		۱/۲۷٪	۲/۲۱٪	۰/۵۵۰	۰/۵۷۵	۰/۰۲۵	
تجارت الکترونیک پارسیان		۱۶/۰۴٪	۱۵/۰۰٪	۱/۰۸۴	۱/۰۷۰	-۰/۰۱۵	
سایان کارت		۱/۱۳٪	۱/۸۰٪	۰/۵۹۱	۰/۶۲۷	۰/۰۳۶	
فن آوا کارت		۴/۶۳٪	۹/۲۶٪	۰/۴۷۷	۰/۵۰۰	۰/۰۲۲	
کارت اعتباری ایران کیش		۹/۴۱٪	۱۳/۸۹٪	۰/۶۴۷	۰/۶۷۷	۰/۰۳۰	

در شاخص اثربخشی کارتهخوان های فروشگاه های تراکنش دار شرکت های "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته اند. این بدین معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهخوان های تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان هایشان از کل کارتهخوان های تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان های فروشگاه های این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت های PSP در کسب سهم بازار تراکنش ها و کارتهخوان های تراکنش دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضا با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاه های تراکنش دار، در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با کاهش ۰/۰۵۴ واحدی مشاهده می شود.

۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر یک از استانهای کشور

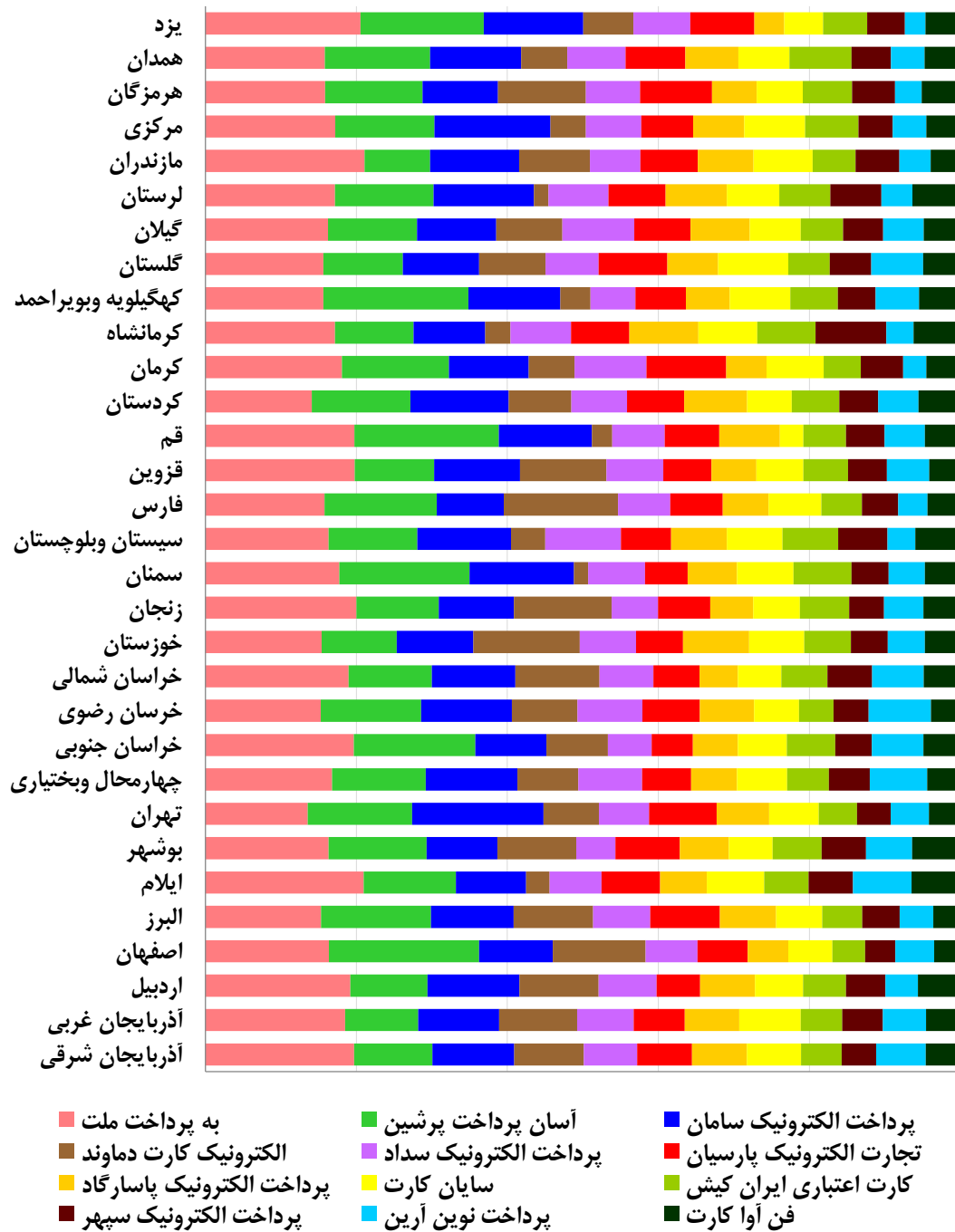
در این قسمت شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاههای فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استانها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استانها، دارای شاخص اثربخشی کارتهخوان فروشگاههای بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در برخی از استانهای کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در اردیبهشت ماه برای هر یک از شرکتهای PSP به ازای استانهای کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتهخوانهای فروشگاههای فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اردیبهشت ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۱۸۷	۱/۰۵۶	۲/۲۵۵	۰/۸۰۹	۰/۸۳۰	۱/۲۳۸	۰/۵۲۲	۰/۷۵۰	۰/۸۳۰	۰/۸۲۳	۰/۵۲۶	۰/۶۱۶
آذربایجان غربی	۱/۱۱۱	۱/۱۸۵	۲/۱۲۹	۰/۸۶۳	۰/۸۲۹	۱/۲۳۵	۰/۶۱۶	۰/۶۵۸	۰/۷۷۹	۰/۹۳۶	۰/۵۲۳	۰/۶۳۲
اردبیل	۱/۱۱۵	۱/۱۴۷	۲/۰۹۸	۰/۸۳۹	۰/۷۹۴	۱/۳۲۸	۰/۵۷۳	۰/۴۶۸	۰/۶۲۷	۰/۶۹۹	۰/۶۱۳	۰/۶۱۸
اصفهان	۲/۳۴۵	۱/۴۴۸	۱/۹۲۴	۰/۸۱۱	۰/۶۳۵	۱/۱۵۱	۰/۴۷۱	۰/۶۰۵	۰/۷۷۹	۰/۶۸۹	۰/۴۰۷	۰/۵۱۲
البرز	۱/۶۶۴	۱/۲۰۳	۱/۷۵۲	۰/۸۶۵	۰/۸۴۹	۱/۲۵۱	۰/۵۶۷	۰/۵۰۷	۱/۰۵۷	۰/۷۰۱	۰/۴۱۱	۰/۶۰۴
ایلام	۱/۱۹۴	۰/۳۰۴	۲/۰۴۹	۰/۶۷۴	۰/۶۰۵	۰/۹۰۶	۰/۵۷۲	۰/۷۶۰	۰/۷۵۷	۰/۷۴۱	۰/۶۳۰	۰/۵۷۷
بوشهر	۱/۴۰۳	۱/۱۲۷	۱/۷۶۰	۰/۵۶۲	۰/۷۰۱	۱/۰۱۰	۰/۶۳۳	۰/۶۶۰	۰/۹۲۰	۰/۶۲۶	۰/۶۸۹	۰/۷۰۱
تهران	۱/۴۶۸	۰/۷۸۱	۱/۴۴۲	۰/۷۰۷	۰/۷۴۱	۱/۸۴۸	۰/۴۷۳	۰/۵۴۰	۰/۹۵۰	۰/۶۹۸	۰/۴۴۱	۰/۵۳۹
چهارمحال و بختیاری	۱/۳۳۴	۰/۸۶۲	۱/۷۸۹	۰/۹۰۳	۰/۶۴۷	۱/۲۹۴	۰/۵۸۰	۰/۸۰۹	۰/۶۹۲	۰/۷۱۰	۰/۴۶۸	۰/۵۸۸
خراسان جنوبی	۱/۶۹۰	۰/۸۵۳	۲/۰۶۱	۰/۶۰۷	۰/۶۲۶	۰/۹۸۷	۰/۵۱۰	۰/۷۱۷	۰/۵۷	۰/۶۷۷	۰/۵۱۲	۰/۶۷۳
خراسان رضوی	۱/۵۵۹	۱/۰۲۰	۱/۷۹۲	۱/۰۱۰	۰/۸۴۲	۱/۴۰۷	۰/۵۴۶	۰/۹۶۷	۰/۸۸۹	۰/۷۰۱	۰/۴۵۵	۰/۵۳۷
خراسان شمالی	۱/۲۰۷	۱/۲۲۴	۲/۰۸۴	۰/۷۸۶	۰/۵۵۸	۱/۲۱۵	۰/۶۴۸	۰/۷۵۱	۰/۶۷۰	۰/۶۳۰	۰/۵۳۲	۰/۶۷۳
خوزستان	۱/۲۱۶	۱/۷۳۵	۱/۸۸۷	۰/۹۱۲	۱/۰۷۲	۱/۲۴۳	۰/۵۹۷	۰/۶۰۴	۰/۷۶۲	۰/۸۹۴	۰/۵۷۳	۰/۷۵۸
زنجان	۱/۱۶۹	۱/۳۹۳	۲/۱۵۱	۰/۶۶۱	۰/۶۱۳	۱/۰۶۹	۰/۴۹۵	۰/۵۶۰	۰/۷۴۳	۰/۶۶۲	۰/۵۲۵	۰/۷۰۴
سمنان	۱/۶۷۸	۰/۱۸۴	۱/۷۲۸	۰/۷۳۲	۰/۶۳۹	۱/۳۴۵	۰/۴۷۸	۰/۴۶۸	۰/۵۴۹	۰/۷۲۹	۰/۴۵۵	۰/۷۴۸

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	سایان کارت	تجارت الکترونیک پارسین	پرداخت نوین آرین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۰/۷۰۸	۰/۵۶۸	۰/۷۰۵	۰/۶۳۶	۰/۳۵۵	۰/۶۲۳	۱/۱۸۸	۰/۷۰۲	۰/۹۶۰	۱/۵۵۹	۰/۴۳۳	۱/۱۲۴	سیستان و بلوچستان
۰/۶۴۳	۰/۵۲۱	۰/۸۳۶	۰/۸۳۱	۰/۴۶۴	۰/۵۷۳	۱/۰۶۳	۰/۷۲۷	۰/۸۳۰	۱/۸۸۹	۱/۸۱۱	۱/۷۷۶	فارس
۰/۶۶۲	۰/۴۶۰	۰/۷۰۰	۰/۷۱۵	۰/۶۲۸	۰/۵۷۸	۱/۲۷۳	۰/۶۶۷	۰/۸۴۴	۲/۲۱۴	۱/۲۸۲	۱/۱۷۹	قزوین
۰/۵۶۳	۰/۴۶۷	۰/۳۰۹	۰/۷۲۱	۰/۵۳۲	۰/۵۱۲	۱/۲۲۸	۰/۸۰۳	۰/۶۹۰	۱/۹۶۸	۰/۲۷۱	۱/۹۰۹	قم
۰/۶۵۲	۰/۵۷۱	۰/۶۰۷	۰/۷۸۰	۰/۵۴۸	۰/۵۳۰	۱/۳۴۵	۰/۸۶۰	۰/۷۶۰	۱/۴۵۲	۰/۸۵۴	۱/۳۴۴	کردستان
۰/۴۶۷	۰/۴۲۶	۰/۷۱۸	۱/۰۰۱	۰/۲۹۱	۰/۵۳۳	۰/۹۹۸	۰/۵۰۶	۰/۹۰۴	۱/۷۱۶	۰/۵۷۷	۱/۳۴۴	کرمان
۰/۸۴۰	۰/۶۷۵	۰/۸۵۲	۰/۸۴۳	۰/۳۹۱	۱/۰۲۴	۱/۰۳۴	۰/۹۹۶	۰/۸۷۵	۱/۸۷۱	۰/۳۶۳	۱/۱۳۵	کرمانشاه
۰/۶۱۳	۰/۵۲۸	۰/۷۷۷	۰/۶۴۷	۰/۵۶۰	۰/۴۸۷	۱/۱۸۳	۰/۵۶۴	۰/۵۷۹	۱/۵۱۵	۰/۳۸۹	۱/۸۶۶	کهگیلویه و بویراحمد
۰/۶۱۰	۰/۵۴۹	۱/۰۳۶	۱/۰۱۳	۰/۷۶۴	۰/۶۱۱	۱/۱۲۴	۰/۷۴۸	۰/۷۷۹	۱/۷۳۸	۰/۹۸۱	۱/۱۶۹	گلستان
۰/۶۵۱	۰/۵۶۲	۰/۷۸۷	۰/۸۶۵	۰/۶۲۴	۰/۶۱۴	۱/۲۱۹	۰/۹۱۱	۱/۱۰۳	۱/۸۸۷	۱/۰۱۸	۱/۳۶۷	گیلان
۰/۶۸۵	۰/۶۴۱	۰/۷۰۵	۰/۷۶۷	۰/۴۱۷	۰/۶۸۷	۱/۳۴۹	۰/۸۲۲	۰/۸۰۶	۱/۷۴۱	۰/۱۹۳	۱/۳۲۲	لرستان
۰/۶۶۳	۰/۴۵۴	۰/۹۰۷	۰/۸۸۵	۰/۴۸۴	۰/۶۷۲	۱/۳۷۱	۰/۸۵۷	۰/۷۷۵	۲/۴۴۸	۱/۰۸۸	۱/۰۰۴	مازندران
۰/۷۱۲	۰/۴۵۲	۰/۸۱۰	۰/۶۹۴	۰/۴۴۸	۰/۴۵۵	۱/۵۴۵	۰/۶۷۷	۰/۷۳۷	۱/۷۲۹	۰/۴۷۱	۱/۳۲۰	مرکزی
۰/۶۶۵	۰/۵۲۱	۰/۶۲۴	۰/۹۶۹	۰/۳۶۰	۰/۵۷۹	۱/۰۱۹	۰/۶۰۴	۰/۷۳۳	۱/۶۱۴	۱/۱۸۶	۱/۳۱۷	هرمزگان
۰/۸۶۳	۰/۴۹۵	۰/۷۱۰	۰/۸۳۲	۰/۴۷۰	۰/۵۵۰	۱/۲۶۷	۰/۷۳۵	۰/۸۱۲	۱/۶۶۰	۰/۶۳۹	۱/۴۶۶	همدان
۰/۵۸۳	۰/۴۵۹	۰/۵۱۳	۰/۸۴۶	۰/۲۷۰	۰/۴۹۷	۱/۳۱۱	۰/۳۹۴	۰/۷۴۷	۲/۰۴۴	۰/۶۶۳	۱/۶۲۵	یزد

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - اردیبهشت ۱۳۹۹

۴-۳-۵- عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاهی

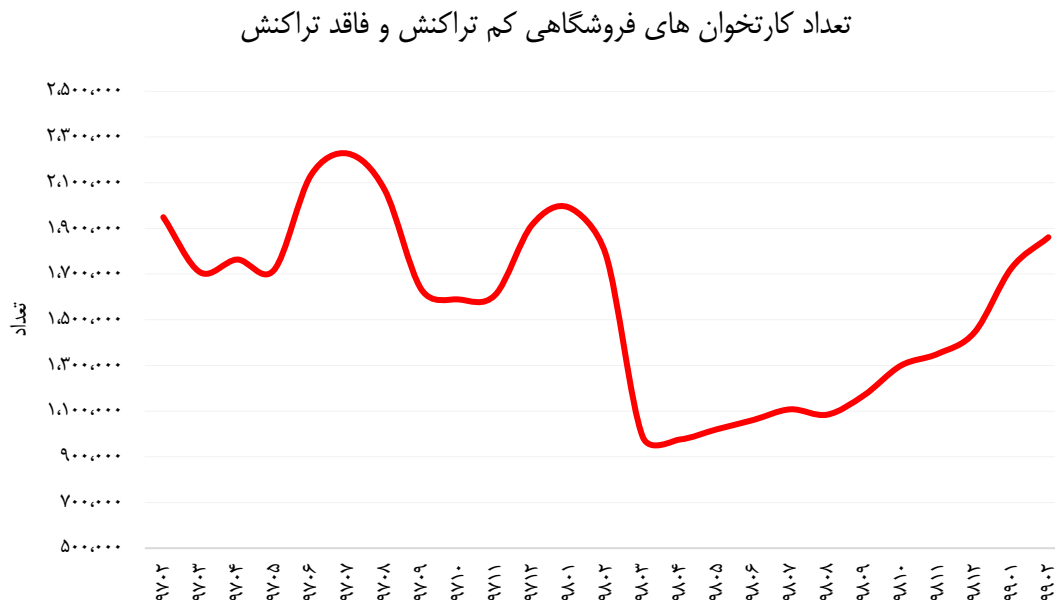
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۱۱-۴ طی اردیبهشت ماه ۹۷ تا اردیبهشت ماه ۹۹ ترسیم شده است.

شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تاکنون

متأسفانه تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در چند ماه اخیر روند افزایشی داشته و در اردیبهشت ماه نرخ رشد آن‌ها مثبت ۷/۸۰ درصد ثبت گردیده است. تقریباً بر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش تمامی شرکت‌ها افزوده شده و در این میان رشد شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" قابل توجه است.

از سویی دیگر جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه اردیبهشت ۹۹ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۱/۷۶ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در فروردین ماه بیش از یک درصد افزایش داشته است.

جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - اردیبهشت ۹۹

نام شرکت	سهام مجموع تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	
آسان پرداخت پرشین	۸/۶۷٪	۱۰/۰۳٪	۱/۳۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۱۰/۶۸٪	۱۳/۱۸٪	۲/۵۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۰۰٪	۱۹/۶۴٪	۱/۶۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۸/۸۸٪	۱۷/۵۶٪	-۱/۳۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۴۴٪	۱۱/۹۶٪	۱/۵۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۹۴٪	۱۶/۵۶٪	۱/۶۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۶۰٪	۶/۰۵٪	۰/۴۵٪
پرداخت نوین آراین	۲۲/۳۵٪	۲۲/۳۰٪	-۰/۰۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۳۲/۵۶٪	۳۳/۸۲٪	۱/۲۶٪
سایان کارت	۱۲/۶۰٪	۱۳/۶۴٪	۱/۰۴٪
فن آوا کارت	۲۳/۵۹٪	۲۴/۶۳٪	۱/۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۲۶/۳۷٪	۲۷/۸۲٪	۱/۵۵٪
مجموع	۲۰/۵۹٪	۲۱/۷۶٪	۱/۱۷٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bol d** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه ی تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان های فعال سیستمی با افزایشی معادل با ۲/۵۰ درصد، در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" اتفاق افتاده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با عددی برابر با ۳۳/۸۲ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می دهد. در مقابل آن تنها ۶/۰۵ درصد از کل کارتخوان های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" را کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.^{۳۰}

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

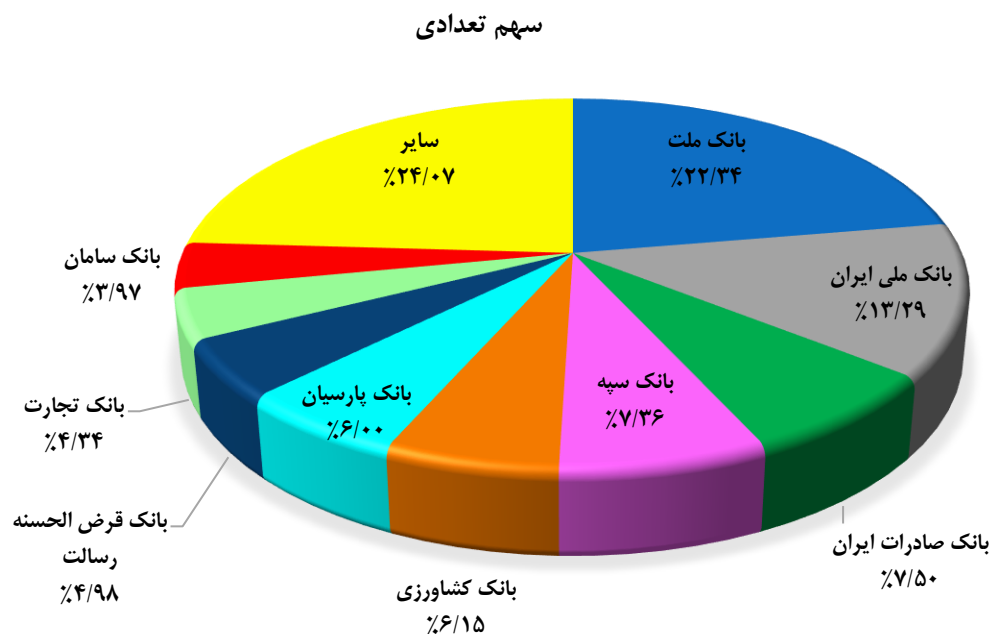
^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۳۰} نکته‌ای که در گزارش اقتصادی شاپرک در اردیبهشت ماه ۹۹ بایستی به آن اشاره نمود، اینکه "بانک مشترک ایران-ونزوئلا" که تا کنون فقط به عنوان بانک صادرکننده فعالیت می‌کرده، در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۹ به عنوان بانک پذیرنده نیز در کنار ۳۵ بانک دیگر به ایفای نقش پذیرندگی پرداخته است و در اردیبهشت ماه تعداد بانک‌های پذیرنده و صادرکننده ۳۶ بانک بوده است.

۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

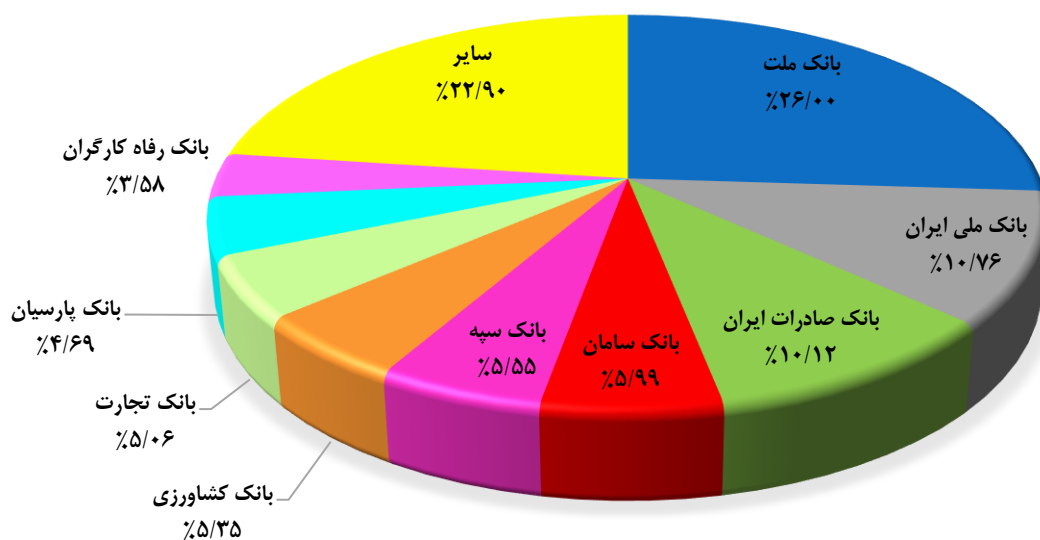
شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در اردیبهشت ماه ۹۹ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها نه بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اردیبهشت ۱۳۹۹

همچنین شکل ۵-۲ هم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در اردیبهشت ماه ۹۹ را نشان می‌دهد.

سهم مبلغی

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اردیبهشت ۱۳۹۹

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۲/۳۴ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۶/۰۰ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای اردیبهشت ماه ۹۹ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارت‌خوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارت‌خوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۵٪	۲/۰۰٪	۱۶/۴۰٪	۱/۳۳٪	۰/۷۸٪	۱۳/۹۲٪
۲	بانک انصار	۱/۶۹٪	۰/۸۰٪	۰/۰۱٪	۱/۷۵٪	۰/۲۹٪	۰/۰۸٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۳٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۴۴٪	۳/۹۱٪	۲۴/۱۳٪	۱/۶۵٪	۱/۴۰٪	۲۱/۹۹٪
۵	بانک پارسیان	۵/۲۸٪	۱۹/۲۸٪	۲/۳۸٪	۳/۰۲٪	۱۰/۹۴٪	۳/۲۳٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۵۲٪	۳/۵۹٪	۰/۰۰٪	۳/۰۱٪	۲/۱۳٪	۰/۰۰٪
۷	بانک تجارت	۴/۷۹٪	۰/۴۸٪	۰/۰۳٪	۶/۰۲٪	۱/۵۵٪	۰/۰۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۴٪	۰/۱۰٪	۰/۰۲٪	۰/۹۵٪	۰/۱۷٪	۰/۰۶٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۱/۹۷٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۷/۲۸٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک دی	۰/۲۸٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۳۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۳/۹۲٪	۰/۹۶٪	۱/۶۶٪	۴/۱۳٪	۱/۵۴٪	۱/۸۲٪
۱۳	بانک سامان	۳/۹۹٪	۵/۵۵٪	۱/۲۲٪	۳/۰۲٪	۱۷/۰۵٪	۵/۵۰٪
۱۴	بانک سپه	۷/۴۷٪	۱۰/۴۸٪	۰/۰۳٪	۶/۸۳٪	۰/۸۱٪	۰/۱۵٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۲۱٪	۲/۱۶٪	۰/۴۱٪	۰/۲۰٪	۰/۳۲٪	۱/۶۷٪
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۴۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۷	بانک سرمایه	۰/۲۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۸٪
۱۸	بانک سینا	۰/۵۸٪	۰/۱۴٪	۰/۰۲٪	۰/۷۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪
۱۹	بانک شهر	۰/۸۳٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۸۸٪	۴/۱۸٪	۰/۰۰٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۸/۲۴٪	۱/۰۵٪	۰/۴۵٪	۱۲/۱۷٪	۲/۵۹٪	۰/۵۶٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۵/۵۲٪	۰/۲۴٪	۰/۰۲٪	۳/۵۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۷۳٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۱/۶۹٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک قوامین	۱/۲۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱/۶۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کارآفرین	۰/۱۲٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک کشاورزی	۶/۳۸٪	۶/۸۲٪	۰/۱۳٪	۶/۵۵٪	۰/۹۶٪	۰/۲۵٪
۲۷	بانک گردشگری	۰/۵۱٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۵۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۳۶٪	۰/۶۶٪	۰/۰۰٪	۰/۵۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک مسکن	۱/۲۰٪	۰/۱۷٪	۰/۰۲٪	۱/۳۶٪	۱/۰۹٪	۰/۰۲٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	بانک ملت	۲۱/۳۲٪	۲۳/۶۹٪	۴۳/۲۲٪	۲۱/۷۱٪	۴۱/۸۰٪	۴۳/۵۲٪
۳۲	بانک ملی ایران	۱۳/۳۵٪	۱۴/۸۱٪	۹/۷۷٪	۱۲/۵۷٪	۴/۰۴٪	۷/۰۴٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۱/۶۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۱/۱۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۴	مؤسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	مؤسسه اعتباری ملل	۰/۵۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۵۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۶	مؤسسه اعتباری نور	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "پارسیان"، "ملی ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "خاورمیانه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۵۹/۰۰٪	۶/۲۹٪	۳۴/۷۱٪	۸۴/۱۹٪	۱۳/۲۹٪	۲/۵۲٪
۲	بانک انصار	۹۶/۹۱٪	۳/۰۶٪	۰/۰۴٪	۹۵/۷۳٪	۴/۲۶٪	۰/۰۱٪
۳	بانک ایران زمین	۹۷/۱۴٪	۲/۸۶٪	۰/۰۰٪	۸۹/۹۷٪	۱۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۵۱/۸۵٪	۹/۳۶٪	۳۸/۷۹٪	۷۸/۹۸٪	۱۸/۰۲٪	۳/۰۰٪
۵	بانک پارسیان	۷۹/۱۴٪	۱۹/۲۶٪	۱/۶۰٪	۵۰/۵۶٪	۴۹/۲۸٪	۰/۱۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۳/۶۵٪	۶/۳۵٪	۰/۰۰٪	۸۴/۰۵٪	۱۵/۹۵٪	۰/۰۰٪
۷	بانک تجارت	۹۹/۳۱٪	۰/۶۷٪	۰/۰۳٪	۹۳/۵۲٪	۶/۴۷٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۹/۱۴٪	۰/۷۸٪	۰/۰۸٪	۹۵/۳۶٪	۴/۶۲٪	۰/۰۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۲۶/۴۴٪	۷۳/۵۶٪	۰/۰۰٪	۵/۱۴٪	۹۴/۸۶٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک دی	۹۷/۴۰٪	۲/۶۰٪	۰/۰۰٪	۹۷/۱۲٪	۲/۸۸٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۹۶/۵۹٪	۱/۵۸٪	۱/۸۳٪	۹۰/۸۰٪	۹/۰۹٪	۰/۱۱٪
۱۳	بانک سامان	۹۰/۳۸٪	۸/۳۸٪	۱/۲۴٪	۳۹/۶۶٪	۶۰/۱۴٪	۰/۲۱٪
۱۴	بانک سپه	۹۱/۴۴٪	۸/۵۴٪	۰/۰۲٪	۹۶/۹۱٪	۳/۰۸٪	۰/۰۱٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۵۶/۰۴٪	۳۸/۹۴٪	۵/۰۳٪	۶۹/۳۱٪	۲۹/۰۸٪	۱/۶۱٪
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سرمایه	۹۷/۳۷٪	۱/۴۹٪	۱/۱۳٪	۹۹/۶۸٪	۰/۲۶٪	۰/۰۶٪
۱۸	بانک سینا	۹۸/۳۲٪	۱/۵۵٪	۰/۱۳٪	۹۸/۶۷٪	۱/۳۲٪	۰/۰۱٪
۱۹	بانک شهر	۹۷/۴۱٪	۲/۵۸٪	۰/۰۱٪	۴۳/۷۹٪	۵۶/۲۱٪	۰/۰۰٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۹۸/۹۲٪	۰/۸۴٪	۰/۲۴٪	۹۴/۵۸٪	۵/۴۰٪	۰/۰۱٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۶۹٪	۰/۲۹٪	۰/۰۲٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۶۳٪	۰/۳۶٪	۰/۰۱٪	۹۷/۸۳٪	۲/۱۷٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک قوامین	۹۹/۸۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کارآفرین	۹۴/۲۴٪	۵/۷۶٪	۰/۰۰٪	۸۲/۰۵٪	۱۷/۹۵٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک کشاورزی	۹۳/۲۷٪	۶/۶۴٪	۰/۰۹٪	۹۶/۲۰٪	۳/۷۹٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک گردشگری	۹۸/۷۳٪	۱/۲۵٪	۰/۰۲٪	۹۷/۴۶٪	۲/۵۴٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۹/۱۷٪	۱۰/۸۱٪	۰/۰۲٪	۸۷/۴۳٪	۱۲/۵۷٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک مسکن	۹۹/۰۰٪	۰/۹۲٪	۰/۰۸٪	۸۲/۲۳٪	۱۷/۷۶٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۵/۷۷٪	۹۴/۲۳٪	۰/۰۰٪	۶۷/۲۴٪	۳۲/۷۶٪	۰/۰۰٪
۳۱	بانک ملت	۸۵/۸۶٪	۶/۳۵٪	۷/۷۹٪	۶۵/۶۵٪	۳۳/۹۷٪	۰/۳۸٪
۳۲	بانک ملی ایران	۹۰/۳۷٪	۶/۶۸٪	۲/۹۶٪	۹۱/۹۱٪	۷/۹۴٪	۰/۱۵٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۷۹٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۶٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۲٪	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در اردیبهشت ماه ۹۹ در تراکنش های بانک های کشور به بانک " آینده " تعلق گرفته است. پس از آن بانک های " بانک اقتصاد نوین "، " ملت " و " سپه-حکمت سابق " در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های بانک های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در اردیبهشت ماه ۹۹ در تراکنش های بانک های کشور، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک های کشور به بانک " ایران-ونزوئلا " تعلق گرفته است. بعد از بانک " ایران-ونزوئلا " بانک های " خاورمیانه "، " سپه-حکمت سابق "، " پارسیان " و " بانک مرکزی " به ترتیب در مکان های دوم تا چهارم قرار گرفته اند.

این درحالیست که طی بررسی های انجام شده مشخص می گردد که در اردیبهشت ماه بانک های " آینده " و " ایران ونزوئلا " در کل به ترتیب ۲/۵۰ و ۰/۰۰۰۰۰۰۲۰ درصد تعداد تراکنش های کارتی شبکه پرداخت

کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "ایران ونزئلا" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌های		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	^2S_i	S_i	^2S_i	S_i	^2S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۲	۴	۱۶	۲۶۹
۲	بانک انصار	۲	۳	۱	۱	۰	۰
۳	بانک ایران زمین	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۴	بانک آینده	۱	۲	۴	۱۵	۲۴	۵۸۲
۵	بانک پارسیان	۵	۲۸	۱۹	۳۷۲	۲	۶
۶	بانک پاسارگاد	۴	۱۲	۴	۱۳	۰	۰
۷	بانک تجارت	۵	۲۳	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	^2S_i	S_i	^2S_i	S_i	^2S_i
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک خاورمیانه	۰	۰	۲	۴	۰	۰
۱۱	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک رفاه کارگران	۴	۱۵	۱	۱	۲	۳
۱۳	بانک سامان	۴	۱۶	۶	۳۱	۱	۱
۱۴	بانک سپه	۷	۵۶	۱۰	۱۱۰	۰	۰
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰	۰	۲	۵	۰	۰
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۸	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک شهر	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۰	بانک صادرات ایران	۸	۶۸	۱	۱	۰	۰
۲۱	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۶	۳۰	۰	۰	۰	۰
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲	۳	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک قوامین	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک کشاورزی	۶	۴۱	۷	۴۷	۰	۰
۲۷	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۲۹	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	بانک ملت	۲۱	۴۵۴	۲۴	۵۶۱	۴۳	۱,۸۶۸
۳۲	بانک ملی ایران	۱۳	۱۷۸	۱۵	۲۱۹	۱۰	۹۵
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۲	۳	۰	۰	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	^2S_i	S_i	^2S_i	S_i	^2S_i
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال-هیرشمن	۹۴۰		۱,۳۸۴		۲,۸۲۵	

ملاحظه می‌شود که در اردیبهشت ۱۳۹۹، شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۸۲۵ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۳۸۴ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی ۹۴۰ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در اردیبهشت ماه ۹۹ نسبت به فروردین ماه ۹۹ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-فروردین و اردیبهشت ۹۹

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	نرخ رشد	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	نرخ رشد	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	نرخ رشد
شاخص H-H	۹۵۲	۹۴۰	-۱/۲۵%	۱,۴۶۷	۱,۳۸۴	-۵/۶۵%	۲,۸۸۹	۲,۸۲۵	-۲/۲۰%

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در هر سه حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه، موبایلی و اینترنتی رشد منفی داشته است.

۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۳} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۰۸،۵۳۱،۸۵۰ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۰۳،۳۷۰،۶۴۵ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۲۴ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن ۸۰،۴۶۹ عدد و سهم ۰/۰۷ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۲ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card^{۳۳}

Credit card^{۳۴}

Prepaid^{۳۵}

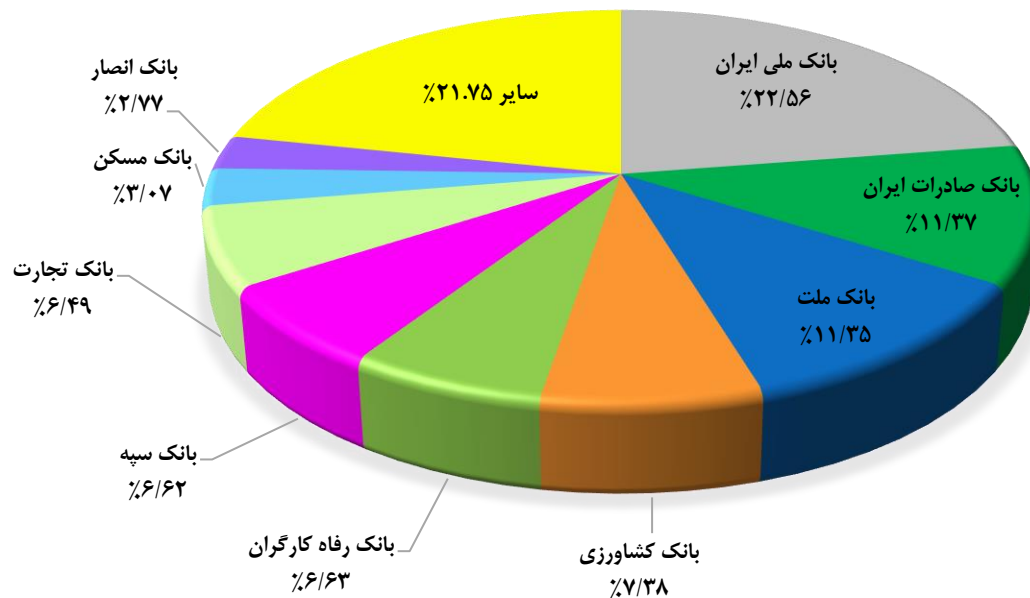
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اردیبهشت ۱۳۹۹

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۹۹۰۱	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴,۰۴۱,۳۸۶	۳۶,۳۹۰	۹۲,۰۶۱,۳۷۸	۹۶,۱۳۹,۱۵۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۲۰٪	۰/۰۴٪	۹۵/۷۶٪	-
۹۹۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۰۸۰,۷۳۶	۸۰,۴۶۹	۱۰۳,۳۷۰,۶۴۵	۱۰۸,۵۳۱,۸۵۰
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۶۸٪	۰/۰۷٪	۹۵/۲۴٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	۲۵/۷۲٪	۱۲۱/۱۳٪	۱۲/۲۸٪	۱۲/۸۹٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اردیبهشت ماه ۹۹ نسبت به فروردین ماه ۹۹، نرخ رشد مثبت معادل ۱۲/۸۹ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در سه دسته کارت هدیه و بن کارت، کارت برداشت و کارت اعتباری مثبت بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی اردیبهشت ماه ۹۹ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اردیبهشت ۱۳۹۹

ملاحظه می‌شود که در اردیبهشت ماه ۹۹ بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها نه بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۹ در

جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "صادرات ایران"، "ملی" و "سپه"؛ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "پارسیان" و "ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۲/۲۷٪	۰/۸۸٪	۱/۴۵٪
۲	بانک انصار	۰/۵۲٪	۲/۸۴٪	۱/۵۲٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۴٪	۰/۴۲٪	۰/۸۸٪
۴	بانک آینده	۰/۰۶٪	۱/۴۹٪	۳/۵۶٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۶٪	۱/۵۲٪	۱۲/۲۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۷۲٪	۲/۰۵٪	۳/۷۸٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۴٪	۶/۵۷٪	۵/۰۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۳/۴۲٪	۰/۹۵٪	۱/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۳۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۱۱	بانک دی	۰/۴۵٪	۰/۴۵٪	۰/۴۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۷۸٪	۳/۶۵٪
۱۳	بانک سامان	۷/۳۶٪	۰/۸۷٪	۵/۱۶٪
۱۴	بانک سپه	۸/۹۴٪	۶/۷۰٪	۴/۸۰٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۲۴٪	۰/۳۴٪	۰/۵۳٪
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۰۲٪	۰/۸۷٪	۱/۵۹٪
۱۷	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۵۵٪
۱۸	بانک سینا	۲/۷۴٪	۰/۶۲٪	۲/۶۸٪
۱۹	بانک شهر	۰/۷۷٪	۱/۶۱٪	۳/۵۰٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۱۴/۷۹٪	۱۱/۵۴٪	۷/۹۶٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۰/۵۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۸٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۶۳٪	۱/۵۴٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۴۸٪	۱/۱۵٪
۲۴	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۱/۷۰٪	۱/۵۴٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۵	بانک کارآفرین	۰,۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۶۸٪
۲۶	بانک کشاورزی	۰/۳۰٪	۷/۵۶٪	۳/۷۷٪
۲۷	بانک گردشگری	۰/۷۶٪	۰/۲۴٪	۰/۳۵٪
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰,۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪
۲۹	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۱۵٪	۱/۵۴٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	بانک ملت	۳۷/۷۲٪	۱۱/۳۰٪	۱۱/۸۲٪
۳۲	بانک ملی ایران	۱۳/۳۹٪	۲۲/۹۰٪	۱۵/۹۲٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۳/۶۳٪	۲/۵۹٪	۰/۳۵٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰,۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۷۶٪	۰/۲۵٪	۰/۱۱٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰,۰۰٪	۰/۳۱٪	۰/۸۵٪

ملاحظه می شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۹۰ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۳۷/۷۲ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۵/۹۲ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای اردیبهشت ماه ۹۹ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۸٪	۹۲/۳۴٪	۷/۴۷٪
۲	بانک انصار	۰/۰۱٪	۹۷/۴۲٪	۲/۵۶٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۹۰/۶۰٪	۹/۳۹٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۹/۴۹٪	۱۰/۵۱٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۱/۷۶٪	۲۸/۲۴٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۲٪	۹۱/۶۷٪	۸/۳۱٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۰٪	۹۶/۳۹٪	۳/۶۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۲۷٪	۹۴/۸۳٪	۴/۹۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰,۰۰٪	۹۱/۵۰٪	۸/۵۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۲/۱۲٪	۸۷/۴۳٪	۱۰/۴۵٪
۱۱	بانک دی	۰/۰۷٪	۹۵/۷۹٪	۴/۱۳٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۴۳٪	۲/۵۷٪
۱۳	بانک سامان	۰/۵۱٪	۷۷/۰۹٪	۲۲/۴۱٪
۱۴	بانک سپه	۰/۱۰٪	۹۶/۵۰٪	۳/۴۰٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۰۵٪	۹۲/۷۲٪	۷/۲۳٪
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۰۰٪	۹۱/۸۰٪	۸/۲۰٪
۱۷	بانک سرمایه	۰,۰۰٪	۸۸/۸۷٪	۱۱/۱۳٪
۱۸	بانک سینا	۰/۲۸٪	۸۲/۲۴٪	۱۷/۴۷٪
۱۹	بانک شهر	۰/۰۳٪	۹۰/۳۰٪	۹/۶۷٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۰/۱۰٪	۹۶/۶۳٪	۳/۲۸٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۱/۵۶٪	۸۵/۶۵٪	۱۲/۷۹٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۰,۰۰٪	۹۵/۵۷٪	۴/۴۳٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰,۰۰٪	۹۶/۳۰٪	۳/۷۰٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۲۴	بانک قوامین	۰,۰۰٪	۹۵/۷۵٪	۴/۲۵٪
۲۵	بانک کارآفرین	۰,۰۰٪	۷۴/۶۶٪	۲۵/۳۴٪
۲۶	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۶۱٪	۲/۳۹٪
۲۷	بانک گردشگری	۰/۲۳٪	۹۳/۱۶٪	۶/۶۱٪
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰,۰۰٪	۷۴/۱۲٪	۲۵/۸۸٪
۲۹	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۷/۶۴٪	۲/۳۵٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۵/۸۵٪	۷۰/۳۷٪	۲۳/۷۸٪
۳۱	بانک ملت	۰/۲۵٪	۹۴/۸۸٪	۴/۸۷٪
۳۲	بانک ملی ایران	۰/۰۴٪	۹۶/۶۵٪	۳/۳۰٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۰/۱۱٪	۹۹/۲۳٪	۰/۶۶٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰,۰۰٪	۹۴/۹۹٪	۵/۰۱٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۳٪	۹۷/۷۰٪	۲/۰۷٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰,۰۰٪	۸۸/۰۳٪	۱۱/۹۷٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکش دار - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۲	۵	۱	۱	۱	۲
۲	بانک انصار	۱	۰	۳	۸	۲	۲
۳	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۴	بانک آینده	۰	۰	۱	۲	۴	۱۳
۵	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۲	۱۲	۱۴۹
۶	بانک پاسارگاد	۱	۱	۲	۴	۴	۱۴
۷	بانک تجارت	۰	۰	۷	۴۳	۵	۲۵
۸	بانک توسعه تعاون	۳	۱۲	۱	۱	۱	۱
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۶	۴	۱۳
۱۳	بانک سامان	۷	۵۴	۱	۱	۵	۲۷
۱۴	بانک سپه	۹	۸۰	۷	۴۵	۵	۲۳
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰	۰	۱	۱	۲	۳
۱۷	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۱۸	بانک سینا	۳	۷	۱	۰	۳	۷
۱۹	بانک شهر	۱	۱	۲	۳	۴	۱۲
۲۰	بانک صادرات ایران	۱۵	۲۱۹	۱۲	۱۳۳	۸	۶۳
۲۱	بانک صنعت و معدن	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۳	۲	۲
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۱	۲	۱	۱
۲۴	بانک قوامین	۰	۰	۲	۳	۲	۲
۲۵	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۶	بانک کشاورزی	۰	۰	۸	۵۷	۴	۱۴
۲۷	بانک گردشگری	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۲	۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	بانک ملت	۳۸	۱,۴۲۳	۱۱	۱۲۸	۱۲	۱۴۰
۳۲	بانک ملی ایران	۱۳	۱۷۹	۲۳	۵۲۴	۱۶	۲۵۳
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۴	۱۳	۳	۷	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۱
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۱,۹۹۶		۱,۰۲۵		۷۷۳

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته "کارت اعتباری" رشد مثبت داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت هدیه و بن کارت" نرخ رشد منفی ۴/۸۳- درصد نشان داده که بیانگر آن است که بازار این نوع کارت همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته و به سمت انحصار پیش رفته است. بالاترین سهم در اردیبهشت ماه ۹۹ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملی"، "صادرات ایران" و "ملت" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اردیبهشت ماه ۹۹ نسبت به فروردین ماه ۹۹ در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - فروردین و اردیبهشت ۹۹

کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت			HHI
فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	نرخ رشد	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	نرخ رشد	فروردین ۹۹	اردیبهشت ۹۹	نرخ رشد	
۱,۴۱۶	۱,۹۹۶	۴۰/۹۴٪	۱,۰۳۷	۱,۰۲۵	-۱/۱۴٪	۸۱۲	۷۷۳	-۴/۸۳٪	شاخص HHI

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در اردیبهشت ماه در حوزه صدور "کارت اعتباری" در

کشور با رشد مثبت ۴۰/۹۴ درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد منفی ۴/۸۳ درصدی و در حوزه "کارت برداشت" با رشد منفی ۱/۱۴ درصدی مواجه بوده است.

۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

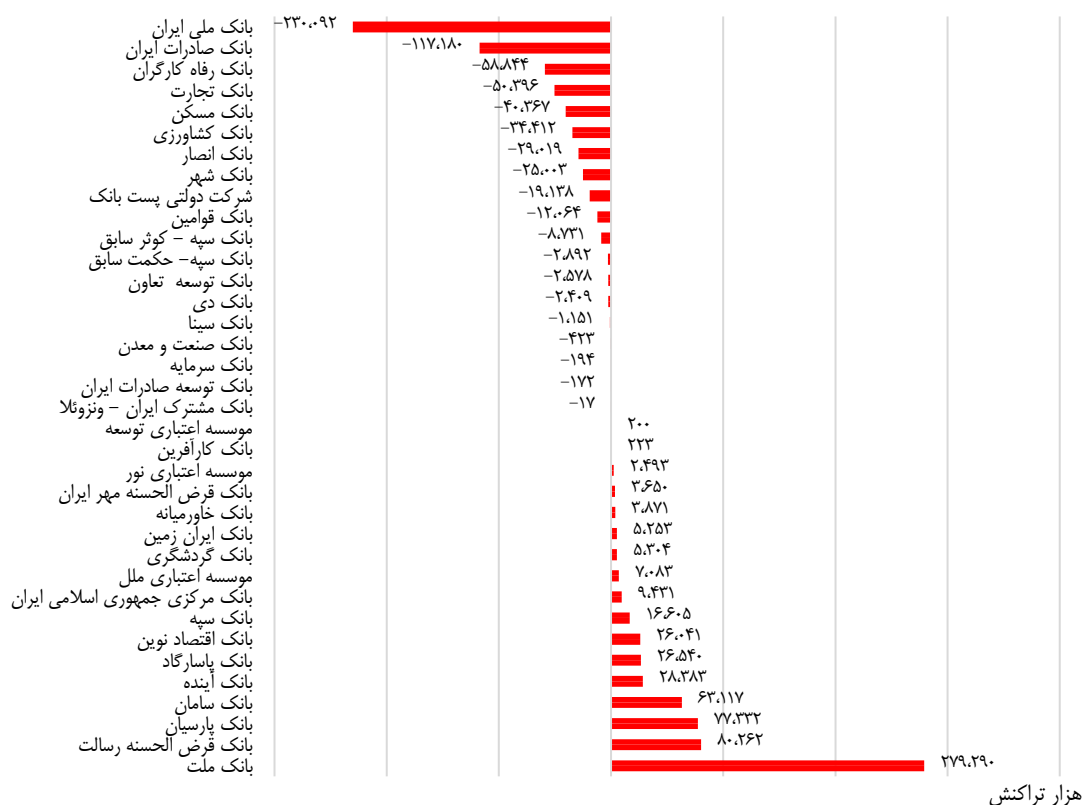
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۱٪	۱/۹۰٪	۱/۲۳٪	۱/۲۴٪
۲	بانک انصار	۲/۶۹٪	۱/۵۷٪	۲/۳۴٪	۱/۴۴٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۳۸٪	۰/۵۸٪	۰/۶۰٪	۰/۵۹٪
۴	بانک آینده	۱/۴۲٪	۲/۵۰٪	۲/۷۸٪	۱/۶۵٪
۵	بانک پارسیان	۳/۰۳٪	۶/۰۰٪	۲/۷۵٪	۴/۶۹٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۳۸٪	۳/۳۹٪	۲/۶۵٪	۲/۸۲٪
۷	بانک تجارت	۶/۲۷٪	۴/۳۴٪	۵/۷۳٪	۵/۰۶٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۶٪	۰/۷۶٪	۰/۸۴٪	۰/۷۸٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۰۱٪	۰/۱۶٪	۰/۰۳٪	۱/۶۲٪
۱۱	بانک دی	۰/۳۵٪	۰/۲۶٪	۰/۴۶٪	۰/۲۶٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۵/۹۰٪	۳/۶۵٪	۴/۱۵٪	۳/۵۸٪
۱۳	بانک سامان	۱/۵۵٪	۳/۹۷٪	۱/۷۷٪	۵/۹۹٪
۱۴	بانک سپه	۶/۷۱٪	۷/۳۶٪	۵/۷۸٪	۵/۵۵٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۴۵٪	۰/۳۳٪	۰/۳۷٪	۰/۲۳٪
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۷۷٪	۰/۴۴٪	۰/۶۴٪	۰/۳۲٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل
۱۷	بانک سرمایه	۰/۲۲٪	۰/۳۰٪	۰/۲۱٪	۰/۳۱٪
۱۸	بانک سینا	۰/۵۸٪	۰/۶۴٪	۰/۵۳٪	۰/۵۹٪
۱۹	بانک شهر	۱/۷۲٪	۲/۴۷٪	۰/۷۶٪	۱/۵۷٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۱۲/۰۰٪	۱۱/۴۹٪	۷/۵۰٪	۱۰/۱۲٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۹۱٪	۲/۷۶٪	۴/۹۸٪	۲/۷۷٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۴۲٪	۲/۱۷٪	۱/۵۵٪	۱/۳۶٪
۲۴	بانک قوامین	۱/۵۸٪	۲/۰۷٪	۱/۱۱٪	۱/۲۷٪
۲۵	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۱۶٪	۰/۱۱٪	۰/۲۳٪
۲۶	بانک کشاورزی	۷/۴۶٪	۵/۹۳٪	۶/۱۵٪	۵/۳۵٪
۲۷	بانک گردشگری	۰/۲۶٪	۰/۴۸٪	۰/۴۶٪	۰/۴۴٪
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۳۷٪	۰/۴۵٪
۲۹	بانک مسکن	۲/۶۴٪	۲/۶۰٪	۱/۰۹٪	۱/۳۰٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	بانک ملت	۱۱/۶۱٪	۱۷/۵۴٪	۲۲/۳۴٪	۲۶/۰۰٪
۳۲	بانک ملی ایران	۲۲/۱۱٪	۱۷/۱۶٪	۱۳/۲۹٪	۱۰/۷۶٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۲/۱۷٪	۱/۲۶٪	۱/۴۵٪	۰/۹۳٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۳٪	۰/۳۲٪	۰/۵۰٪	۰/۴۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۶٪	۰/۴۶٪	۰/۳۶٪	۰/۲۶٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در اردیبهشت ماه ۹۹ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به ترتیب به بانک‌های "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "ملت" تعلق داشته است. بالاترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های پذیرش شده نیز در بانک "ملت" گزارش می‌شود. در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی،

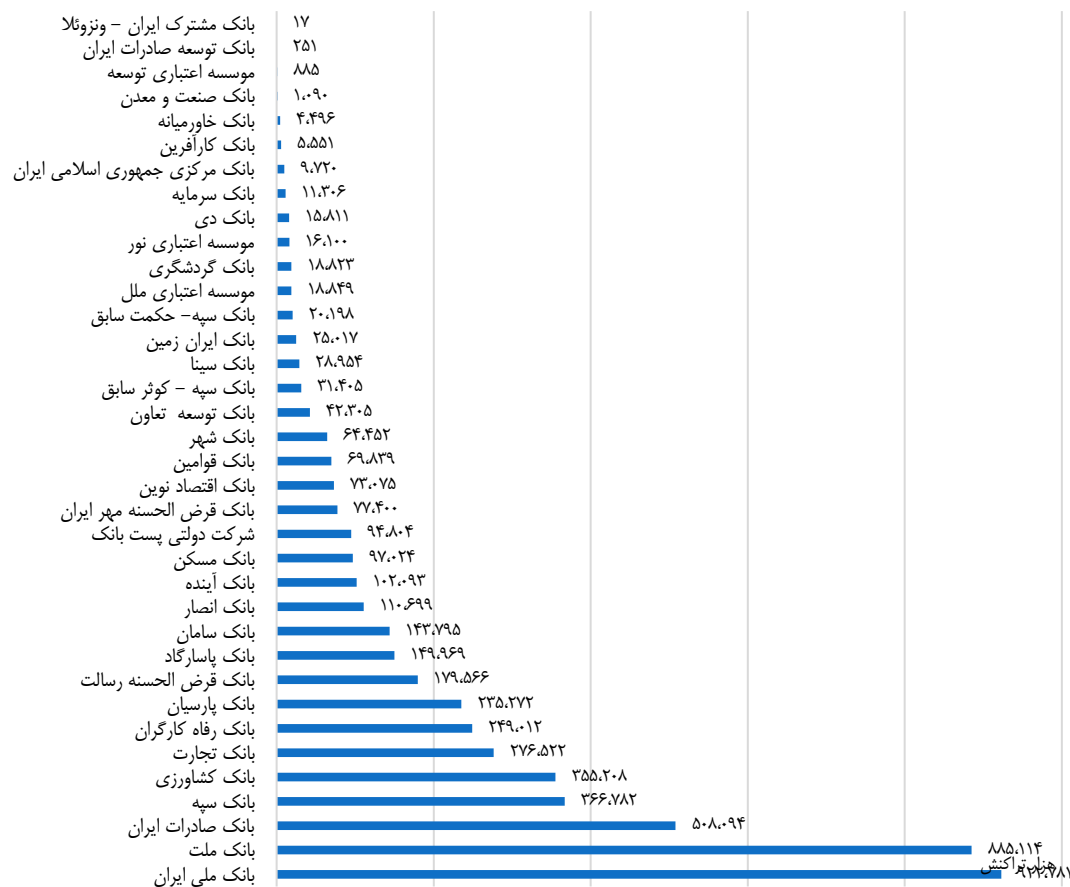
تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۳۹۹

سه بانک "ملت"، "قرض الحسنه رسالت" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

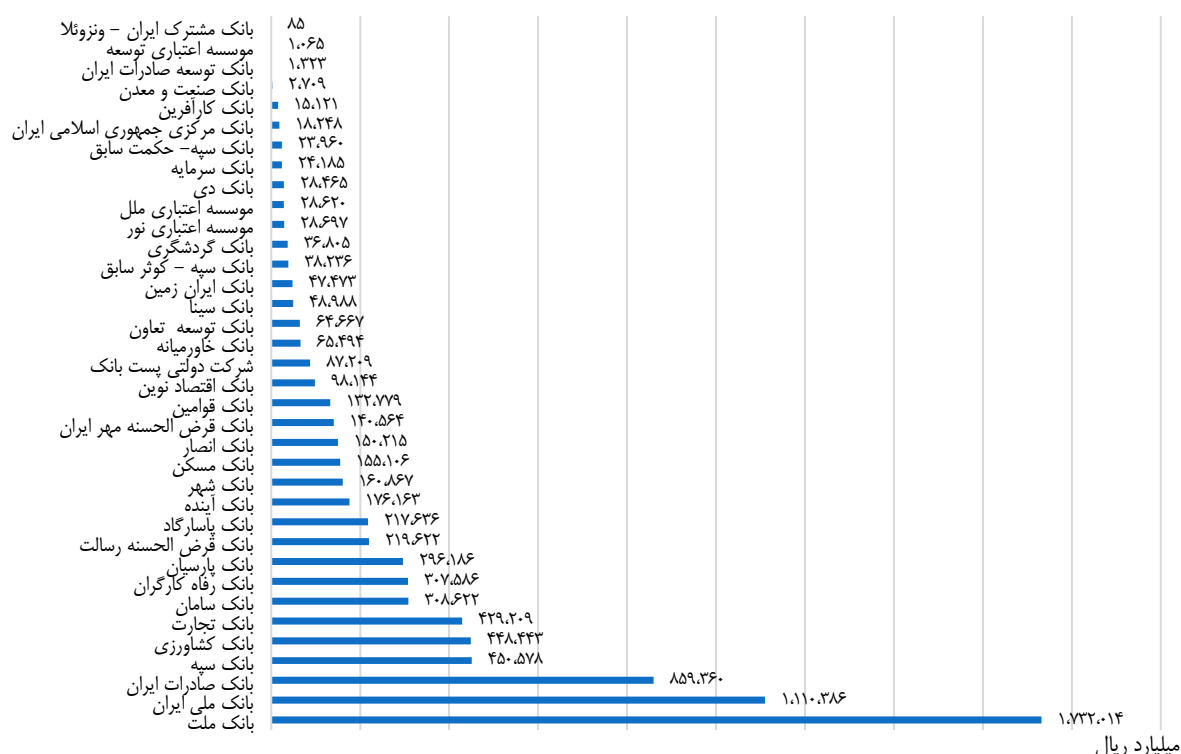
از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادرشده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۳۹۹

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اردیبهشت ۱۳۹۹

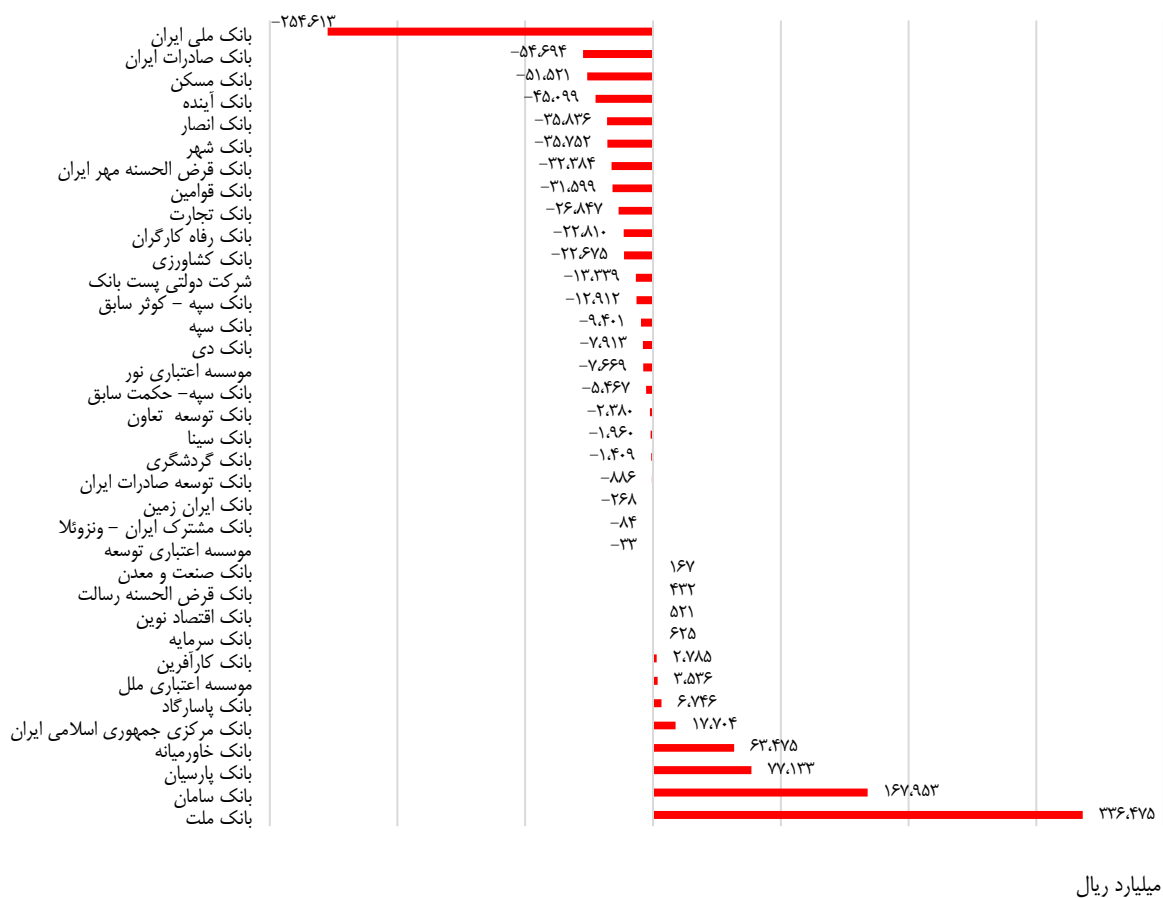
^{۳۶} Turnover

^{۳۷} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۸} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی اردیبهشت ۱۳۹۹ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

میلیارد ریال

شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اردیبهشت ۱۳۹۹

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "خاورمیانه" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "مسکن" و "انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "مسکن" و "آینده" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "خاورمیانه" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالشهای بانکها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنشها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانکها در جهت تنظیم سیاستهای ارتباطی با مشتریان و شرکتهای PSP، لازم است تا این بانکها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده محاسبه می شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنشهای خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنشهای قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنشهای مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می گردد.

به منظور دقیق تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنشهای خرید و تراکنشهای پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم پوشی شده است.

۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنشهای خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می باشد. در این بخش به منظور دقیق تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنشهای خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می گردد، به طور متوسط در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹، بانکهای پذیرنده با ۲۹/۰۱- درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (فروردین ۹۹) میزان ۹۳ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده اند. در میان بانکهای پذیرنده، بانک

"خاورمیانه" با مبلغ ۱۵ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "موسسه اعتباری توسعه" با مبلغ ۱۵۳ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک خاورمیانه	۱۵
۲	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۹
۳	بانک توسعه صادرات ایران	۳۲
۴	بانک صنعت و معدن	۴۸
۵	بانک شهر	۵۵
۶	بانک کارآفرین	۵۵
۷	بانک سامان	۷۰
۸	بانک سرمایه	۷۱
۹	بانک صادرات ایران	۷۵
۱۰	بانک ملت	۷۷
۱۱	بانک قوامین	۸۳
۱۲	بانک تجارت	۸۴
۱۳	بانک آینده	۹۰
۱۴	بانک مسکن	۹۰
۱۵	بانک ایران زمین	۹۵
۱۶	بانک سینا	۹۵
۱۷	بانک توسعه تعاون	۹۷
۱۸	بانک اقتصاد نوین	۹۷
۱۹	بانک رفاه کارگران	۱۰۱
۲۰	بانک انصار	۱۰۴
۲۱	بانک دی	۱۰۴

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۲۲	بانک گردشگری	۱۰۵
۲۳	بانک کشاورزی	۱۱۱
۲۴	بانک پاسارگاد	۱۱۲
۲۵	بانک ملی ایران	۱۱۳
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۱۳
۲۷	موسسه اعتباری ملل	۱۱۷
۲۸	بانک سپه	۱۱۸
۲۹	موسسه اعتباری نور	۱۲۹
۳۰	بانک پارسیان	۱۳۳
۳۱	بانک سپه - کوثر سابق	۱۳۷
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱۳۸
۳۳	بانک سپه - حکمت سابق	۱۵۲
۳۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۵۳
۳۵	موسسه اعتباری توسعه	۱۵۳
هزار کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد ریال تراکنش خرید		۹۳

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۱۰/۲۰ برابر است. یعنی بانک "موسسه اعتباری توسعه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۱۰/۲۰ برابر بانک "خاورمیانه" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "خاورمیانه"، "ایران - ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" در این ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۱-۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه

اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲ میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با احتساب هزینه اجاره بها - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۷
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۷۳
۳	بانک صنعت و معدن	۸۲
۴	بانک خاورمیانه	۹۵
۵	بانک کارآفرین	۱۲۴
۶	بانک صادرات ایران	۱۳۶
۷	بانک سرمایه	۱۴۸
۸	بانک تجارت	۱۵۵
۹	بانک قوامین	۱۵۸
۱۰	بانک مسکن	۱۶۱
۱۱	بانک توسعه تعاون	۱۶۴
۱۲	بانک سینا	۱۶۸
۱۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۷۴
۱۴	بانک رفاه کارگران	۱۷۴
۱۵	بانک انصار	۱۷۶
۱۶	بانک سپه	۱۸۲
۱۷	بانک ملت	۱۸۲
۱۸	بانک کشاورزی	۱۸۴
۱۹	بانک گردشگری	۱۹۳
۲۰	بانک شهر	۱۹۳
۲۱	بانک آینده	۱۹۵
۲۲	بانک دی	۲۰۶
۲۳	موسسه اعتباری ملل	۲۰۹
۲۴	بانک ملی ایران	۲۱۱
۲۵	شرکت دولتی پست بانک	۲۳۸
۲۶	موسسه اعتباری نور	۲۴۲
۲۷	بانک سپه - کوثر سابق	۲۴۸
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۲۷۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۲۹	بانک پاسارگاد	۲۷۹
۳۰	بانک ایران زمین	۳۲۰
۳۱	بانک سامان	۳۵۱
۳۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۹۵
۳۳	بانک پارسیان	۴۷۳
۳۴	بانک اقتصاد نوین	۴۸۷
۳۵	بانک سپه - حکمت سابق	۹۵۳
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۲۰۸

ملاحظه می‌گردد که با احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۰۸ ریال را در اردیبهشت ماه ۹۹ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در اردیبهشت ماه ۹۹ بانک "ایران - ونزوئلا" با پرداخت ۶۷ هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۷۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "بانک سپه - حکمت سابق" با ۹۵۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب "بانک اقتصاد نوین" ۴۸۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "بانک پارسیان" با ۴۷۳ بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست چراکه جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان

اثر بخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای اردیبهشت ماه ۹۹ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - اردیبهشت ۱۳۹۹

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۱۰
۲	بانک پارسیان	۲۸
۳	بانک مسکن	۴۸
۴	بانک شهر	۵۵
۵	بانک خاورمیانه	۶۶
۶	بانک کارآفرین	۷۹
۷	بانک صنعت و معدن	۱۰۹

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۸	بانک ایران زمین	۱۱۶
۹	بانک سامان	۱۵۱
۱۰	بانک صادرات ایران	۱۶۶
۱۱	بانک دی	۱۶۸
۱۲	بانک سرمایه	۱۷۳
۱۳	بانک اقتصاد نوین	۱۸۲
۱۴	بانک گردشگری	۱۸۶
۱۵	بانک پاسارگاد	۱۸۶
۱۶	بانک سینا	۱۹۷
۱۷	بانک تجارت	۲۲۳
۱۸	بانک رفاه کارگران	۲۳۴
۱۹	موسسه اعتباری نور	۲۳۷
۲۰	بانک ملت	۲۴۱
۲۱	بانک سپه - حکمت سابق	۲۸۰
۲۲	بانک قوامین	۲۸۹
۲۳	موسسه اعتباری توسعه	۲۹۲
۲۴	بانک آینده	۲۹۲
۲۵	بانک سپه	۳۰۴
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳۱۳
۲۷	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۳۱۶
۲۸	بانک سپه - کوثر سابق	۳۲۱
۲۹	بانک انصار	۳۲۲
۳۰	بانک ملی ایران	۳۳۴
۳۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۶۳
۳۲	بانک توسعه تعاون	۴۱۲
۳۳	موسسه اعتباری ملل	۴۲۹

نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	بانک صادرکننده	ردیف
۵۲۵	بانک کشاورزی	۳۴
۷۷۶	شرکت دولتی پست بانک	۳۵
۱۹۷	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۹۷ ریال (۳۷/۴۶- درصد نرخ رشد منفی نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در این بین، در اردیبهشت ماه ۹۹، بانک "توسعه صادرات" با ۱۰ ریال و پس از آن بانک "پارسیان" و "مسکن" به ترتیب با ۲۸ و ۴۸ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۷۷۶ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "بانک کشاورزی" با مبلغ ۵۲۵ ریال و بانک "موسسه اعتباری ملل" با مبلغ ۴۲۹ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به آذر ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۷ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۲،۶۰۶ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۳،۹۷۷ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۳۵/۶۲ و ۱۰۱/۰۲ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ با رشد ۲/۲۱ درصدی به نزدیک به ۱۱،۰۹۸ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۷/۰۹ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه، ۱۰/۸۵ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۰۶ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ با ۸۹/۹۸ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۶/۰۶ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۳۰، هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۸ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه ۲۷۴ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۹ و ۵/۳۸ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه ۱/۳۳ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۸۲۷ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه با ۱،۴۰۹ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۴۲/۹۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه با ۳۸/۶۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۵۰/۷۲ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ در قیاس با فروردین، رشد ۵۳/۳۲ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۳/۹۳- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه به سبب افزایش ۵۴/۷۰ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۰/۹۰ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۰/۶۶ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۸۴،۴۱۱،۱۳۹ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۸/۷۴ درصد تراکنش‌ها معادل ۹۰۸،۴۴۶،۳۷۷ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۳۴/۷۷ درصد معادل ۸۱۵،۴۱۸،۴۴۸ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۱۰۸/۳۸ درصدی، ۳۳/۷۴ درصدی، ۲۹/۰۳ درصدی، ۱۱۷/۲۴ درصدی و ۹۲/۷۹ درصدی در نسبت به همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۳ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه فروردین بدون تغییر می‌باشد و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹، ۹۸/۷۲ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان

مشابه در فروردین ماه رشد ۰/۰۲- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۰۱- درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در اردیبهشت ماه ۹۹ نیز چون گذشته شرکت "به‌پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی چندان قابل توجه نبوده و در تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان رخ نداده است. در مولفه سهم مبلغی شاهد جابه‌جایی بین شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سداد" بوده‌ایم.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در اردیبهشت ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده- است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "به‌پرداخت ملت" است. همچنین در ماه جاری شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" پوشش داده شده است.

در ماه اردیبهشت شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقم ۰/۰۰۸ درصد، به‌طور همزمان جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده‌اند. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در کارتخوان فروشگاه‌ی و ابزار پذیرش اینترنتی کاهش داشته است. این تغییرات در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار تمام سرویس‌هاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. در ماه اردیبهشت شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در بازار هر سه نوع سرویس شبکه‌ی پرداخت کاهش داشته است. این تغییرات سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ حائز اهمیت است چرا که وضعیت تمرکز بازار را از حالت تمرکز بالا به تمرکز ملایم تغییر داده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در اردیبهشت ماه، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی با ۱۸/۲۴ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۴۶/۴۲ درصد و شرکت "به‌پرداخت ملت" با ۹۵/۴۵ درصد به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با سهم ۱۵/۰۰ درصد بیشترین تعداد از ابزار تراکنش‌دار را به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهم ۳۳/۸۲ درصدی به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار دست یافته است. شرکت "به‌پرداخت

ملت" به گونه‌ای عمل نموده که با رقمی معادل با ۶۲/۹۰ درصد، بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که چهار شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. چهار شرکت فوق به همراه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در اغلب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

با وجودی که توجه برخی از بانک‌های پذیرنده به موضوع پرداخت کارمزد و میزان رسوب پول هر کارتخوان فروشگاه‌های و سودآوری آن سبب شده است تا با همکاری شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات اقدام به حذف کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش نمایند، ولیکن تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش در چند ماه اخیر روند افزایشی داشته است. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه کمترین رقم این شاخص با عددی معادل با ۶/۰۵ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود. بیش از ۳۳ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در

اردیبهشت ماه سال ۹۹ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۱/۷۶ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در اردیبهشت ماه ۹۹ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های، در حوزه سه ابزار پذیرش موبایلی، ابزار اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی با رشد منفی مواجه بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اردیبهشت ماه ۹۹ نسبت به فروردین ماه ۹۹ رشد مثبت ۱۲/۸۹ درصدی داشته است و نرخ رشد در سه دسته کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن

بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "کارت هدیه و بن کارت" تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته کارت "اعتباری" با رشد منفی مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت برداشت" در طبقه تمرکز ملایم و "کارت اعتباری" نیز در این ماه در طبقه تمرکز ملایم قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده در اردیبهشت ماه ۹۹ به بانک‌های "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "ملت" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "قرض الحسنه رسالت" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در اردیبهشت ماه ۱۳۹۹، بانک‌های پذیرنده با ۲۹/۰۱- درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (فروردین ۹۹) میزان ۹۳ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۱۵ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "موسسه اعتباری توسعه" با مبلغ ۱۵۳ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید

با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۰۸ ریال را در اردیبهشت ماه ۹۹ به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را پرداخت کرده‌اند. در اردیبهشت ماه ۹۹ بانک "ایران - ونزوئلا" با پرداخت ۶۷ ریال هزینه و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۷۳ ریال هزینه، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "بانک سپه- حکمت سابق" با ۹۵۳ ریال هزینه و پس از آن به ترتیب "بانک اقتصاد نوین" با ۴۸۷ ریال هزینه و "بانک پارسیان" با ۴۷۳ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صدهزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۹۷ ریال (۳۷/۴۶- درصد نرخ رشد منفی نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در اردیبهشت ماه ۹۹، بانک "توسعه صادرات" با ۱۰ ریال و پس از آن بانک "پارسیان" و "مسکن" به ترتیب با ۲۸ و ۴۸ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۷۷۶ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "بانک کشاورزی" با مبلغ ۵۲۵ ریال و بانک "موسسه اعتباری ملل" با مبلغ ۴۲۹ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۹}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۴۰}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۱}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۲} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

^{۳۹} Purchasing Good/Services

^{۳۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۲} IBAN International Bank Account Number

^{۴۳} Service Type

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاهای شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل

^{۵۱} PC-POS / I POS (Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی

ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال

^{۵۲}Internet Payment Gateway

^{۵۳}Mobile Payment Gateway

کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۶۰} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲۰، ۳۰ و ۴۰ می‌باشد و کارتهای برون خط^{۶۱} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیکی کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵۰ می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۲}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶۰ می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت

پرداخت‌های داخل فروشگاه‌های^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۷}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۸}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱۰ دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۹}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز

^{۵۸} Debit card

^{۵۹} prepaid

^{۶۰} online

^{۶۱} offline

^{۶۲} Credit card

^{۵۴} In-Store

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۷} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده-ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۳}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوییچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

^{۶۳} Reconciliation Account (RA)

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۵} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$= \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} \times ۱۰۰$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$= \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} \times ۱۰۰$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

متوسط ارزش دهک تراکنش ها
= شاخص توزیع مبلغی دهکی
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تبنی بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت ها در سال پایه اندازه گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش ها است که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش ها

اگر در دوره ای، ارزش تراکنش ها بر حسب قیمت های سال پایه اندازه گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهک از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهک تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

3

The quality of card e-payment services

Quality of services			
The ratio of successful transactions to total	% 91/15		▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/93		▶
The share of each types of errors in transactions			
Acquirer error	% 1/02		▲
Shaparak network error	% 0/76		▲
Issuer error	% 12/10		▲
Cardholder Error	% 85/53		▼
Business error	% 0/60		▲
Services sensed availability			
Network sensed availability	% 98/72		▼
Shaparak sensed availability	% 99/93		▶
Reconciliation account (RA) transactions			
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/01		▼
percent change of reconciliation account transactions	% 28/64		▲

4

Electronic card payment network market indices in May 2020

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh Pardakht Mellat	1/75	▲
The lowest effectiveness	Fan Ava Card	0/48	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Pardakht Electronic Saman	% 0/22	▲
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/01	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Tejarat Electronic Parsian	% 33/77	▲
The Lowest ratio	Mabna Card Arya	% 6/05	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share			
The highest value share of transactions	% 26/49 Beh Pardakht Mellat	▲	% 26/00 Mellat Bank ▲
The highest numerical share of transactions	% 22/26 Beh Pardakht Mellat	▼	% 22/34 Mellat Bank ▼
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 42/38 Beh Pardakht Mellat	▲	% 41/80 Mellat Bank ▲
Mobile Payment Gateway	% 34/08 Asan Pardakht Parsian	▼	% 43/52 Mellat Bank ▼
EFTPOS	% 22/25 Beh Pardakht Mellat	▲	% 21/71 Mellat Bank ▲
The highest numerical share of transactions in each of terminals			
Internet Payment Gateway	% 27/34 Asan Pardakht Parsian	▼	% 23/69 Mellat Bank ▼
Mobile Payment Gateway	% 30/04 Asan Pardakht Parsian	▼	% 43/22 Mellat Bank ▼
EFTPOS	% 22/83 Beh Pardakht Mellat	▼	% 21/32 Mellat Bank ▼
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	1,972	▼	1,384 ▼
Mobile Payment Gateway	2,309	▲	2,825 ▼
EFTPOS	1,452	▼	940 ▼
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Bank Melli Iran	15/92	▲
Credit card	Mellat Bank	37/72	▲
Debit card	Bank Melli Iran	22/90	▼

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 12/34	▼
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/33	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 121/47	▶

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	2,606,138,546	▲
Value of transactions	3,977,415,027 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(May compared to Apr)	% 101/02	▲
Monthly real growth of value of transactions(May compared to Apr)	% 96/05	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 44/13	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 19/08	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/99	▼
Mobile Payment Gateway	% 4/03	▼
EFTPOS	% 89/98	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 97/71	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 2/29	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 86/06	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 8/591	▼
Balance Inquiry	% 5/35	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,787/76	▼
EFTPOS	1,408/59	▲
Mobile Payment Gateway	220/33	▲
Internet Payment Gateway	189/18	▼

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	42/91	▲
EFTPOS	38/61	▲
Mobile Payment Gateway	1/73	▲
Internet Payment Gateway	2/57	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,783,988 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	28,962 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/19 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	49/63 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	750/99	▲
---	--------	---

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت «شاپراک»

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۳

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه محمود، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

